

Vječite teme

Ovoga smo tjedna u redakciji razgovarali o vječitoj temi u hrvatskoj nacionalno-manjinskoj zajednici u Srbiji – o nespremnosti Hrvata da svoju djecu upisuju u odjele u kojima će njihova djeca pohađati nastavu na materinjem jeziku. Odaziv je i ove godine slab i jedino će u Subotici biti formirani (malobrojni) odjeli s nastavom na hrvatskom jeziku. U drugim mjestima roditelji se i dalje ne odlučuju upisati svoju djecu u odjele s nastavom na hrvatskom jeziku gdje djeca, osim materinjeg jezika, imaju priliku učiti i o vlastitoj povijesti, kulturi, umjetnosti. U razgovoru koji smo vodili o ovom pitanju naš dopisnik iz Sonte nas uvjerava kako su sjećanja na događanja iz devedesetih godina i strahovi u Podunavlju još uvijek živi i da je to osnovni razlog zašto se jezik uči i nacionalni identitet njeguje tek kao izborni predmet, ili izvan škole u obitelji, KUD-u. Kao da i dalje postoji stav kako su pripadnost hrvatskom narodu i sva prava koja iz toga proistječu nešto što treba skrivati, nešto što ne treba izvan vlastitih krugova isticati.

Čini se kako niti srdačni susreti predsjednika Srbije i Hrvatske u Bačkom Monoštoru i Subotici i poruke koje su uputili Hrvatima u Srbiji o sve boljim odnosima između dviju zemalja ne uspijevaju odagnati te strahove. Ovogodišnje obilježavanje Dana pobjede i domovinske zahvalnosti u Hrvatskoj, odnosno Oluje u Srbiji, kao da potvrđuje da ti odnosi baš i nisu tako idilični kao što se to pokušavalo predočiti tijekom dva skorašnja posjeta hrvatskog predsjednika Srbiji. Naime, i dalje se u Srbiji o ovoj akciji govori kao o zločinu, a za Hrvatsku će godišnjica Oluje zauvijek biti Dan pobjede i domovinske zahvalnosti. I dalje se u Srbiji govori samo o stradanjima Srba iz Hrvatske, a zaboravljaju se sve »oluje« koje su pogodile hrvatske gradove i sela u godinama koje su prethodile 5. kolovozu 1995. Isto tako u javnosti se ne govori o »oluj« koja je odnijela oko 30.000 Hrvata iz Vojvodine. A kakve je posljedice ostavila na Hrvate koji su ostali?

J. D.

Sve zainteresirane osobe koje bi željele obavljati posao kolportera tjednika »Hrvatska riječ« na dogovor se mogu javiti u Uredništvo NIU »Hrvatska riječ« na adresi Trg cara Jovana Nenada 15/II.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Na Radio Bačkoj u Baču obilježena peta obljetnica emisije »Zvuci bačke ravnice«

GLAS HRVATA U SVAKOM DOMU.8

Obrazovanje na hrvatskom jeziku u vojvođanskim školama
BIGZ ĆE TISKATI UDŽBENIKE.....9

TEMA

Organska poljoprivredna proizvodnja na Bio salašu »Lamić«, na Mikićevu pokraj Starog Žednika

**ZDRAVA PREHRANA JE PRE-
DUVJET ZA ŽIVOT BEZ BOLE-
STI.....10-11**

Arheološka istraživanja na Verušiću pokraj Subotice

**OTKRIVANJE DALEKE PROŠLO-
STI.....16-17**

INTERVJU

Oliver Vujović, glavni tajnik Medijske organizacije jugoistočne Europe SEEMO

**VLAST SVUGDJE ŽELI KONTRO-
LIRATI RAD NOVINARA.....12-13**

SUBOTICA

U Subotici će od 23. do 26. kolovoza biti provedena akcija »Šansa za novi život«

ČIN PLEMENITE SKRBI.....20

DOPISNICI

**PROSLAVLJENE DUŽIJANCE U
ĐURĐINU I LJUTOVU.....25**

Trodnevna humanitarna akcija u Baču

**IGRAJMO ZA OSMIJEH MALIŠA-
NA.....27**

REPORTAŽA

S hodočašća u Taizé vratila se još jedna skupina mladih iz Bačke, ali i iz drugih krajeva Srbije

**MJESTO GDJE KRISTOVA LJU-
BAV LAKO STIGNE U SVAČIJU
DUŠU.....28-29**

KULTURA

U pripremi pisanje Biografskog leksikona Hrvata istočnog Srijema

**PRVI SVEZAK NA JESEN
2011.....32-33**

SPORT

Igor Štimac, bivši predsjednik udruge klubova1. HNL

**TRENUTAČNO NEMAMO KVALI-
TETU.....47**

RODOLJUB ŠABIĆ KRITIZIRA SVETOZARA ČIPLIĆA

Veliki broj propusta pri upisu u birački popis

Zbog uputa o postupku upisa u birački popis koje je napravilo Ministarstvo za ljudska i manjinska pitanja, primijećen je veliki broj falsificiranih upisa u biračke popise, tvrdi povjerenik za dostupnost informacija od javnog značaja *Rodoljub Šabić*, prenosi Beta.

Šabić je izjavio kako je »potpuna neistina da je ministar Čiplić bilo kada, a pogotovo ne kako izjavljuje 'u nekoliko navrata', meni objašnjavao proceduru upisa u biračke popise. Uostalom, za tako nešto nema nikakve potrebe. Zakonom utvrđena procedura je potpuno jasna i tu se nema što objašnjavati«.

Šabić objašnjava kako zakonom utvrđena procedura i nije bila izvor nijednog problema, već je izvor problema uputa, odnosno instrukcija o postupku upisa u poseban birački popis nacionalne manjine.

»Ta je uputa dala mogućnost da bilo tko, bez provjere identiteta i bez ikakve posebne ovlasti podnosi 'u ime građana' i to praktički neograničen broj zahtjeva za upis u poseban birački popis. Od početka je bilo očigledno da se ovom uputom krajnje neoprezno širom otvaraju vrata mogućim zlouporabama, što se u praksi i utvrdilo«, kaže Šabić.

Povjerenik tvrdi kako »nema nikakve sumnje da su raznorazni aktivisti upisali u posebne biračke popise veliki broj građana bez njihova znanja i protivno njihovoj volji, no o kom se broju točno radi, teško je utvrditi«.

Šabić, međutim ističe, kako neovisno o broju falsificiranih prijava, iza svakog takvog slučaja stoji je samo »gruba povreda prava građana i povreda nacionalnog osjećaja zbog upisa u popis manjine kojoj ne pripadaju nego, po pravilu, i izvršenje dvaju kaznenih djela, neovlaštene obrade podataka o ličnosti iz članka 146. Kaznenog zakona i falsifikata iz članka 355. Kaznenog zakona.

HRVATSKA NAFTNA KOMPANIJA INA TUŽI SRBIJU

Traže crpke i izgublenu dobit

Hrvatska naftna kompanija INA na sudu u Beogradu traži povrat 167 benzinskih crpki ili 117 milijuna eura, kao i 90 milijuna eura izgubljene dobiti zbog njihovog prisvajanja prodajom ruskom Luck oilu. HRT je izvijestio kako je srpska vlada benzinske crpke prisvojila i zajedno s Beopetrolom prodala ruskom Luck oilu. Iz INE tvrde kako ne odustaju od tužbe i da su spremni za sljedeću raspravu u rujnu.

U vrijeme prodaje Beopetrola Luck oilu na čelu srpske Agencije za privatizaciju bio je sadašnji premijer *Mirko Cvetković*. Bivša savjetnica za energetiku u Vladi Srbije *Zorana Milanović* smatra kako je prodaja bila problematična, ali da »Luck oil nije kriv i nema problem, već problem ima srpska strana«. Sudski spor mogao bi trajati godinama, a srpska se Vlada u ugovoru s Luck oilom obvezala da će snositi eventualne sudske troškove, izvijestio je HRT.

POTICAJ ZA REGISTRIRANA STARA POLJOPRIVREDNA GOSPODARSTVA

Natječaj otvoren do 15. listopada

Vlasnici registriranih poljoprivrednih zemljišta na teritoriju Vojvodine stariji od 65 godina mogu se do 15. listopada prijaviti na natječaj Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu i tako dobiti poticajna sredstva za izdavanje obradivog zemljišta u najam u 2010. godini, u iznosu od 6 do 10 tisuća dinara po hektaru.

Pravo na dobivanje poticajnih sredstava imaju nositelji poljoprivrednih gospodarstava koji u najam izdaju od pola do deset hektara obradivog zemljišta na najmanje pet godina, te da su ugovor o najmu zaključili u godini u kojoj se podnosi zahtjev, da su korisnici mirovine na osnovi poljoprivredne djelatnosti te da ne koriste poticajna sredstva za izdavanje poljoprivrednog zemljišta u najam od strane Ministarstva poljoprivrede Republike Srbije.

Tekst natječaja i obrazac zahtjeva za dodjelu sredstava, zainteresirani

mogu preuzeti na službenoj internetskoj stranici Tajništva ili osobno u Novom Sadu u Bulevaru Mihajla Pupina 16. Dodatne informacije mogu se dobiti putem telefona broj 021/456-267.

GRAFIT MRŽNJE OPET U SUBOTICI

Uvreda za Mađare, ali i za sve ostale

Pokrajinski tajnik za propise, upravu i nacionalne manjine, mr. *Ándor Deli*, povodom grafita koji su osvanuli u Subotici 1. kolovoza na zidovima kuće na uglu ulica Dinka Zlatarića i Ptujске, izjavio je kako takvo »ponašanje određenih pojedinaca ne može biti tolerirano.

Ovakva djela predstavljaju ne samo napad na mađarsku zajednicu, već se na ovaj način vrijeđaju svi građani dobrih namjera i nipodaštavaju napore tijela vlasti usmjereni na učvršćivanje duha međusobnog povjerenja i tolerancije među narodima s ovih prostora«.

Pokrajinski ombudsman, kao neovisno i samostalno tijelo koje se stara o zaštiti i unapređenju ljudskih prava i sloboda, također je najoštrije osudio ispisivanje grafita mržnje na kući *Marte B. K.* u središtu Subotice. Grafiti uvredljive sadržine su ispisani na srpskom i mađarskom jeziku, i upereni su protiv građana mađarske nacionalnosti.

»Polazeći od činjenice da grafiti sa sadržajem koji poziva na nacionalnu netoleranciju prijetu narušavanjem međunarodnih odnosa među građanima Subotice, Pokrajinski ombudsman najoštrije osuđuje ovakve postupke, te poziva nadležna tijela da hitno poduzmu sve zakonom predviđene mjere u cilju rasvjetljavanja ovog događaja.«

Policija u Subotici je obavila očevid, o događaju izvijestila dežurnog istražnog suca kao i zamjenika višeg tužitelja, koji je ovaj čin okvalificirao kao kazneno djelo uništenja i oštećenja tuđe stvari. Rasvjetljavanje okolnosti nastanka ovog kaznenog djela još uvijek traje, policija radi na pronalaženju izvršitelja ovog kaznenog djela.

Pokrajinski ombudsman apelira na nadležna državna tijela i druge društvene činitelje da najoštrije istupe protiv govora mržnje i ovakvih negativnih društvenih pojava, da pravodobno i koristeći sve svoje zakonske ovlasti poduzmu mjere kako bi se ovakvi i slični incidenti izbjegli u budućnosti, te da o svemu obavijeste javnost.

HRVATSKA, SRBIJA I SLOVENIJA OSNIVAJU ZAJEDNIČKU ŽELJEZNIČKU TVRTKU

Brži transport za bolju zaradu

Hrvatska, Srbija i Slovenija potpisale su u prošli petak u Beogradu deklaraciju kojom se podržava osnivanje zajedničke tvrtke radi ostvarivanja bržeg transporta robe na paneuropskom transportnom koridoru 10. Hrvatski državni tajnik ministarstva mora, prometa i infrastrukture *Danijel Mileta*, srbijanski ministar infrastrukture *Milutin Mrkonjić* i slovenski ministar transporta *Patrick Vlačić* nakon potpisivanja deklaracije na zajedničkoj su tiskovnoj konferenciji u srbijanskoj vladi najavili osnivanje zajedničke tvrtke koja će željeznicama triju zemalja omogućiti konkurentnost i zajednički nastup na tržištu. Kako je objašnjeno, zajedničkom će tvrtkom, čije se osnivanje očekuje u sljedećih mjesec do mjesec i pol dana, upravljati Slovenija koja je već članica EU, vodstvo će biti sastavljeno od predstavnika svih triju zemalja, dok će osnovna djelatnost tvrtke biti organizacija transporta a ne osiguranje dobiti.

Mileta je rekao kako tri zemlje time osiguravaju zajednički nastup svojih željeznica na zajedničkom tržištu, odnosno na koridoru 10, pri čemu će im njihove države nastojati omogućiti da što efikasnije, konkurentnije i bolje obavljaju svoj posao.

Mrkonjić je istaknuo kako sada koridorom 10 na relaciji Ljubljana-Zagreb-Beograd-Dimitrovgrad-Istanbul ide 700 vlakova, dok koridorom 4, koji je duži i ide preko Mađarske, ide 7 tisuća vlakova.

U HRVATSKOJ PROSLAVLJEN DAN POBJEDE I DOMOVINSKE ZAHVALNOSTI TE DAN BRANITELJA

Oluja je bila legalna i legitimna akcija

Središnja svečanost održana je u Kninu, ovoga puta pod sloganom »Svi zajedno«

Hrvatska je u četvrtak, 5. kolovoza, proslavila Dan pobjede i domovinske zahvalnosti te Dan branitelja, u sjećanje na vojno-redarstvenu akciju Oluja, u kojoj je prije 15 godina oslobođen Knin i najveći dio zaposjednutoga hrvatskog teritorija.

Nakon petogodišnje srpske okupacije, oslobođanje Knina izazvalo je oduševljenje diljem Hrvatske, budući da je taj grad bio središte i simbol srpske pobune, koja je počela u ljeto 1990. blokadom hrvatskih prometnica, a s vremenom je prerasla u napade na hrvatske gradove i sela te ubijanje i protjerivanje nesrba, u čemu je lokalnim Srbima pomagala i JNA.

Za Hrvatsku politički i gospodarski neodrživo stanje promijenila je Oluja, koja je počela u petak, 4. kolovoza, u pet 5 sati ujutro. Za samo 84 sata hrvatske vojne i redarstvene snage oslobodile su nešto manje od 10.500 četvornih kilometara, gotovo petinu države, što je utjecalo na završetak rata u Bosni i Hercegovini te mirnu reintegraciju Podunavlja u ustavno-pravni poredak Hrvatske.

Središnja svečanost Dana pobjede i ove je godine održana u Kninu, pod sloganom »Svi zajedno«, u organizaciji ministarstava obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, unutarnjih poslova te obrane. U svečanosti su sudjelovali predsjednici države, Vlade i Sabora Ivo Josipović, Jadranka Kosor i Luka Bebić, koji su s predstavnicima braniteljskih udruga ujutro položili vijence i zapalili svijeće na gradskom groblju u Kninu. Državni vrh potom je nazočio ceremoniji podizanja državnog stijega na kninskoj tvrđavi, a stijeg je ove godine, uz aktivne vojnike i policajce, podigla i skupina od 30 ratnih veterana. Svečanost je nastavljena mimohodom branitelja i hrvatskih ratnih vojnih invalida Domovinskog rata te postrojavanjem svečanih postrojbi MORH-a, MUP-a i razvojačenih branitelja na gradskom stadionu. U crkvi Gospe Velikog hrvatskog zavjeta služena je misa.

Jadranka Kosor

Ivo Josipović

Boris Tadić

Obilježavanje Oluje niti ove godine nije prošlo bez polemike između srbijanskih i hrvatskih dužnosnika. Najprije je predsjednik Republike Srbije Boris Tadić izjavio kako se »taj zločin (Oluja) nikada ne smije zaboraviti«. Tadić je to izjavio u razgovoru s predstavnicima Udruženja poginulih i

nestalih u Hrvatskoj, koje je primio u Beogradu. Tom je prigodom rekao i kako »poslije 15 godina treba gledati u budućnost i s Hrvatskom rješavati probleme s kojima se suočava većina obitelji u procesu povratka«.

»Ti su problemi vraćanje stanskih prava, obnova imovine,

neisplaćene mirovine, konvalidacija radnog staža, kao i problemi u procesu stambenog zbrinjavanja, nemogućnost otkupa dobivenih stanova i problemi vezani uz dobivanje državljanstva i za ekonomsku održivost povratka«, naglasio je srbijanski predsjednik, koji je 5. kolovoza nazočio i parastosu ubijenima u Oluji, u crkvi svetog Marka u Beogradu.

Na izjavu Borisa Tadića reagirao je predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović rekavši kako je »akcija Oluja legalna i legitimna akcija u kojoj je Hrvatska oslobodila svoj okupirani teritorij«. »Branitelji, sudionici Oluje, zaslužuju naše priznanje i poštovanje. Upravo zato, s ponosom i poštovanjem sjećamo se te akcije. Naravno da se ne slažem s tezom da je zločin karakteristika Oluje«, izjavio je Ivo Josipović. On je naglasio kako je najvažnija karakteristika Oluje njen oslobodilački karakter, kao i to da je ona zaustavila teška stradanja Hrvatske.

»Hrvatska je bila izložena razaranja, ubojstvima, otimanju kulturnog i drugog blaga, ali se zalaže za otklanjanje svih posljedica rata i kažnjavanje zločina koji su se u njemu dogodili. Rješavanje otvorenih pitanja koje imamo sa Srbijom od interesa je i za Hrvatsku, i za Srbiju«, rekao je Josipović.

Premijerka Jadranka Kosor je, također, rekla kako je Oluja bila pravedna, oslobodilačka akcija.

»Osudujemo bilo kakav pokušaj revizije povijesne istine o oslobodilačkoj akciji Oluja, koja je bila jedna od akcija kojom je oslobođen hrvatski teritorij, ali i akcija u kojoj je pobijeđena politika Slobodana Miloševića. U ime budućnosti, vrijeme je da se svi oslobode naslijeđa Slobodana Miloševića«, rekla je Jadranka Kosor.

Ona je dodala kako je hrvatska Vlada »za isključivo okretanje prema budućnosti, uz podršku susjedima na europskom putu«, ali da bi se to ostvarilo »nužno je poštovati povijesne istine koje se moraju uvažiti i zbog budućnosti i dobrih odnosa«.

NA RADIO BAČKOJ U BAČU OBLIJEŽENA PETA OBLJETNICA EMISIJE »ZVUCI BAČKE RAVNICE«

Glas Hrvata u svakom domu

Pokretanje ove emisije prije pet godina bio je veliki događaj za hrvatski živalj koji stoljećima živi na ovim prostorima, rekao je u svečanoj emisiji urednik Pavle Pejčić

»**P**okretanje ove emisije prije pet godina bio je veliki događaj za hrvatski živalj koji stoljećima živi na ovim prostorima. Sjećamo se ovom prigodom vlč. *Stipana Bošnjaka*, čijom je zaslugom i pokrenuta ova emisija. Ovim korakom omogućeno je da se čuje i naš glas i da se predstave naša kultura i jezik. Od prvog dana tu je bila *Marija Ihas*, koja je svojom sposobnošću i ustrajnošću oslonac ove emisije od početka do danas.«

Ovim je riječima *Pavle Pejčić*, urednik emisije »Zvuci bačke ravnice«, koja se emitira na Radio Bačkoj u Baču, započeo svečanu emisiju u četvrtak, 29. srpnja. Tom je emisijom obilježena peta obljetnica njenog emitiranja. Od tada do danas na valovima Radio Bačke u kontinuitetu je emitirano 260 emisija na hrvatskom jeziku. Urednik *Pavle Pejčić* tom je prigodom zahvalio svim suradnicima, vodstvu općine Bač i Radio Bačke i hrvatskim institucijama na potpori koju pružaju.

HKUPD »DUKAT« OKOSNICA REDAKCIJE

Prva emisija »Zvuci bačke ravnice« emitirana je 28. srpnja 2005. godine, a producent je, kao i danas, bio HKUPD-a »Dukat« Vajska-Bođani. Emisija je posvećena životu i radu Hrvata u bačkom Podunavlju, a programski su sadržaji u funkciji očuvanja njihova identiteta i kulturne baštine. Emisija se emitira svakog četvrtka u od 19 do 20 sati, a može se slušati u krugu od 50-ak kilometara. U posljednje se vrijeme može pratiti i preko interneta.

Rubrike u emisiji bile su stalne i povremene, a među njima su riječ urednika, vijesti, povijest – učiteljica života, Injiževni kutak, intervju, a sve je to prožeto popularnom

tamburaškom glazbom. Okosnicu prvog uredništva činili su uglavnom članovi HKUPD-a »Dukat«. Pejčić je zahvalio svima koji su utkali niti u ostvarenje ove emisije: *Kristini Klinovski, Ivici Stračinskom, Biljani Grbavac i Luki Iličiću*.

U pokretanju emisije sudjelovalo je i tadašnje vodstvo HNV-a. Danas ovu emisiju realiziraju, uz urednika *Pejčića*, i voditeljica programa *Marija Ihas*, te *Miroslava Bjelić*, koja čita vijesti i literarne priloge.

Obilježavanju jubileja odazvali su se svi pozvani: konzulica-savjetnica Generalnom konzulatu u Subotici *Vesna Njikoš-Peckaj*, tajnik HNV-a *Željko Pakledinac*, predsjednica kabineta predsjednika općine Bač *Aleksandra Stojanović*, ravnateljica Radio Pitomi iz Pitomače (Hrvatska) *Julijana Pečar*, ravnatelj Radio Bačke *Milenko Vranešević*, ravnatelj Narodne knjižnice Bač *Viktor Vežjak* i dopisnik Hrvatske riječi.

OPTIMIZAM I DOBRE ŽELJE

U svečarskom i toplom ozračju svi su oni bili optimistični glede budućnosti i djelovanja ove emisije.

Ravnateljica Radio Pitomače *Julijana Pečar* govorila je o mogućnostima medija i vlastitom iskustvu u izradi projekata: »Europu zanima međudržavna suradnja. Mi se bavimo svim manjinama i pravimo zajedničke projekte. Začetnik smo projekta s 22 zemlje, a lakše je uraditi projekt ako nas ima više. Radimo 'Emisiju za Hrvate u svijetu', a imamo i emisiju 'Izvlačenje starih riječi', što bi se, kako vidim, moglo i kod vas uraditi. Medij može snažno dirigirati javnim mnijenjem u pozitivnom, ali i u negativnom smislu. Ugovor o prekograničnoj suradnji potpisali smo s 22 radijske postaje

Miroslava Bjelić, Pavle Pejčić i Marija Ihas

u 5 zemalja jugoistočne Europe, a vi ste jedan od prvih potpisnika ugovora i nadamo se da ćemo dugo i lijepo surađivati...«

O značaju medija za nacionalne manjine govorila je predsjednica kabineta predsjednika općine Bač *Aleksandra Stojanović*: »Nacionalne manjine na ovim prostorima razlikuju se po jeziku, kulturi, religiji i one imaju svoja vlastita prava na obrazovanje, jezik, kulturu, sudjelovanje u javnom životu, a mediji u tome imaju veliki značaj. Naš lokalni medij u tome im želi pružiti potporu. U mnogim općinama u Vojvodini postoje javni mediji koji emitiraju program na više jezika. Njihovom bi se privatizacijom otvorio prostor za neizvjesnu budućnost programa na ovim jezicima i to bi moglo biti pogubno rješenje. Emisije na manjinskim jezicima mogle bi tako vremenom nestati, kao što je, primjerice, u Radio Vrčcu ugašen program na rumunjskom jeziku. Nadamo se da se to neće dogoditi i kod nas«, naglasila je *Aleksandra Stojanović*.

U emisiji je izravno govorila i konzulica savjetnica *Vesna Njikoš-Peckaj*: »Konzulat veliku potporu daje vašem radu, jer znamo da je snaga medija, pa tako i radija, danas velika. Medij oblikuje javno mnijenje, educira, a kao najstariji elektronički medij, sigurno zahtijeva izvrsnost u kreiranju programa, tako da vjerujem kako je vaša emisija 'Zvuci bačke ravnice' upravo takva, a zbog svoje izvrsnosti je i slušana. Želimo vam da i ubuduće promičete hrvatski jezik i kulturu, jer ste upravo vi zrcalo hrvatske duhovne identifikacije, i ono što je najvažnije, s vama u studiju se neprestano može komunicirati i vjerujem da s vama slušatelji mogu biti u svakom trenutku«, rekla je *Vesna Njikoš-Peckaj*.

O daljnjem radu i značaju emisije »Zvuci bačke ravnice«, kako kaže urednik *Pavle Pejčić*, bit će uskoro upriličen okrugli stol, a očekuje se i konkretizacija suradnje s Radio Pitomim iz Pitomače u čemu će sudjelovati HNV, predstavnici kulturnih udruga i drugih relevantnih institucija.

Zvonimir Pelajić

ŽELJKO PAKLEDINAC, TAJNIK HNV-A

Emisija nam je potrebna

»Ova je emisija zasigurno potrebna nama koji ovdje živimo«, kaže tajnik HNV-a *Željko Pakledinac*. »Zakon o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, koji je donesen prošle godine, dao je veće ovlasti nacionalnim vijećima. Dogovoreno je da će novi saziv HNV-a uskoro uraditi kriterije za dodjelu novca udrugama i svima onima koji djeluju unutar naše zajednice, posebice onim udrugama koje su udaljenije od središta, kako bi mogle nesmetano djelovati. Vodit će se računa da se dio sredstava iz republičkog i pokrajinskog proračuna ravnopravno raspodijeli za udruge i projekte kako bi svi bili podjednako zastupljeni, a to se odnosi i na ovakve projekte kao što je emisija 'Zvuci bačke ravnice.«

OBRAZOVANJE NA HRVATSKOM JEZIKU U VOJVOĐANSKIM ŠKOLAMA

BIGZ će tiskati udžbenike

S direktoricom BIGZ-a Mirjanom Miloradović postignut je dogovor o prevođenju sa srpskog i tiskanju udžbenika na hrvatskom jeziku za učenike hrvatskih odjela u osnovnim školama, kaže Pero Horvacki

Beogradski nakladnik BIGZ, koji je u vlasništvu zagrebačke »Školske knjige«, tiskat će udžbenike za sljedeću školsku godinu za učenike koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku u vojvođanskim osnovnim školama. Ovakvo rješenje iznimno važnog pitanja obrazovanja hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji dogovoreno je na sastanku predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća *Slavena Bačića* i člana Izvršnog odbora HNV-a zaduženog za područje obrazovanja *Pere Horvackog* s direktoricom BIGZ-a *Mirjanom Miloradović*, održanom prošlog ponedjeljka u Subotici.

skih odjela u osnovnim školama. Iako su u pitanju niskotiražni udžbenici, BIGZ je prihvatio uraditi posao prevođenja, a za dio gradiva koji se odnosi na našu nacionalnu kulturu koristit će se u početku priručnici koje su već izradili nastavnici koji predaju u hrvatskim odjelima, a u duljem bi se razdoblju to gradivo ugradilo u udžbenike. Prethodna članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje *Stanislava Stantić-Prčić* također je tražila put za rješenje problema udžbenika i razgovarala s predstavnicima BIGZ-a, tako da sam te razgovore nastavio. Veoma je važno što će na ovaj način biti rije-

podnesen je zahtjev za davanje suglasnosti za uporabu udžbenika od prvog do trećeg razreda u srednjoškolskoj nastavi, a ovih će dana biti podnesen i zahtjev za uporabu udžbenika za četvrti razred. U pitanju su udžbenici uvezeni iz Republike Hrvatske.«

MNOGO URGENTNIH PROBLEMA

Konstitutivna sjednica Izvršnog odbora novog saziva HNV-a održana je nedavno, 21. srpnja, a Pero Horvacki ističe kako u području obrazovanja predstoje brojni zadaci koje treba rješavati.

gati završni ispit nakon završetka osnovne škole i za to se moramo već sada pripremati. Zadaci za matematiku i hrvatski jezik su izrađeni i sada ih treba tiskati, kako bi te zadatke učenici mogli sljedeće godine koristiti za pripremu tog ispita. Također, treba osmisliti nastup prema roditeljima, počevši od medija, kako bi se promoviralo i objasnilo što znači obrazovanje na materinjem jeziku. Primjerice, u Bačkom Monoštoru ili u Sonti ima više od 50 posto stanovništva koji su Hrvati, a nema hrvatskih odjela u školama. Mislim da za formiranje hrvatskih odjela u tim mjestima nije bilo do sada dovoljno energije i želje kako roditelja i nastavnika, tako i vijećnika HNV-a koji tamo žive. I to je jedna od zadataka koju ćemo nastojati riješiti.«

UPITNA RACIONALIZACIJA

Na pitanje što bi mogla donijeti predložena racionalizacija u školstvu, Pero Horvacki kaže kako se prilikom racionalizacije mreže škola moraju štititi manjinska prava.

»Mora se štititi pravo na obrazovanje na materinjem jeziku. Još nemam informacija što bi točno podrazumijevala spomenuta racionalizacija, ali bilo koja varijanta racionalizacije mreže škola na teritoriju grada Subotice bila bi po meni upitna. Hoću reći da je u ovoj fazi razvoja školstva na hrvatskom jeziku važno omogućiti da se djeca upisuju u hrvatske odjele u one škole gdje im to odgovara, a za takvo što su potrebni i mali odjeli. Ideja o formiranju Hrvatskog školskog centra u kojem bi učenici pohađali nastavu na hrvatskom jeziku je dobra i razmotrit ćemo to pitanje, a preduvjeti za formiranje takvog centra su dobivanje suglasnosti od pokrajinskog mjerodavnog tijela da se otvori nova škola na teritoriju grada Subotice. Do aktualizacije i realizacije tog pitanja, HNV ostaje pri stavu da se nastava na hrvatskom jeziku mora odvijati u svim školama gdje ima zainteresiranih učenika bez obzira na broj učenika.«

Z. Sarić

Pero Horvacki

Za ovu školsku godinu udžbenici će se uvesti iz Republike Hrvatske, jer je Školska knjiga i prethodnih godina osiguravala udžbenike za učenike hrvatskih odjela. Hrvatsko nacionalno vijeće je podnijelo zahtjev mjerodavnim tijelima za davanje suglasnosti na uvoz i uporabu udžbenika iz Republike Hrvatske i očekuje se da će suglasnost ove godine stići na vrijeme.

PREVOĐENJE UDŽBENIKA

»Na sastanku s direktoricom BIGZ-a *Mirjanom Miloradović* postignut je dogovor o prevođenju sa srpskog i tiskanju udžbenika na hrvatskom jeziku za učenike Hrvat-

šeno pitanje udžbenika, jer je problem udžbenika negativno utjecao na roditelje pri donošenju odluke o upisu djece u hrvatske odjele«, kaže Pero Horvacki.

»Prijevodi udžbenika na hrvatski jezik uradit će se tijekom ove godine, nakon čega će BIGZ podnijeti zahtjev mjerodavnim tijelima za davanje suglasnosti za uporabu u nastavi tih udžbenika koji će se koristiti sljedeće školske godine. Što se tiče ove školske godine, udžbenici za učenike osnovnih škola trebali bi biti uvezeni iz Republike Hrvatske do 31. kolovoza, a još čekamo na odobrenje Ministarstva prosvjete Republike Srbije za njihovu uporabu u nastavi. Također,

»Predstoje rješavanje pitanja u svezi s osiguranjem uvjeta za obrazovanje nastavnika, kako bi se nastavnicima koji predaju na hrvatskom jeziku omogućilo stručno usavršavanje, intenziviranje suradnje između ovdašnjih škola i škola u Republici Hrvatskoj, kao i otvaranje lektorata za hrvatski jezik na sveučilištima u Republici Srbiji, što su i preporuke hrvatsko-srpskog međuvladinog Mješovitog odbora za manjine. Ima mnogo urgentnih problema koje ću rješavati u suradnji s članovima Odbora za obrazovanje. Čekam da se nastavnici vrate s godišnjih odmora i onda ću sazvati sjednicu Odbora. Važno je istaknuti kako će sljedeće godine učenici morati pola-

Zdrava hrana je preduvjet za život bez bolesti

Na prirodan način proizvedeno povrće samo je desetak posto skuplje od onoga koje se tretira kemikalijama. A što dobijete za tih 10 posto skuplje? Dobijete neprskano, zdravo povrće, bez umjetnog gnojiva, bez herbicida, pesticida i fungicida. Dobijete povrće potpuno prirodno, dar zemlje, ljudskih ruku i Boga, kaže proizvođač Ivan Vujković Lamić

Ljudi jako dobro znaju kako je organski proizvedeno povrće zdravije od onog proizvedenog na uobičajeni način, ali kupovina zdrave prehrane i dalje uveliko zaostaje za hranom u čijoj se proizvodnji koriste sve moguće suvremene kemikalije.

»Ne znam je li u pitanju cijena, navika, ili nešto treće, no činjenica je da kupci kod nas još uvijek ne kupuju organski proizvedeno povrće onoliko koliko to čine kupci na Zapadu«, kaže Ivan Vujković Lamić, vlasnik Bio salaša »Lamić« na Mikićevu pokraj Starog Žednika. »Ne vjerujem da je cijena glavni razlog, jer je organski proizvedeno povrće samo desetak posto skuplje od konvencionalno proizvedenog. A što dobijete za tih 10 posto skuplje? Dobijete neprskano, zdravo povrće, bez umjetnog gnojiva, bez herbicida, pesticida i fungicida. Dobijete povrće potpuno prirodno, dar zemlje, ljudskih ruku i Boga. A, pokušajte jednu pored druge staviti, recimo, dvije rajčice, jednu

organski, a drugu uobičajeno proizvedenu. Ne treba vam nikakva znanost, po boji, mirisu i naročito okusu odmah ćete vidjeti razliku. I znat ćete koja je bolja, zdravija.«

PUNO POSLA ZA SKROMNU ZARADU

Ivan Vujković Lamić se s obitelji, suprugom i troje djece, na svom salašu, na 25 jutara zemlje, već osmu godinu bavi proizvodnjom organski zdrave prehrane bez upotrebe pesticida, za što, kaže, posjeduje i certifikat EU. Proizvodi uglavnom povrće, preko 20 vrsta, najviše rajčicu, krumpir, luk, krastavac, tikvice, kupus, salatu. Svoje proizvode prodaje po principu narudžbe i kućne dostave, no od prije dvadesetak dana njegova se roba može kupiti i u subotičkom KTC-u u posebno obilježenom odjeljku s bio prehranom.

»Neki misle kako se prskanjem i primjenom kemije može više proizvesti, no mislim da to nije točno«, objašnjava Ivan Vujković Lamić. »Može se puno proizvesti

i bez upotrebe svih tih otrova, samo treba jako puno rada, puno više nego kod konvencionalne proizvodnje. Naravno, treba znati i što i kako raditi, usavršavam se stalno, a i kćerka mi je na studiju organske poljoprivredne proizvodnje. A, što se cijene tiče, moram reći kako su neki organski preparati, koje

koristimo u organskoj proizvodnji, čak 5-6 puta skuplji nego kemijski preparati u običnoj proizvodnji. Ove godine neke od njih čak nisam niti koristio, upravo zato što su skupi. Snalazim se kako znam i umijem. Recimo, kad traktorom zagrčem krumpir, namjestim tako da on usput prvo protrese stabljiku, onda krumpirove zlatice padnu na zemlju, istovremeno ih se zagrme i onda im treba nekoliko dana da se vrate. Onda poslije iznova.«

Proizvodi Bio salaša »Lamić« prodaju se i u Beogradu, gdje vlasnik ima tezgu na Zelenom vijen-

Podaci upozoravaju

Prema stručnoj literaturi, pesticidi izazivaju: rak raznih organa, leukemiju, bolesti endokrinog sustava, bolesti živčanog sustava, poremećaje imuniteta, neplodnost žene i muškarca, oštećenje ploda u utrobi majke, poremećaje u ponašanju mladih, slabije učenje kod školske djece, kardiovaskularne bolesti i poremećaj metabolizma.

Uz sve ovo, hrana proizvedena uz upotrebu pesticida sadrži i do 10 puta manje hranjivih materija nego hrana proizvedena bez upotrebe pesticida.

Prema podacima Američke agencije za zaštitu životnog okoliša, 94 aktivne materije u pesticidima, a to je više od 1000 preparata, dovode do pojave raznih oblika raka i leukemije. Oko 200 aktivnih materija u insekticidima dovode do oštećenja spolnih hormona izazivajući neplodnost, a primjena pesticida u biljnoj proizvodnji nužno dovodi do trovanja hrane životinjskog porijekla – mesa, mlijeka i jaja.

STAROG ŽEDNIKA

Ljudi se kod nas zdrave hrane sjete tek kad se razbole:
Ivan Vujković Lamić

cu, a prodajno mjesto bio prehrane postoji i na Kalenićevoj pijaci gdje Vujković Lamić također šalje svoju robu.

»Pokušao sam i ovdje u Subotici uspostaviti stalno prodajno mjesto, ali nije uspjelo, ljudi su išli za nižom cijenom«, kaže Vujković Lamić. »Odlučio sam krenuti u velike tržne centre, s KTC-om mi je suradnja dobro pošla, sad se interesiraju i drugi marketi. Sad će problem biti proizvodnja, neću uspjeti proizvesti onoliko koliko će trebati. Pokušao sam zaposliti ljude u proizvodnji, ali slabo ima

onih koji hoće puno raditi. A ovdje doista treba puno rada.«

NA ZAPADU NEŠTO NOVO

Ivan Vujković Lamić inače rado odlazi i u inozemstvo, gdje upija nova znanja i tuđa iskustva pokušava primijeniti u svojoj proizvodnji. Bio je, kaže, u Njemačkoj, Italiji, Hrvatskoj, Mađarskoj, i svugdje je bolje nego kod nas. Dok se, prema njegovim riječima, u Srbiji organska proizvodnja odvija na manje od 1 posto obradivog zemljišta, na Zapadu bio proizvodnja zahvaća i preko 10 posto zemljišta. Tamo ujedno država dodatno potiče proizvodnju, ali i prodaju organski proizvedene hrane, a posebna se pozornost pridaje edukaciji, pa tamošnja djeca, kaže Vujković Lamić, već od malih nogu uče kako se treba zdravo hraniti.

»U organsku sam proizvodnju ušao nakon jednog seminara u Subotici, prije toga sam se bavio standardnom proizvodnjom, najviše ratarstvom. U početku smo krenuli s proizvodnjom za vlastite potrebe naše obitelji, no ubrzo sam svu površinu prijavio za ovu vrstu proizvodnje. Bilo je teško, ovdje se stvarno puno radi i malo plati, ali vjerujem da će biti bolje«, dodaje

Ivan Vujković Lamić. »Obično kažem kako bi se čovjek trebao odreći samo jednog piva tjedno, žena jedne kave tjedno, a dijete jedne čokoladice tjedno, i to bi bilo dovoljno da se za taj iznos hrane zdravo. Organizam bi im bio zahvalan. Međutim, kod nas ljudi na taj način još ne razmišljaju. Sjete se zdrave hrane tek kad obole, ali onda je već kasno. Ako netko već ima karcinom, neće ga zdrava hrana ozdraviti, ali ako se cijelog života hrani organskom hranom, to mu

jača organizam i imunitet i sigurno ima manji rizik za pojavu bolesti.«

Osim specifičnih problema koji prate ovu proizvodnju, proizvođači organskih proizvoda suočavaju se i sa svim problemima s kojima se suočavaju svi poljoprivrednici. Ove je godine, primjerice, prinos Ivana Vujkovića Lamića puno manji zbog lošeg vremena proljetos i ljetos, zbog hladnoće, kiša, a bilo je i tuče. Ali, i to je sastavni dio ovoga posla.

Zvonimir Perušić

Jeftino, a opasno

»Nije sve u cijeni, iako je organski proizvedeno povrće tek minimalno skuplje od konvencionalnog«, kaže Ivan Vujković Lamić. »I ja sam u traktor lijevao jeftino ulje, pa mi je sad motor zaribao i moram raditi generalku, a na to ću potrošiti nekoliko stotina eura. Isto je i s bio proizvodima. Onaj tko se hrani zdravo, teže će oboljeti i to je činjenica.«

Vlast svugdje želi kontrolirati rad novinara

Razgovor vodio: Zvonimir Perušić

Novinarska je profesija po mnogo čemu specifična, vrlo često opasna, a nerijetko i kobna. Novinari su svugdje po svijetu moguća meta prijetnji i incidenata, a oni, medijski djelatnici, rade ono što vrlo često nitko drugi ne smije – tragaju za istinom. Zbog tog su posla, uzgred prilično slabo plaćenog, potencijalne žrtve raznih velikih ili malih, globalnih ili lokalnih šerifa.

O položaju novinara u regiji i odnosu vlasti prema njima, za Hrvatsku riječ govori glavni tajnik Medijske organizacije jugoistočne Europe (South and East Europe Media Organisation, SEEMO), Oliver Vujović, koji se na toj dužnosti nalazi od osnutka organizacije u Zagrebu 2000. godine. Sjedište ove organizacije urednika, vlasnika i direktora medija iz jugoistočne, istočne i centralne Europe je u Beču, gdje Vujović i živi.

HR: Koja je misija Medijske organizacije Jugoistočne Europe SEEMO?

Osnovna misija je zaštita novinara i osiguravanje bolje komunikacije među medijima i novinarima u svim državama koje pokriva SEEMO. Uz to, s obzirom da je SEEMO ogranak IPI, kao svjetske organizacije urednika medija, služi i kao most između predstavnika medija iz regije i vodećih svjetskih medijskih predstavnika. Preko SEEMO novinari iz regije mogu brzo, efikasno i neformalno stupiti u kontakt s najvećim imenima svjetskog novinarstva. Osim tih osnovnih aktivnosti, SEEMO je aktivan i u području edukacije novinara, pomaže državama u prilagođavanju medijskih zakona međunarodnim standardima i slično. SEEMO je nedavno osnovao i SECEPRO, South East and Central Europe PR Organisation, kao neovisnu organizaciju, koja za cilj ima povezivanje eksperata za odnose s javnošću iz regije, kao i one koje se bave marketingom u širem smislu i lobiranjem. Ovo je bitno, jer su mediji jako povezani s aktivnostima vezanim uz odnose s javnošću, lobiranje i marketing, ali s druge strane to je nešto komer-

cijalno i zato osobe koje se bave time okupljamo u toj drugoj sestrini organizaciji. Ne želimo miješati slobodu tiska i borbu za neovisnost i kvalitetu medija, s nečim što je komercijalno, a s druge strane želimo pomoći kolegama u medijima, posebice onim manjim, da što bolje mogu opstati na tržištu – a zato je bitno imati i dobro znanje vezano uz lobiranje, odnose s javnošću i marketing. Tako te dvije organizacije mogu uspješno funkcionirati, ako se poštuju granice i područja rada svake od njih.

Zanimljivo je kako je SEEMO osnovan kao South East Europe Organisation, a zbog proširenja i okupljanja medija iz dodatnih država vremenom smo postali South and East Europe Organisation. Dakle umjesto organizacije jugoistočne Europe, postali smo organizacija južne i istočne Europe, što uključuje i zemlje centralne Europe.

HR: Koliko članova ima SEEMO i iz kojih sve zemalja?
SEEMO ima preko 600 individualnih članova. Osim toga mnoge medijske kuće pomažu SEEMO i imaju status pridruženih članova. SEEMO pokriva 20 država jugoistočne, istočne i centralne Europe. Kada je SEEMO osnovan 2000. godine, bili smo koncentrirani na područje jugoistočne Europe, dakle bivšu Jugoslaviju, Albaniju, Grčku, Bugarsku i Rumunjsku. Međutim, u međuvremenu smo se proširili i pokrivamo i Poljsku, Bjelorusiju, Ukrajinu, Moldaviju, Tursku, Cipar, Slovačku, Češku i Mađarsku.

HR: Pratite rad medija i odnos vlasti prema medijskim djelatnicima. Koji su najčešći problemi na koje novinari i urednici u jugoistočnoj Europi nailaze?

Glavni problem je pritisak na novinare i prijetnja prema novinarima. To više nisu prijetnje od vodećih političkih struktura, kao što je to bilo u devedesetim, već uglavnom od pojedinaca iz kriminalnih struktura i poslovnih ljudi. Isto tako česte su prijetnje od lokalnih političara, zaposlenika u općini, suradnika predsjednika ili predsjednice jedne općine. To posebice otežava

Kad je riječ o slučajevima ubojstava i teških napada na novinare u Srbiji, tužno je da do sada počinitelji, tj. izvršitelji, ali i nalogodavci nisu nađeni. Ono što je pozitivno u Srbiji jest da se, otkada je Ivica Dačić ministar policije, većina slučajeva prijetnji novinarima istraži od strane policije i to rezultira uhićenjem pojedinaca. Problem je, međutim, u pravosuđu

rad novinara istraživača, koji pokušavaju otkriti korupciju, trgovinu ljudima, šverc i nelegalne tokove u jednoj državi. Novinari imaju često strah, pa čak i ako ne postoji klasičan oblik cenzure, oni pristupaju autocenzuri. Primjerice, da ne izvještavaju o nekoj temi, jer vlasnik medija ne želi doći u konflikt s bitnim oglašivačem. To ne valja i protiv toga se borimo.

Osim toga, ne treba zaboraviti da nelegalni tokovi u društvu ne poznaju granice, pa je bitno i to što novinari rade na međudržavnom otkrivanju kriminala. Jer neovisno o ratovima i sukobima, primjerice na prostoru bivše Jugoslavije, kriminalci su svih ovih godina uspješno surađivali. A često, politika i vlast nisu dovoljno motivirani otkriti neke nelegalne tokove, pa su novinari jedini koji to rade. I onda ti isti novinari doživljavaju razne prijetnje. Međutim, ne treba zaboraviti kako čak i religiozne grupacije, vjerske zajednice žele medijima nametnuti svoje mišljenje, i pri tome primjenjuju forme pritiska, kao, recimo, da ne zovu na konferenciju za tisak novinare koji su kritički izvještavali o dešavanjima u okviru jedne vjerske zajednice.

Naravno, tu su i još uvijek prisutni pritisci političara koji žele određenim zakonskim rješenjem ograničiti rad novinara, zatim činjenica da u mnogim državama javni servis ne funkcionira kao servis javnosti

već određenih političara na vlasti, monopolski položaj nekih vlasnika medija, činjenica da se u nekim državama teško može ustanoviti tko je stvarni vlasnik medija, djelomično neprofesionalno ponašanje medija – uglavnom kao posljedica loše edukacije novinara i slično. Još uvijek imamo u nekim državama prisutan govor mržnje u medijima ili jasnu homofobiju ili negativno pisanje o pripadnicima neke nevladajuće religijske ili nacionalne skupine. Sve je to jako loše i SEEMO se bori da i predstavnici tih medija uključujući u svoj rad i objasni tim urednicima i vlasnicima medija, da moraju poštovati profesionalne standarde. Često su novinari i žrtve određenih političkih igara, pa ostaju i bez posla, jer jednostavno nekom političkom moćniku ne odgovara da čuje kritičke reakcije novinara na njegov rad, pa onda on vrši pritisak na vlasnike medija da daju otkaz određenom novinaru.

HR: Možete li navesti najsvježije, ili najteže incidente prema novinarima?

Ima ih puno. Najnoviji je primjer ubojstva kolege *Sokratisa Gioliasa* u Grčkoj 19. srpnja, a ubrzo nakon toga, 24. srpnja, napad na novinara Vremena u Beogradu *Teofila Pančića*.

HR: Kako SEEMO reagira u takvim slučajevima?

Pritiskom na države i vlade. Ali i na druge institucije koje otežavaju ili

blokiraju rad novinara. Reakcije su u formi javnih prosvjednih pisama, ili preko osobnih razgovora koje vodimo s visokim predstavnicima jedne države, s ministrima policije, kulture, pravosuđa, s predstavnicima vlada ili država ili parlamenata. Često su to i razgovori iza zatvorenih vrata i izvan očiju javnosti. Važno je da riješimo problem. Na primjer, kada je prije nekoliko godina predstavnik jedne stranke u Makedoniji na razini lokalne vlasti zabranio novinaru jednog medija da prisustvuje konferencijama za tisak koje organiziraju općinske strukture, a gdje je njegova stranka bila na vlasti, mi smo reagirali osobnim kontaktom i razgovorima i na kraju je šef te stranke izrekao svoju ispriku tom novinaru kojem je bilo zabranjeno dolaziti na konferencije za tisak koje organizira općina. I od tada taj novinar više nije imao problema s predstavnicima te stranke, iako je u svom izvještavanju uvijek bio jako kritički orijentiran onome što radi ta stranka i što se događa na razini te općine. Ali ga općinski i stranački moćnici više nisu mogli sprječavati u radu – morali su prihvatiti da je normalno da postoji kritički glas novinara. To je za mene dobro rješenje – van očiju javnosti riješimo problem pritiska na medije. Meni se čini kako nitko nije imun na pokušaj da stavi novinare pod kontrolu, tj. da dovede novinara da uz samocenzuru piše u interesu nekoga. Naravno, imamo još uvijek i oblike jasne cenzure. Najopasnije je kada su prijetnje u formi fizičkog napada na novinare, prijetnje telefonom, emailom, pismom, na ulici. Nažalost te prijetnje ponekada završavaju i ozbiljnim fizičkim napadima na novinare ili ubojstvom novinara.

HR: Kakvi su rezultati tih reagiranja?

Sve ovisi o državi i volji političara. Kada je volja tu – slučajevi se rješavaju. Kada političari na vlasti nemaju interes, slučaj ostane neriješen. Neki političari znaju i svoju dobru volju jako iskoristiti za vlastitu promociju. Drugi još uvijek ne shvaćaju kako je primarno zaštititi novinara, jer su novinari ti koji formiraju javno mišljenje o mnogim bitnim temama u društvu.

HR: U Srbiji još uvijek nisu riješena ubojstva dvojice novinara (Slavka Ćuruvije i Milana Pantića), u Hrvatskoj također ima neriješenih slučajeva (Dušan Miljuš). Što mislite da bi trebalo uraditi, a da novinarstvo na ovim prostorima postane sigurnija profesija?

Dodao bih ovome i slučaj *Dejana Anastasijevića*, novinara Vremena i bombe koja je eksplodirala ispred njegova stana u središtu Beograda i gdje počinitelji nisu nađeni do

sada. Ali ne treba zaboraviti niti slučaj *Dade Vujanović*, gdje smo se godinama borili da srpska policija taj slučaj još jednom istraži, i rezultat toga je da je slučaj pretvoren iz registriranog samoubojstva u registrirano ubojstvo. To je prvi pozitivan korak.

Ali tužno je za sve ove slučajeve koje ste vi naveli, a i ove koje sam ja dodao, da do sada počinitelji, tj. izvršitelji, ali i nalogodavci nisu nađeni. Ono što je pozitivno u Srbiji, jest da se, otkada je *Ivica Dačić* ministar policije, većina slučajeva prijetnji novinarima istraži od strane policije i to rezultira uhićenjem pojedinaca. Već se više puta desilo da nas netko od novinara iz Srbije kontaktira zbog prijetnje, i da onda nakon dva ili tri dana kada želimo pustiti prosvjed, dobijemo obavijest da je policija privela osobu koja je prijetila. Problem je, međutim, da su sudovi onda neefikasni, spori ili čak da oslobađaju napadače. Dakle, problem Srbije je trenutačno u pravosuđu. I također to što se ne istražuju stari slučajevi, dakle oni koji su se dogodili prije tri i više godina. Međutim, opet mislim kako je tu prije svega problem u pravosuđu. Iskreno, da mi je netko prije 15 godina rekao da će *Ivica Dačić* danas biti jedan od vodećih poštovatelja demokracije, a netko tko hapsi napadače na novinare jest poštovatelj demokracije, smatrao bih to velikom šalom. Međutim, ljudi se očigledno mijenjaju, i to je pozitivno. Biti realan političar više vrijedi nego živjeti u nekim oblacima i pripovijedati povijest. Loše je, međutim, što oni za koje bismo očekivali da su demokrati u Srbiji, često ne poštuju pravila demokracije. Za mene je osobno tužno da neki političari koji su prvi put u Srbiji došli na vlast nakon 2000. godine, dakle nakon pada režima *Slobodana Miloševića*, primjenjuju u komunikaciji, ili radu, metode, ili koriste način razmišljanja, ili jezik, koje je primjenjivao *Milošević*, ili koje su koristili njegovi bliski suradnici do 2000. godine. Nešto je tu očigledno naopako u Srbiji.

HR: U kojim su zemljama novinarska prava, odnosno pravo građana na pravovremeno, istinito i nepristrano informiranje najugroženija?

Teško je reći – jer su metode različite. Činjenica je da svuda onaj tko je na vlasti pokušava kontrolirati rad novinara i sprječavati novinare da izvještavaju o nekim temama. Takve pokušaje srećemo skoro u svim državama. Čak za političare za koje mogu reći da su demokratski orijentirani, događa se da naprave »kiks« u svojoj želji da nešto nametnu novinaru u radu. Osim toga, veliki je problem i dalje što i pored zakona koji tu reguliraju,

građani i novinari imaju problema u slobodnom pristupu informacijama.

HR: Jedno su incidenti uperene protiv novinara i urednika, a drugo su sistemska rješenja kojima se ograničava profesionalno obavljanje novinarskog posla. Kakav je vaš stav o aktualnom Zakonu o informiranju u Republici Srbiji?

SEEMO je jasno prosvjedovao kada je zakon donesen. Imali smo i više razgovora, koje sam osobno vodio s političarima u Srbiji. Mislim kako je puno toga urađeno za potrebe dnevne politike, i kao rezultat političke trgovine, a ne s ciljem da se donese zakon koji je dobar i koji će u toj formi biti prihvatljiv za sve i pomoći demokratskom razvoju društva. Meni je osobno bilo jako neobično objašnjenje jednog političara: pa dobro, taj zakon nećemo primjenjivati – nema potrebe da ga se novinari plaše. To pokazuje samo koliko se srpski političari ne bore za pravnu državu – jer kakva je to država koja donosi zakon, a koji se onda neće primjenjivati. Taj je zakon sasvim jasno donesen zbog određenih političara na vlasti u Srbiji, koji su imali osobnih problema s pojedinim medijima i to je za mene jako tužno – da se zbog osobnih obračuna donosi zakon. Svakako je taj zakon doveo do straha i autocenzure. Pozitivno je što je neke odredbe sada poništio Ustavni sud i time samo potvrdio da je naše zalaganje da parlament ne prihvati zakon, tj. da predsjednik *Boris Tadić* ne potpiše zakon, bilo na mjestu. Osobno, ako Srbija želi demokratski razvoj, treba postaviti pitanje odgovornosti onih političara koji su forsirali ovaj zakon za koji se ispostavilo da je napravljen s neustavnim elementima. Odgovornost političara je nešto što još uvijek u Srbiji nedostaje. Ali i u nekim drugim državama u regiji.

HR: SEEMO je do sada organizirao niz seminara i radionica. Što su teme tih skupova, koliko se često održavaju i što imate u planu u bliskoj budućnosti?

Ovi su skupovi bitni za razmjenu iskustva. SEEMO od osnivanja redovito održava razne konferencije i seminare, na koje smo u ovih deset godina okupili skoro 10.000 predstavnika medija i osoba s javnim funkcijama. Bitna je serija bila serija Dijalog jugoistočne Europe – gdje smo organizirali susrete vodećih medijskih predstavnika u regiji, kao što je na primjer susret skoro 100 medijskih predstavnika iz Srbije i Kosova u Ohridu 2003. godine. To je bio prvi susret na razini predstavnika medija iz Beograda i Prištine. Tu su i serije dijaloga urednika i direktora medija Srbije i Hrvatske, zatim Srbije, Albanije, Makedonije

i slično, koje smo organizirali. Ali ne treba zaboraviti niti na dijaloge kao što je među predstavnicima medija u Crnoj Gori. To je za mene bilo posebno zanimljivo, kada smo 2003. godine okupili sve vodeće predstavnike medija u Crnoj Gori, koji skoro svi žive u Podgorici, ali koji se do tada nikada nisu okupili zajedno. Dakle, iako žive u manjem gradu, kao što je Podgorica, bilo je potrebno da mi dodemo i skupimo ih zajedno. Slično tome smo imali dijalog predstavnika medija iz svih dijelova Bosne i Hercegovine. Osim toga SEEMO je pravio seriju konferencija za medije i manjine, kao i za predstavnike određenih manjinskih grupacija u regiji, kao što su Romi ili Vlasi. SEEMO je aktivan i u edukaciji novinara, pa od sljedeće godine pokrećemo naš centar za edukaciju novinara u Sloveniji. Osim toga bitne su razne publikacije koje izdajemo, kao što je naš medijski godišnjak jugoistočne i centralne Europe, s kontaktima svih vodećih medija u regiji, ili časopis *De Scripto*, gdje se najnoviji broj upravo priprema kao projekt suradnje sa Sveučilištem u Novom Sadu. Ove smo godine počeli s Danima istraživačkog novinarstva jugoistočne i centralne Europe i prvi taj skup je održan u Crnoj Gori. U 2011. godini taj će se skup održati u Srbiji, a 2012. u Moldaviji. Glavna tema skupa u Srbiji će biti korupcija i siguran sam da će privući mnoge predstavnike medija i javnost. Druga bitna serija skupova su godišnji medijski Forum jugoistočne Europe (South East Europe Media Forum – SEEMF), koji se svake godine održava u drugoj državi i s drugom temom. Prošle je godine skup bio s preko 350 medijskih predstavnika u Tirani, a ove se godine održava u Budimpešti. Inače, prvi SEEMF je održan 2007. godine u Zagrebu pod pokroviteljstvom tadašnjeg predsjednika Hrvatske *Stipe Mesića*. Značaj toga skupa je bio i taj što su tada sudjelovali vodeći vlasnici medija u Hrvatskoj – vlasnik EPH grupe *Nino Pavić* i vlasnik Nacionala *Ivo Pukanić*. Tužno je da je Puki godinu dana nakon tog skupa ubijen i nadam se da će suradnja pravosuđa i policije Hrvatske i Srbije i još nekih država u regiji otkriti sve što je pozadina tog ubojstva. Ne treba samo uhititi izvršitelja zločina već i otkriti tko je nalogodavac. Želim podsjetiti čitatelje da je Pukanić osjećao strah godinama – on me je prvi put kontaktirao 2001. godine uplašen za svoj život. Puno smo puta Puki i ja razgovarali o tim prijetnjama koje dobiva. Mi smo uvijek inzistirali na tome da ga hrvatska država mora bolje zaštititi. Ipak, on je na kraju ubijen.

Temeljem članka 59. Odluke o uređenju i održavanju groblja i pokopu (»Službeni list« općine Subotica, broj 13/98, 4/99, 13/00 i 30/01 – u daljnjem tekstu: Odluka), a sukladno članku 58. Odluke, Upravni odbor Javnog komunalnog poduzeća »Pogrebno« Subotica, na svojoj 25. sjednici održanoj dana 16. srpnja 2010. godine, donio je sljedeću:

ODLUKU

O PONIŠTAVANJU PARCELA OPĆIH GROBOVA (RAKA)

za koje je istekao obavezan rok poćivanja u trajanju od 10 godina, odnosno rok produljenog poćivanja u trajanju od 30 godina.

Poništavaju se parcele općih grobova (raka), zbog nedostatka prostora za ukop u grobljima, kako slijedi:

BAJSKO GROBLJE

Parcele općih grobova (raka): 2, 3, 4, 5, 9, 14, 14a, 16, 16a, 17, 17a i 18

KERSKO GROBLJE

Parcele općih grobova (raka): 5, 6, 7, 8, 9, 10

SENĆANSKO GROBLJE

Parcele općih grobova (raka): 3, 6, 8, 9, 9a, 10, 10a, 11, 12, 13, 14 i 15

Opći grobovi (rake) u parceli II grobnica i to: II-11-29, II-11-30, II-12-31 i II-12-32

PALIĆKO GROBLJE

Pravoslavni dio

Parcele općih grobova (raka) 1 i 2

Katolički dio

Parcele općih grobova (raka) 2a, 2b i 3a

GROBLJE BAČKI VINOGRADI

Parcele općih grobova (raka) 1, 2 i 3

GROBLJE LUDOŠ

Mješovite parcele I/1 i II/2

Parcele općih grobova (raka) 1, 2 i 3 (staro groblje, desna strana)

GROBLJE MIŠIĆEVO

Mješovite parcele I/1 i II/2

BAJMOK

– Centralno groblje

Mješovite parcele I/1 i IV/4

– Groblje Rata

Mješovita parcela I/1

– Paprenjača

Mješovite parcele I/1 i II/2

GORNJI TAVANKUT

Mješovite parcele I/1, II/2, III/3, IV/4 i V/5

Obavješćavaju se članovi obitelji, srodnici umrlih, kao i druge osobe umrlih pokopanih u navedenim parcelama općih grobova (raka) za koje je istekao produžni rok poćivanja u trajanju od 30 godina, da su u roku od 6 (šest) mjeseci od dana objavljivanja ove Odluke o poništavanju u »Službenom listu grada Subotice« i u lokalnom tisku obavezni izvršiti prijenos posmrtnih ostataka o svom trošku u drugo osigurano mjesto.

Ukoliko obitelj, srodnici ili druge osobe umrlih ne obave prijenos posmrtnih ostataka, pronađeni će se posmrtni ostaci pokopati u posebnu zajedničku grobnicu.

Obitelj, srodnici, odnosno nasljednici ili druge osobe u navedenom roku o svom trošku mogu ukloniti grobne znake, spomenike i druge objekte s odnosnih općih grobova (raka) ili ih prenijeti na drugo osigurano grobno mjesto za ukop, sve ukoliko je istekao produljeni rok poćivanja u trajanju od 30 godina.

Ukoliko obitelj, srodnici odnosno nasljednici ili druge osobe u gore navedenom roku o svom trošku ne uklone, odnosno odstrane grobne znake, spomenike i druge objekte s odnosnih općih grobova (raka), Javno komunalno poduzeće »Pogrebno« Subotica ima pravo s istim postupiti u skladu s Planom uređenja groblja, odnosno pojedinih parcela.

Istovremeno, pozivaju se obitelji, srodnici, odnosno nasljednici ili druge osobe umrlih pokopanih u općim grobovima (rakama) da se za sve daljnje obavijesti obrate grupovođama mjerodavnim za pojedina groblja, odnosno grobarima, ili osobno, u poslovnim prostorijama u sjedištu poduzeća, Trg žrtava fašizma broj 1., svakog radnog dana od 7 do 13 sati, ili na telefon 024/55 48 48.

Predsjednik Upravnog odbora Martin Bačić v. r.

HITNA POMOĆ U SOMBORU

Vidljiv napredak usprkos svim nedaćama

Služba Hitne pomoći već je 40 godina smještena u zgradi koja se nalazi u negdašnjoj Istarskoj ulici, a ove su godine napravljene i nove prostorije koje će postati funkcionalne najvjerojatnije od 1. rujna, te će time grad dobiti jednu ambulantu više

Služba hitne medicinske pomoći u Somboru organizirana je kao posebna ustanova u sastavu Doma zdravlja i od posebnog je društvenog značaja u redovitom, a osobito u izvanrednim uvjetima. Radi neprekidno i pruža urgentnu medicinsku pomoć vitalno ugroženima i ozlijeđenim pacijentima. Tijekom jedne smjene (dnevne i noćne), dvije liječničke ekipe pružaju urgentnu medicinsku pomoć onima kojima je to neophodno, u gradu, u okolnim salašarskim mjestima i u svim selima općine.

Liječnici i medicinski tehničari redovito se stručno usavršavaju i aktivni su sudionici stručnih sastanaka u okviru matične kuće i na simpozijima i kongresima koje organizira sekcija urgentne medicine. Na tim su skupovima liječnici somborske službe za svoj rad nekoliko puta nagrađivani prvim nagradama.

DOBRA OPREMLJENOST VOZILA I PROSTORIJA

Što se tiče opreme sanitetskih vozila i medicinske opreme, služba Hitne pomoći u Somboru je na iznimno zadovoljavajućoj razini, tvrdi načelnik ove ustanove prim. dr. Milan Božina.

dr. Milan Božina

»Trenutačno imamo 11 sanitetskih vozila, od toga ih je 7 staro do godinu dana, a 6 ih je opremljeno kompletnom medicinskom opremom za pružanje urgentne medicinske pomoći, znači pružanje pomoći pacijentima koji su vitalno, odnosno životno ugroženi, počevši od defibrilatora, EKG aparata, ferno nosila, aspiratora, kardiološke stolice, centralnog kisika, seta za porođaj, seta za male kirurške inter-

vencije, a ista takva oprema nalazi se i u ambulanti Hitne pomoći«, kaže dr. Božina.

Služba Hitne pomoći već je 40 godina smještena u zgradi koja se nalazi u negdašnjoj Istarskoj ulici, a ove su godine napravljene i nove prostorije koje će postati funkcionalne najvjerojatnije od 1. rujna. Izmiještanjem ekipe dobit će se jedna ambulanta više, što je minimum za grad Sombor. U jednoj ambulanti pružat će se redovite intervencije, a druga će biti opremljena već postojećom opremom za reanimaciju odnosno oživljavanje i za urgentnu medicinsku pomoć. Također, u planu je i opremanje jedne manje zasebne prostorije gdje bi bio dispečerski centar, koji bi bio izoliran od drugog procesa rada. Tu bi se svi telefonski pozivi i razgovori na 94 automatski snimali, na taj način pratio bi se rad kompletne službe, te bi se zahvaljujući tonskom zapisu moglo utvrditi je li neka prijava, odnosno reklamacija na ponašanje pacijenta ili službe opravdana.

MANIPULACIJE TAKOZ-VANIH PACIJENATA

Doktor Milan Božina nam kaže kako je velik broj pacijenata koji traže usluge hitne medicinske pomoći, a ta im pomoć zapravo nije potrebna.

»Ogroman je postotak takvih.

Troši se dragocjeno vrijeme na pozive trećeg i četvrtog reda hitnosti, odnosno na pozive gdje nije ni potrebna liječnička intervencija, već je dovoljno da sve odradi odabrani, odnosno obiteljski ili rukujući liječnik. Na teritoriju Sombora imamo 15 seoskih ambulanti, promjer nam je od Ridice do Doroslava, dakle nekih šezdesetak kilometara, a pacijenti vrlo često zovu i ne pristaju riješiti svoje sta-

ili liječnika, jer tada se mogu dobiti značajni podaci o vitalnim parametrima za određenog pacijenta. Doktor Milan Božina kaže kako su pacijenti vrlo vješti u manipuliranju.

»Pacijenti su na žalost vrlo vješti i educirani za bilo koju tekobu koju imaju. Usput, prva rečenica je: 'Imam bolove u grudima, guši me.' Oni znaju da na takve pozive izlazimo, ali problem je u tome što

Uvijek spremni

nje savjetom liječnika, ili eventualno tehničara. Svatko smatra da je sebi najhitniji. Sigurno između 80 i 90 posto urađenog na terenu otpada na sve ono što nije domena hitne pomoći«, ističe doktor Božina.

Najbolje je, kaže, kada se poziv za izlazak na selo dobije od kvalificirane osobe, primjerice od zdravstvenog radnika, medicinske sestre

kompletna ekipa izlazi na teren i minimum sat do sat i pol vremena grad je desetkovan za rad jedne ekipe. Stoga se trudimo uspostaviti suradnju sa stanovništvom putem edukacije preko medija, ali nažalost, to je jako teško.«

ČESTE PROMETNE NEZGODE

Mnogi su uzroci određenih tegoba pacijenata. To znaju biti i ljetne vrućine ili pak zimske niske temperature ispod ništice, ali se ipak ne može točno odrediti u kom periodu godine Hitna pomoć ima najviše intervencija. Na teren se izlazi po potrebi, česti su nagli zastoji srčanog rada zbog čega dolazi do reanimacije, odnosno oživljavanja. Međutim, u posljednje vrijeme, a naročito u ljetnim danima, jedan od gorućih problema je prometni traumatizam. Doktor Božina kaže kako je sve više iznimno teških prometnih nezgoda sa smrtnim ishodom gdje najčešće stradaju mladi motociklisti. To je veliki problem kojeg uzrokuju mladi zbog vožnje jakih motorkotača pri velikim brzinama. U pitanju je mladost i neobuzdanost koja nažalost nerijetko završava tragičnim posljedicama.

Zlatko Gorjanac

APEL DOMA ZDRAVLJA I HITNE POMOĆI

Spriječimo šačicu nasilnika

Nedavno je jedan pijani svat napao dežurnog liječnika Hitne pomoći u Somboru, demolirao inventar hitne kirurške službe somborske bolnice i nasrtao na policajca. Povodom tog događaja, Dom zdravlja »Doktor Đorđe Lazić« sa službom Hitne pomoći, uputio je dopis javnosti u kojem se između ostalog navodi: »Zbog učestalih zlouporaba Hitne medicinske pomoći, verbalnih i tjelesnih napada na osoblje, učinit ćemo sve da se ubrza dobivanje statusa službenih osoba za zaposlenike, što je već inicijativa Liječničke komore Srbije i Sindikata liječnika i farmaceuta, kako bi nasilnici bili odgovarajuće sankcionirani. U slučaju zlouporaba, striktno će biti primijenjena zakonska odredba o naplaćivanju intervencija kada se ustanovi da se nije radilo o hitnom slučaju. Napad na one koji dolaze pomoći i spasiti nečiji život predstavlja akt koji je u sukobu sa zdravim razumom, a posljedice su najteže po onoga kome je pomoć potrebna. Zbog toga svi treba dobro razmisliti vode li ova sve učestalija dešavanja ne samo u Somboru, već i u efikasnijem zdravstvu. Naš je grad uvijek bio kulturna i pristojna sredina. Apeliramo na većinu sugrađana koji takav način života poštuju da nam pomognu kako bismo spriječili šačicu nasilnika u namjeri da nas pretvore u nešto što nismo nikada bili.«

ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA NA VERUŠIĆU POKRAJ SUBOTICE

Otkrivanje daleke prošlosti

Ispitujući tlo na oko metar dubine ispod površinskog sloja u oranicama na Verušiću kod Subotice, u blizini Čantavirskog puta, arheolozi otkrivaju sve više detalja o naselju Sarmata koje se na ovoj lokaciji nalazilo prije petnaest stoljeća

Davno, još prije 1500 godina, pleme, ili plemena Sarmata iranskog porijekla naseljavala su ovo područje, a ostaci njihove nastambe, uočeni 2005. godine prvo na površini oranica na Verušiću pokraj Subotice (komadići keramike nakon oranja ili kopanja), a onda i ispod gornjih slojeva crnice, i ovog se ljeta otkrivaju i istražuju. Arheološko nalazište nastalo tada i proširivano svakog ljeta donijelo je veliko stručno zadovoljstvo: smatra se najvećim, odnosno najviše istraženim i bogatim sarmatskim nalazištem na sjeveru Bačke koje

rirane predmete, najviše posude, alate i ukrase koje su našli u slojevima zemlje i na crtežima i kada u objašnjenjima budu prikazali način života plemena koja su ovdje živjela mnogo prije. Već sada su restauriranjem kompletirani veoma lijepi krčazi i druge posude koje se do izlaganja čuvaju i dopunjuju i drugim u Gradskom muzeju. Ali, do predstavljanja ovog nalazišta javnosti proći će još puno vremena, jer je još uvijek u tijeku prikupljanje materijala na terenu, nakon čega slijede proučavanje i obrada svih detalja.

Sombor-Subotica, na terenu namijenjenom za kopanje zemlje (pozajmište zemlje) za radove na Ipsilon kraku (relacija Kelebija-Bikovo) pa se stoga ovo istraživanje svrstava u zaštitna arheološka iskapanja u sklopu radova na autocesti E-75 na relaciji Horgoš-Feketić i Ipsilon kraka do autoceste.

Iako u neposrednoj blizini ceste prema Čantaviru, začudo, radove nije moguće uočiti dok se ne zađe

stoljeća prvo je potrebno skinuti gornje slojeve oranica, tako da se na pojedinim dijelovima nalazišta zemlja skida od pola metra do metra i pok u dubinu na cijelom području koje se ispituje. Da bi se doprlo do detalja iz daleke prošlosti kojima ćemo se diviti, prvo predstoji – težak fizički rad.

»Najprije očistimo gornji sloj od trave i oranica, zatim se površina izravna i izglacira pri čemu se

Što otkriva autocesta?

Zvonimir Nedeljković, arheolog konzervator u Zavodu za zaštitu spomenika kulture, koordinator je na poslovima oko zaštitnih arheoloških iskapanja u okviru radova na izgradnji autoceste E-75 na potezu Horgoš-Feketić. Jedino se na Verušiću radi od ranije, a od svibnja je otvoreno još nekoliko arheoloških lokaliteta i to: na 72. kilometru kod Feketića na pozajmištu pijeska u tijeku su arheološka ispitivanja ostataka srednjovjekovne crkve i groblja, dok su na trasi autoceste, također kod Feketića, na 70. kilometru nađeni ostaci sarmatskog naselja iz IV. ili V. stoljeća.

Ovih su dana počela iskapanja na još jednoj lokaciji, također na trasi autoceste, na 48. kilometru kod Bačke Topole, gdje se naišlo na tragove srednjovjekovnog naselja.

Ágnes Szekeres

Žene su voljele perle

Sarmati su dolazili s istočnih stepa i bez obzira što su vremenom napustili nomadski način života i nastanili se, bili su konjanici. I to je određivalo i odjeću koju su nosili. Žene su odijevale hlače i tunike preko njih, jer su također jahale. Rubove tunika i nogavica ukrašavale su staklenim perlicama u jarkim bojama, zelenim, plavim, žutim, crvenim... I ogrlice su im bile od perli. Obuvale su kožne čizme s visokim sarama.

izaziva sve veće zanimanje stručnjaka iz zemlje, ali i inozemstva.

Prema riječima arheologinje iz subotičkog Gradskog muzeja Ágnes Szekeres, koja vodi iskapanja na ovom lokalitetu, u Bačkoj postoje nalazišta s ostacima iz vremena kada su područje naseljavali Sarmati, manja ili s još nezavršenim radovima, a dva velika sarmatska lokaliteta postoje na jugoistoku Mađarske.

Zadovoljstvo subotičkih stručnjaka bit će i veće kada i široj javnosti budu prezentirali restau-

TRAGANJE U DUBINU I ŠIRINU

Za ostacima sarmatskog plemena iz doba od kojeg nas dijeli čitavih tisućljeće i pol, u slojevima ispod oranica traga mala skupina zaposlenika iz Gradskog muzeja, Zavoda za zaštitu spomenika kulture i suradnika angažiranih za pomoćne poslove. Arheološka lokacija na Verušiću nalazi se na svega stotinjak metara udaljenosti od Čantavirskog puta, ispod visokonaponskih električnih vodova dalekovoda na relaciji

Izgled arheološkog lokaliteta na Verušiću: Na nalazištu se prvo skida gornji sloj zemljišta a potom se u dubini istražuju pojedini dijelovi tla

u njive i to po preciznim uputama (jer se lako zaluta, potvrđujemo iz vlastitog iskustva). A nije ih moguće uočiti od drveća, kukuruza, a i stoga što se radi – u dubinu.

Zato što je konfiguracija zemljišta mijenjana protokom petnaest

pojavljuju 'fleke'. Izdvajaju se po tome što je okolni les žut, a gdje je nešto ukopano jednom, bilo kad u posljednjih deset tisuća godina, prepoznaje se da je druge boje jer se miješala zemlja i stvorila tamnosive ili crne 'mrlje', objašnjava

Nalazište neće biti sačuvano

Pojedini sugrađani su uzbuđeni otkrivanjem detalja o životu ljudi na ovom području prije petnaest stoljeća i zainteresirani su vidjeti arheološko nalazište. Ali ono neće biti sačuvano nakon odlaska ekipa, a u dijelovima nalazišta ispitanim ranije već se obrušila zemlja od kiša i snjegova i obrasla su travom. (Ne)perspektivu arheološke lokacije za posjete objašnjava Ágnes Szekeres: »Ovo je pozajmište zemlje, što znači da će teren biti eksploatiran, ali i da nije tako, ovo nalazište nije atraktivno za posjetitelje. Kada se objekt iskopa tu nema što drugo za vidjeti osim rupa i bilo bi neophodno da netko svakom posjetitelju objašnjava što je svaka od ovih rupa predstavljala. Nema zidova i zatvorenih trapova da bi se vidjelo kako je to nekada izgledalo.«

»S druge strane, prikupili smo bogatu dokumentaciju o naselju i morat će se još dugo raditi na detaljima, pa bude li jednoga dana toliko novca mogli bismo pripremiti rekonstrukciju, odnosno prikaz naselja. To jest atraktivno i ima ih puno na zapadu, ali se i tamo ne radi na lokalitetu, nego se prikupi dokumentacija i negdje drugdje napravi naselje, takvo da ljudi mogu ulaziti u kuće, u trapove, vidjeti alate s kojima su radili, da se vidi kako su živjeli.«

Uklanjanje zemljišta oko jednog od objekata (peći) koji će tek biti obrađen

Dio peći kakva se nalazi u radionicama sarmatskog naselja

postupak Ágnes Szekeres pokazujući ravnu površinu pripremljenu za nastavak radova na kojoj se prepoznaju 'fleke' u obliku kruga, promjera 1-2 metra.

Skidanjem sloja oranica i glačanjem nove površine kopanje se ne završava. Tamo gdje su 'fleke' znači da je nekad nešto postojalo i s istraživanjem u dubinu se nastavlja samo na tim dijelovima.

»'Fleke' kopamo, ni manje ni više, ni šire ni dublje nego što je nekada davno bilo kopano, što znači da tragove pratimo do nedirnuto g tla«, dodaje Szekeres. To znači da su rupe na lokalitetu kod Verušića danas na istom mjestu i iste veličine kao što ih je pleme koje je nastanjivalo ovo zemljište prije petnaest stoljeća iskopalo.

Kopa se i do dva metra u dubinu, kada se, primjerice, naiđe na trapove, nekadašnje »hladjake« u kojima su Sarmati čuvali hranu. A trapova je nađeno poprilično, što upućenima u ovu stručnu oblast kazuje kako je naselje bilo bogato jer je imalo puno hrane, ali ukazuje i na veličinu naselja, odnosno brojnost žitelja. Zaključci o veličini i organizaciji naselja tek će uslijediti, nakon analize svih prikupljenih tragova i podataka.

»Pripadnici sarmatskih plemena indoiranskog porijekla bili su polunomadi kada su na područje ovog dijela Bačke stigli krajem drugog i početkom trećeg stoljeća. Njihova prva naselja su manja i imaju manje trapove za namirnice, zato što tada još nisu prešli na zemljoradnju«, navodi podatke o životu ljudi na ovom području iz daleke prošlosti arheolog Ágnes Szekeres. »Ali ovdje, krajem četvrtog i početkom petog stoljeća, već su imali veća naselja, bavili su se stokom i zemljom, i po ovim velikim trapovima se vidi kako su za to vrijeme bili imućni. Veliki trapovi pokazuju kako su imali hrane u izobilju, jer ih inače ih ne bi kopali tako velike.«

KAKO SU ŽIVJELI

Smatra se da je naselje Sarmata na lokaciji na kojoj se sada obavlja iskapanje, u dalekoj prošlosti bilo okruženo vodotokom, jer su naseobine pravljene pokraj vode, a za život je svakako to trebala biti čista, bistra voda. Ljudski skeleti na ovoj lokaciji nisu nađeni, životinjskih kostiju je bilo, kao i predmeta napravljenih od životinjskih kostiju (šila i igle, na primjer). Nalazište je prepuno objekata, kako ih nazivaju arheolozi, i broj otkri-

venih je rastao iz ljeta u ljeto kako se ispitivano područje proširivalo. Najviše je trapova i radionica. »Pod objektima podrazumijevamo kuće, trapove, radionice, uglavnom s pećkama, ali i bez njih, i roveve.

Kuće sada planiramo otvoriti, što će ovisiti o vremenskim prilikama, jer smo ranije našli samo ostatke izgorjelog objekta, za koji, po korištenom materijalu, pretpostavljamo da je kuća. Naime, Sarmati su stanovali u kućama do pola ukopan u zemlju, a u gradnji dijela kuće iznad zemlje korišteno je drvo za armiranje, isprepletano je trskom i obloženo ilovačom, žutom zemljom. Među nađenim ostacima je pečena žuta zemlja, na kojoj se vide tragovi trske i drveta«, iznosi pojedinosti o iskapanim ostacima naselja Ágnes Szekeres.

Od predmeta, u iskopinama se najčešće nailazi na dijelove keramičkih posuda, dijelove noževa, srpova i metalnih predmeta u fragmentima za koje tek treba utvrditi što su, zatim na staklene perlice za ukrašavanje, nađeno je i nekoliko rimskih brončanih novčića, brončane fibule (kopče za odjeću), pa i brončana pinceta! Svi predmeti će u muzeju biti očišćeni, restaurirani i konzervirani, a skice i nalazi s terena detaljno obrađeni i proučeni. Predstoji još dug rad, i kada se napusti arheološko nalazište na Verušiću.

K. Korponaić

Iz enciklopedije

Enciklopedija Vuk Karadžić - Larousse: »Sarmati, nomadska plemena koja su u VI. stoljeću prije n. e. naseljavala priuralske stepe, a zatim prešla na sjeverni Kavkaz i crnomorske stepe gdje su stvorili plemenske saveze... Ime Sarmati označavalo je etničke zajednice koje su prodrle u južnu Europu, odakle su ih potisnule germanske i hunske zajednice. Njihovi potomci su Alani, preci suvremenih Osetina.« Wikipedija: »Oseti, narod na Kavkazu iranskog porijekla. Potomci su sarmatskog (iranskog) plemena, Alana ... Oseti još uvijek govore dijalektom starog sarmatskog jezika. Osetski jezik spada u istočnu skupinu iranskih jezika...«

Vodu mute alge, mulj i muljanje

Jedan od najvećih problema jezera Palić i Ludoš je mulj kojega ima oko tri puta više nego što se ranije procjenjivalo. Radeći na analizama vode od rujna prošle godine, stručnjaci Instituta »Jaroslav Černi« utvrdili su kako u Paliću ima 1,3 milijuna kubičnih metara mulja, a u Ludošu još više, oko 2 milijuna kubika. Ludoš je više zatrpan muljem jer je godina, dok je pročistač radio smanjenim kapacitetom, ogromna količina skoro nepročišćene vode iz Palića izravno prebacivana u susjedno jezero. Naime, krajem 80-ih godina, prigodom sanacije, bio je napravljen odušni kanal koji je izlazio iz sektora 2 i prolazeći preko Palića izravno se ulijevao u kanal Palić-Ludoš.

Koliko su kritične razmjere zagađenja jezera pokazalo se travnja prošle godine, kada je za desetak dana uginulo više od 10 tona ribe. Grad je potom angažirao Institut »Jaroslav Černi« da uradi sveobuhvatnu studiju o stanju vode i mulja na oba jezera, a nedavno je u Eko centru na Paliću održana i javna prezentacija ove studije u kojoj su ponuđena tri različita prijedloga što uraditi s muljem nakon izmuljavanja. Predložena rješenja Instituta idu od najjeftinije varijante kojom se predlaže formiranje mokrih polja, tzv. wetland, u 3. sektoru, prema kojemu bi veći dio mulja ipak ostao u jezeru, a nagomilavanjem bi se formirali umjetni otoci, dio mulja bi bio iskorišten za nasipanje obale gdje je to potrebno, a dio bi bio upotrebljen na poljoprivrednom zemljištu. Ova varijanta, za koju se stručnjaci Instituta zalažu, koštala bi za Palić 15,5 milijuna eura, a za Ludoš 26 milijuna eura. Drugi prijedlog podrazumijeva također hidraulično vađenje sedimenta, te njegov transport u za to posebno formirane kazete, kao i korištenje dobivenog materijala za rekultivaciju određenih površina, golf terena primjerice, sanaciju obala, i primjenu na poljoprivrednom zemljištu, a ovo bi rješenje koštalo 24,7 milijuna eura na Paliću i 25 milijuna eura na Ludošu. Treći prijedlog predviđa vađenje, transport i tretman mulja na za to posebno formiranom sani-

tarnom odlagalištu, što je i najskuplje rješenje koje bi za Palić koštalo 45,5 milijuna, a za Ludoš 91 milijun eura. Za sve ove tri varijante treba još dodati 1,75 milijuna eura kako bi se popravio i doradio odušni kanal koji zaobilazi turistički dio i izravno se ulijeva u Ludoš.

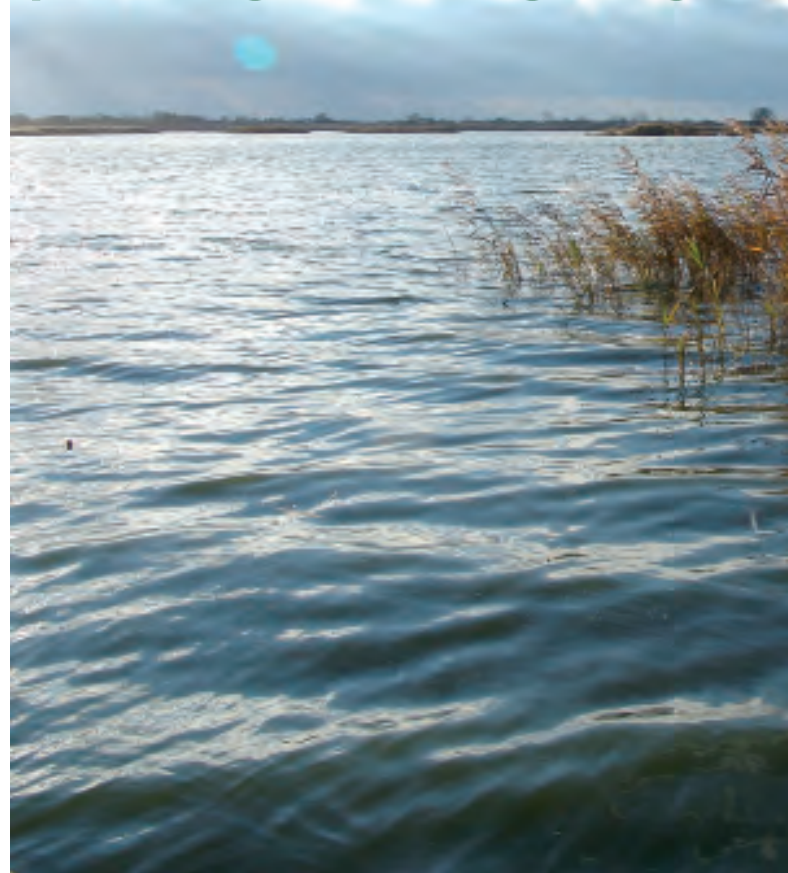
NEDOSTAJU JAMSTVA

Jedan od autora studije, *mr. Mile Božić*, kaže kako je prvi prijedlog moguće realizirati za dvije godine: »To je vrijeme za koje treba pripremiti potrebne studije procjene utjecaja na okoliš, idejni projekt po kojemu će se izvoditi radovi i osigurati novac. Znači, ima dosta ograničavajućih uvjeta, ali ako se uradi dokumentacija, pribave uvjeti i osiguraju sredstva – za dvije godine možemo se kupati u jezeru Palić«, tvrdi Božić.

Osim što je svaka, pa i najjeftinija predložena varijanta skupa i teško da bi se brzo mogao naći novac za realizaciju, na ove prijedloge mogu se čuti i ozbiljne primjedbe i pitanja koja ostaju bez odgovora. U Udruzi za zaštitu i razvoj okruženja i graditeljskog naslijeđa (Protego) kažu kako se, osim nekih kemijskih parametara koji ništa ne znače, iz cijelog ovog projekta ne vidi jamstvo da će jezero biti uporabljivo.

»Moja je osnovna primjedba da će realizacija tog projekta dovesti do kemijskog popravljanja vode, ali mislim kako tu nema nikakvog jamstva da će u estetskom smislu voda biti drugačija. Osobito stoga što se u tom velikom planu u konfiguraciji 4. sektora ništa ne mijenja nego će se samo odatle izvaditi mulj. To ne jamči da će voda biti bistra i lijepa za kupanje, za turizam, sportove na vodi, ribolov, itd. Može jamčiti s visokom vjerojatnošću da neće biti pomora ribe osobito zato što je u okviru ovog projekta posebno predviđeno osvježivanje vode iz akumulacije Velebit«, kaže biolog dr. *Gabor Mesaroš*, član Protega.

On smatra kako su gradske vlasti pogriješile na samom početku kada je definiran projektni zadatak, stoga su i ponuđena rješenja ona koja je grad tražio – rješavanje i uklanjanje mulja. Dr. Mesaroš međutim kaže

kako ne možemo biti posve sigurni je li mulj najveći problem jezera, te da je projektni zadatak trebalo definirati tako da se njime osiguraju uvjeti za korištenje Palića i Ludoša za rekreativne i turističke svrhe. U tom bi slučaju stručnjaci rekli kako je izmuljavanje neophodno, ali možda ne u cijelom jezeru.

POGREŠNO DEFINIRAN ZAHTEJEV

»Cijelom se poslu pristupilo vrlo inženjerski, s po mom mišljenju pogrešno definiranim zahtjevom od strane gradskih vlasti. Time što sam prigodom izbora rješenja problema Palićkog (i Ludaškog) jezera govorio kako nismo sigurni je li mulj glavni problem, smatrao sam da ne bi trebalo od izvođača tražiti da ukloni mulj nego da dovede vodu u stanje uprabljivo za turističke svrhe. Idejnim projektom se daje rješenje problema mulja i jamče neki kemijski parametri vode u turističkom dijelu jezera, a ja kažem da to skoro sigurno neće imati vidljive učinke. Zašto? Primjerice, ako uzmete običan bazen na napuhavanje i nalijete vodu iz vodovoda, koja je skoro

sterilna u smislu da u njoj nema živog svijeta, ta će se voda za tjedan dana zamutiti ako se ne održava, pojaviti će se alge, itd. Ako se u jezeru, koje se trenutno promatra kao neki mnogo veći bazen, ne planiraju nikakve dodatne tehnike

Dr. Gabor Mesaroš kaže kako ne možemo biti posve sigurni je li mulj najveći problem jezera, te da je projektni zadatak trebalo definirati tako da se njime osiguraju uvjeti za korištenje Palića i Ludoša za rekreativne i turističke svrhe. U tom bi slučaju stručnjaci rekli kako je izmuljavanje neophodno, ali možda ne u cijelom jezeru

za održavanje biloške stabilnosti te vode, i u njoj će se sigurno razvijati velike količine algi. Ne u toj mjeri kao do sada i ne s masovnim pomorom ribe, ali nisam siguran da će biti privlačna za kupanje.»

Vodu, naime, ne zamućuje mulj

već alge koje se javljaju u ogromnim količinama i koje nema što kontrolirati i popasti. Kao i sve biljke, i alge proizvode kisik čija je koncentracija u vodi tijekom dana i nekoliko puta veća nego što je koncentracija kisika u zraku. Međutim,

zbog svoje ogromne brojnosti, ono što stvore, alge tijekom noći potroše i ispuštaju ugljični dioksid, te ponekad u jutarnjim satima koncentracija kisika pada ispod kritične granice i dolazi do masovnog gušenja organizama koji dišu na škrge. Stoga kod takvog pomora nije riječ o trovanju, već o običnom gušenju organizama. S druge strane, nedostatak kisika povećava i količinu mulja u vodi. Mulj nastaje u svakoj stajaćoj vodi od tijela organizama, biljaka i životinja, koja ugibaju i padaju na tlo. U normalnim uvjetima oni se razlažu u prisustvu kisika (kompostiranje) i takav proces ne proizvodi štetne plinove. U ovom trenutku u Paliću se svakako formiraju štetni plinovi jer svjetlost ne prodire do dna jezera i, po službenim podacima, mjestimično su uvjeti takvi da pri dnu vladaju anaerobni uvjeti (potpuno odsustvo kisika), ali oslobađanje štetnih plinova srećom nije u tolikoj mjeri da dolazi do trovanja vodenih životinja. Da voda nije toksična nego ima manjak kisika, moglo se vidjeti i prilikom uginuća ribe kada su preživjeli drugi organizmi koji dišu na pluća poput zmija, kornjača, žaba. U svijetu se već odavno ušlo u praksu korištenja alternativnih izvora energije (vjetra, sunca) za pokretanje ovih postrojenja.

U POZADINI JE IPAK NEG-DJE NOVAC

Ovoga se ljeta ipak ne preporučuje kupanje u jezeru jer su se u vodi pojavile koliformne bakterije. One međutim ne potječu s pročistača i gradskih otpadnih voda, nego iz nesredene kanalizacije iz naselja Palić, ZOO vrta i palićkih hotela koji svi izravno upuštaju vodu u jezero. Stoga se ove bakterije pojavljuju samo u 4. sektoru, dok ih u 3. sektoru nema. Ovo je još jedan problem koji moraju rješavati gradske vlasti, a koji se konstatira također i u projektu Instituta »Jaroslav Černi«.

Inače, jedan od projektnih zadataka bio je i da Institut predloži interventne mjere koje bi trebalo poduzeti kako bi se preduprijedili

moćni novi ekološki incidenti na jezeru. Stručnjaci Instituta sugerirali su dovođenje vode iz Tise putem postojećeg kanalskog sustava, te je 20. srpnja počelo upumpavanje. Za tu metodu osvježavanja vode, kako su neki novinari primijetili – nije trebalo plaćati stručnjake da nam to kažu. Godinama je ovo rješenje dostupno, ali se nije koristilo od 2004. godine jer je veoma skupo. Neslužbeno, svaki kubični metar vode koja se kanalima dugim 25 kilometara upumpa iz Tise u Palić košta jedan euro, pri tomu se bilježe i jako veliki gubici vode dok ona stigne do jezera. U nekim kritičnim razdobljima srpnja i kolovoza planirano je upumpavanje i do 20.000 kubičnih metara vode dnevno. Kako je službeno priopćeno, za ove interventne mjere Pokrajinsko je tajništvo za zaštitu okoliša osiguralo 30 milijuna dinara za Palić, od čega 10 milijuna za osiguravanje dotoka svježe vode, a 20 milijuna za izradu tehničke dokumentacije.

A kad smo već kod novca, bez odgovora je pitanje kako je jedan privatizirani institut bez tendera dobio posao izrade idejnog projekta milijunske vrijednosti, što su i za europske relacije značajna sredstva. I što ako na koncu mulj ipak nije najveći problem?

S. Mamužić

Propao tender

Tender za rekonstrukciju i izgradnju Ženskog štranda na Paliću je propao. Na natječaju su sudjele dvije subotičke tvrtke, »SMB gradnja« i »Bau Plan«, ali su obje dale ponude u kojima je cijena radova veća od predviđenih u tenderskoj dokumentaciji.

Sada predstoje izravni pregovori s tvrtkom »Bau Plan« koja je dala bolju ponudu, a ukoliko pregovori budu neuspješni, tender će ponovno biti raspisan. U slučaju ponovljenog tendera, radovi bi mogli krenuti tek u listopadu. Rok za izvođenje radova je 180 kalendarskih dana s tim da postoji mogućnost njegovog proširenja jer započinju pred kraj građevinske sezone.

U SUBOTICI ĆE OD 23. DO 26. KOLOVOZA BITI PROVEDENA AKCIJA »ŠANSA ZA NOVI ŽIVOT«

Čin plemenite skrbi

Prema nekim podacima, zbog nedostatka organa u Srbiji mjesečno umre oko 30 pacijenata, uglavnom od bubrežnih, srčanih i plućnih bolesti. Kako bi presađivanje organa u Srbiji zaživjelo, potrebno je da dva do tri milijuna građana oporučuje svoje organe

Prije 15 godina Novi Sad je bio drugi centar po broju transplantacija u Jugoslaviji, međutim, poslije raspada SFRJ cijeli je proces u ovom području medicine stao. Sada se na listi čekanja za transplantaciju bubrega s kadavera trenutno u Srbiji nalazi oko 500 pacijenata, 50 pacijenata čeka na jetra, a pet njih na srce. Od početka ove godine po tri transplantacije jetra urađene su u KC Vojvodine i na VMA i osam transplantacija bubrega u kliničkim centrima u Srbiji.

Nedavno je donesen Zakon o transplantaciji organa u Srbiji, čijemu je donošenju prethodilo pet-šest godina rasprava. Zakon je uredio odnose u ovom području, povećava se povjerenje i svijest ljudi koji sve više iskazuju svoju želju i namjeru da nakon smrti doniraju dio tijela zbog presađivanja kako bi se pomoglo teškim bolesnicima. Srbija, međutim, i dalje za svijetom kasni desetak godina. Kako bi se što više popularizirala i razvijala svijest ljudi o plemenitoj skrbi za drugog čovjeka, transplantacijski tim Kliničkog centra Vojvodine osnovao je Donorsku mrežu Vojvodine koja je u ljetu 2008. godine pokrenula akciju »Šansa za novi život«.

KAMPANJA JE KRENULA

U želji da se što veći broj Subotičana animira i priključi donorskoj mreži, nevladine organizacije »Mladost« i »Nemirna ravnic« organizirat će od 23. do 26. kolovoza akciju »Šansa za novi život« kojom će biti promovirana ideja doniranja organa. Akcija će se odvijati u poduzećima, prigradskim naseljima, na trgovima, te u medijima, a osim gradske Službe za zdravstvo i socijalna pitanja, podržali su je istaknuti medicinski radnici u gradu, kao i na razini pokrajine.

»U svijetu je ovaj oblik pomoći oboljelima već odavno zaživio, a mi ćemo se truditi da Subotica i ovoga puta bude među prvima u

našoj zemlji po broju donatora. Mogu reći kako nam se, čim smo krenuli s osmišljavanjem ove akcije, javilo dvadesetak građana koji se žele što prije naći na popisu. Inače, kompanija 'Mlekara' je već izrazila želju da se jedna od promotivnih aktivnosti održi u samoj tvrtki, a Čantavir je prvo naselje u kojemu će također biti održana kampanja. U planu je i tiskanje promidžbenog materijala, kako bi se ideja doniranja organa na najbolji način objasnila i približila građanima, a osim pomoći lokalnih medija, planiramo i posebno izdanje novina na srpskom i mađarskom jeziku«, kaže predsjednik

ovamo, bili su veliki humanitarci, kadgod je trebalo bili su spremni pomoći pa tako i ovoga puta kreću u široku aktivnost da u ovoj velikoj akciji damo šansu za novi život«, kaže Predrag Opalić, predsjednik »Nemirne ravnice«.

AKCIJA KOJA ŽIVOT ZNACI

Direktor RTV YU ECO Jožef Pinter, i sam bivši akcijaš, nositelj prve donorske kartice u Subotici, kaže kako je akcija praktički počela još prošle godine, ali se zastalo zbog nedefiniranih zakonskih propisa u tom području.

»Mladosti« Branko Buljović, te navodi kako su supružnici Sandra i Vladimir Bulatović prvi prijavljeni bračni par za donore organa, a prvo malo poduzeće koje se javilo da pruži pomoć u akciji je »Dinovizija«.

Prijavljivanje građana za donorske kartice bit će oranzirano i u vestibulu Gradske kuće 25. kolovoza i dan kasnije na Subotičkom sajmu, gdje će biti prisutni i liječnici koji će građanima odgovarati na pitanja u svezi s oporučivanjem organa. Inače, obje organizacije, »Mladost« i »Nemirna ravnic«, okupljaju sudionike nekadašnjih dragovoljnih radnih akcija. »Sami sudionici dragovoljnih radnih akcija tijekom godina, tamo od poslije Drugog svjetskog rata na

»Ova bi akcija trebala svakako trajati stalno, i kada se projekt 'Mladosti' i 'Nemirne ravnice' završi. Nedavno smo imali slučaj da je upravo zahvaljujući tome što je postojao organ, jednom našem sugrađaninu doslovno spasen život. Taj aspekt humanosti treba stalno imati na umu«, kaže Pinter. Akciju »Šansa za novi život« podržala je i Gradska uprava, a Maja Biacsi, članica Gradske vijeća zadužena za zdravstvo i socijalno područje, kaže kako su prema podacima ministra zdravlja u Srbiji prije tri godine urađene transplantacije organa od 10 donora, prije dvije godine od 24, a u prvih šest mjeseci ove godine urađeno je presađivanje organa od 26 donora. »Rastuća je tendencija osjećanja

odgovornosti i na nama je da na našem teritoriju u Sjevernobačkom okrugu i Subotici budemo lučonoše ove humanitarne aktivnosti«, kaže Biacsi.

Prema nekim podacima, zbog nedostatka organa u Srbiji mjesečno umre oko 30 pacijenata, uglavnom od bubrežnih, srčanih i plućnih bolesti. Kako bi transplantacija organa u Srbiji zaživjela, potrebno je da dva do tri milijuna građana oporučuje svoje organe. U tim bi se uvjetima mogle zadovoljiti potrebe za organima, odnosno, godišnje bi se moglo obaviti oko 40 transplantacija jetra, do 20 transplantacija srca, 200 do 350 transplantacija bubrega. Pesađivanje organa danas je uspješan način liječenja bolesnika kod kojih je iz bilo kojih razloga došlo do nepovratnog otkazivanja funkcije pojedinog, za život potrebnog organa. Organi se dobivaju od umrlog u bolesničkoj ustanovi, na način redovitog kirurškog zahvata, kod osoba kod kojih je nastupila moždana smrt. Srbija bi uskoro kao i mnoge europske države mogla postati članica »Eurotransplante« (Eurotransplant Internacional Foundation), neprofitne međunarodne organizacije koja posreduje i koordinira razmjenu organa za transplantaciju na teritoriju sedam europskih država. Na taj bi se način povećao broj transplantacija, a dio pacijenata koji više godina čeka na organ i donore organa znatno bi brže rješio zdravstvene probleme.

Prema našoj zakonskoj regulativi, osobe koje odluče oporučivati svoje organe i tkiva nakon smrti, trebale bi za života tu svoju odluku potvrditi pismeno na taj način što će popuniti donorsku karticu. Inače, Hrvatska, kao i mnoge druge zemlje Europe, ima zakon tzv. pretpostavljenog pristanka što znači da su svi građani Republike Hrvatske mogući darivatelji ukoliko se za života nisu tome izričito prismeno protivili.

S. Mamužić

ATB SEVER POKRENUO PONUDU O PREUZIMANJU DIONICA

Sve je urađeno po zakonu

ATB Sever je pokrenuo ponudu o preuzimanju dionica, što je uobičajena i formalna procedura kada vlasnik dostigne vlasništvo od 95 posto. U tom slučaju ima pravo otkupiti sve dionice i svi dioničari imaju obvezu sve mu prodati. U ponudi o preuzimanju dionica vlasnik je ponudio 500 dinara po dionici, koje su inače na burzi znatno jeftinije.

»Na žalost, kod svih dioničara 'Severa' izgubljeno je 90 posto dionica, odnosno imaju 10 posto od onoga što su imali od samog početka. S tih 90 posto pokriveni su gubici dioničkog društva ATB Sever, tako da svaki dioničar koji je imao 100 dionica sada ima 10, tko je imao 5 sada ima 0,5 i to se više i ne primjećuje nego je otišlo u neke zajedničke dionice«, kaže *Radivoj Belančić*, direktor SBD brokera.

Poslije ove ponude o preuzimanju slijedi postupak prinudnog preuzimanja, što znači da će dioničari koji sada prihvate ponudu dobiti novac prije, a ostali, budući su obvezni prodati dionice, novac će dobiti kasnije u sljedećem dijelu procedure.

»Ne vjerujem da će Sever poslije preuzimanja dionica ugasiti proizvodnju, međutim ovo se mora sada realizirati, jer ipak je za vlasnika jako veliki problem 5.800 dionirača koje ima Sever, što nemaju ni mnogo veće tvrtke na zapadu. Ali ovo je posljedica našeg načina privatizacije i tranzicije. Ja znam da će svi dioničari Severa biti razočarani, jer su oni radili za tvrtku, odvajali od svojih plaća, odvajali su od svog vremena, međutim, na žalost, ovo je surovo ali je tako. Ako pogledate da najveći dioničar ima 15 akcija i to je samo 7.500 dinara. Radnicima Severa se neće dopasti, ali moram reći da je vlasnik ATB stvarno uradio sve po našim zakonima. Što je to vrlo nepovoljno po radnike, to nije kriv gazda. Ne može mu se niti jedna greška naći bez obzira što se sindikalci i dioničari bune, sve je uradio kako treba«, kaže *Belančić*.

S. M.

KOMPANIJA FIDELINKA U STEČAJU ZBOG DUGA OD 700 MILIJUNA DINARA

Sve ide u stečajnu masu

Zbog duga od oko 692 milijuna dinara »Fidelinka« je otišla u stečaj, koji je kod Privrednog suda u Subotici pokrenula AIK banka iz Niša kao jedan od većih vjerovnika. Za stečajnog upravnika određen je Zoran Stojanović iz Bačke Topole koji je izazaći s prvim informacijama o situaciji u poduzeću rekao kako je u stečaju matična tvrtka Kompanija »Fidelinka« osim koje postoji još deset kćerki tvrtki koje nisu predmet stečaja. S tim vezi on je rekao da su ratari koji su predali pšenicu ugovore sklapali s poduzećem »Fidelinka distribucija«, koja nije predmet stečaja,

kao i da će »Fidelinka Pekara« nastaviti nesmetano s radom.

Nekada najuspješnija subotička tvrtka »Fidelinka« privatizirana je prije više od pet godine, a njezine dionice još prije godinu dana vrijedile su pet tisuća dinara, a danas 190 dinara.

»'Fidelinkine' dionice su sada na najnižoj razini i to je bilo za očekivati. Na žalost, nitko nije reagirao – niti od strane lokalnih vlasti, koje su trebale reagirati zbog poreza koji se ne plaća, niti od strane sindikata zbog zaštite radnika, a znalo se već u posljednjih dvije godine da je 'Fidelinka' u velikoj blokadi i to u umjetnoj blokadi. 'Fidelinka' je u međuvremenu formirala svoje kćerke tvrtke koje će ući u stečajnu masu bez obzira kako se što priča. Vlasnici su uvijek poslovali preko jedne svoje tvrtke, što je dobro. Međutim, sve to ide u stečajnu masu i sve je to za subotičko

gospodarstvo porazno«, kaže *Radivoj Belančić*, direktor brokerske kuće »SBD broker«.

On očekuje da će »Fidelinka« nastaviti s proizvodnjom jer će ova žitomlinska kuća uvijek imati dobit. »Pitanje je međutim gdje će ići porezi, koji će se proračun puniti, to je ipak malo problematično. 'Fidelinka' je nekada bila nositelj razvoja, sada to više nije, i ono što se plaća kao dobit ne plaća se u Subotici, čak se ne plaća ni u Srbiji. Nisu tu problem vlasnici, problem je što im je dozvoljeno da to urade a da nitko nije reagirao«, kaže *Belančić*.

U Kompaniji »Fidelinka« zaposleno je 365 radnika, a po novom Zakonu o stečaju neće svi automatski dobiti otkaz, već stečajni upravnik procjenjuje koliko je potrebno zaposlenih.

Prema podacima Centralnog registra hartija od vrijednosti vlasnici ove kompanije su »Mowbray systems«, »Mineco«, »Alisun marketing« i Unikredit banka Austrija.

S. M.

»Podrum Palić« bankrotirao

Prošloga tjedna na ročištu pred Privrednim sudom u Subotici potvrđen je bankrot vinarije i tvrtke sokova »Podrum Palić«. Prije dvije i pol godine uveden je stečaj, ali se iz nagomilanih dugova, koji iznose oko milijardu dinara, tvrtka do danas nije izvukla. Najveći dio novca, oko 700 milijuna dinara, »Podrum Palić« duguje Poreskoj upravi, a ostalo je kredit podignut kod Komercijalne banke. Zbog utaje poreza poreska policija je od 2008. godine protiv odgovornih osoba u poduzećima Vojina Đorđevića podnijela više od deset kaznenih prijava Općinskom javnom pravobranilaštvu, ali niti u jednom slučaju presuda nije donesena, niti su prijave procesuirane do kraja, a tek u nekoliko predmeta održana su prva ročišta, piše »Politika«.

Temeljem članka 20. i 29. Zaklona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Sl. glasnik Republike Srbije« br. 135/04 i 36/09), članka 44. Odluke o Gradskoj upravi Grada Subotice (»Sl. list Grada Subotice« br. 6/2010), Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša

Obavještava

Da je JP »Zavod za urbanizam Grada Subotice« ovlašten od strane nositelja projekta »Geo EXPERT« d.o.o. Subotica, Braće Jugović 9/1 podnio zahtjev za davanje suglasnosti na Studiju i procjeni utjecaja na životni okoliš projekta »Rekonstrukcija obaloutvrde na jezeru Palić« - na Paliću na katastarskim parcelama broj: 1637,1638, 14794, 881/1, 881/2, 881/3, 883/2, 1440, 1402, 1403, 1405/6, 1409/1, 1410, 2530/2, 2530/1, 2530/2, 1410, 1411, 1413, 2507, 2508, 2514 k.o. Palić.

Na osnovi postojeće obaloutvrde na jezeru Palić i u skladu s generalnim planom Subotica Palić do 2020. godine, pokrenut je proces izrade planske dokumentacije za rekonstrukciju obaloutvrde jezera Palić. Ukupna dužina obale u turističkom sektoru iznosi oko 8,0 km. Postojeće betonske obloge su starosti od 35 do 100 godina.

Sadržajnim obuhvatom kroz Studiju je analiziran utjecaj radova koje nositelj projekta namjerava realizirati u okviru rekonstrukcije postojeće obaloutvrde jezera Palić, kao dijela zaštićenog prirodnog dobra – Parka prirode »Palić« i područja izuzetnih arhitektonskih i ambijentalnih vrijednosti.

Planiranom rekonstrukcijom obaloutvrde obuhvaćen je dio obaloutvrde formiran duž granice na dijelu sjevera, sjevero-istočne i početka istočne obale jezera Palić, u dužini od oko 3 km.

Suglasno članku 20. stavak 2. i 3. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša osigurat će javni uvid u predmetnu Studiju u razdoblju od 23. 7. 2010. do 13. 8. 2010. godine u prostorijama Gradske kuće, II. kat, soba 226 radnim danima od 10 do 12 sati.

Javna prezentacija i javna rasprava o predmetnoj Studiju održat će se 16. 8. 2010. u 12 sati u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša.

SUBOTICA KOJA NESTAJE

Kuća Györgya Vizingera – Vuka Karadžića 6

Piše: dr. Viktorija Aladžić

Jedna od ulica koja će biti izbrisana s karte Subotice jest današnja Ulica Vuka Karadžića. Taj je dio grada već bio teško oštećen za bombardiranja tijekom Drugog svjetskog rata, potom su komunistički planovi iz šezdesetih i sedamdesetih godina XX. stoljeća porušili cijeli blok objekata da bi se izgradila nova robna kuća »Centar«, na trasi novog bulevara koji je trebao presijecati središnje tkivo grada i modernizirati ga. Na sreću »bulevar« nije prosječen, i mnoge su značajne subotičke kuće sačuvane, ipak najnoviji regulacijski plan gradskoga središta donijet će rušenja i gubitak dijela materijalnih dokaza o razvoju Subotice u njenom najranijem razdoblju. Stare prizemne kuće ne mogu se dovijeka čuvati, pogotovu u gradskom središtu, no, s druge strane, potpuno rušenje i brisanje povijesne građe osakatit će naše znanje i sposobnost razumijevanja prošlosti, do neslučenih razmjera.

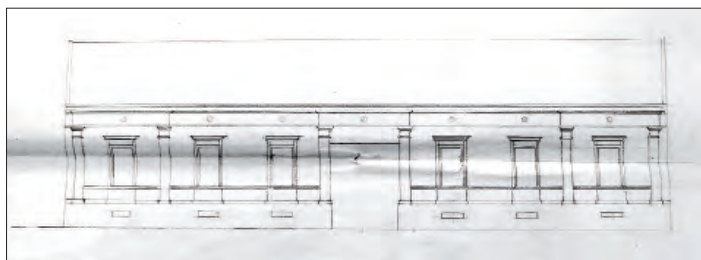
PRVO PRAVILO: PRIJE RUŠENJA ZNATI – ŠTO I ZAŠTO RUŠIMO!

Da bi bila donesena ispravna odluka o čuvanju ili rušenju graditeljske baštine najprije je potrebno znanje, a do znanja se dolazi istraživanjima arhivske građe, istraživanjima samoga objekta i istraživanjima drugih izvora. Prvo pravilo bi trebalo biti: prije rušenja znati – što i zašto rušimo! No, sada, naša graditeljska baština odlazi tiho, bez ikakvog znanja, a i bez želje da se o njoj nešto sazna, jer kada se ne zna, onda niti nema straha od odgovornosti da je porušeno nešto što je bilo vrijedno. Izgovor je uvijek nadohvat – nismo znali!

Ulica Vuka Karadžića predstavlja srce Subotice prve polovice i sredine XIX. stoljeća. U tom razdoblju nisu građene bogzna kako reprezentativne građevine – ovo će uslijediti krajem stoljeća – ipak, taj dio povijesti Subotice vrlo je značajan da bi se razumjelo kako je došlo do naglog razvoja grada potkraj stoljeća i kako se on dogodio. Jedna od kuća te tiho nestajuće prošlosti nalazila se u današnjoj ulici Vuka

Stare prizemne kuće ne mogu se dovijeka čuvati, pogotovu u gradskom središtu, no, s druge strane, potpuno rušenje i brisanje povijesne građe osakatit će naše znanje i sposobnost razumijevanja prošlosti, do neslučenih razmjera

Karadžića, nekadašnjoj ulici Zlatnog krsta, mađarski Aranykereszt utca, pod brojem 6. Polovica kuće još je stajala na mjestu 1997. godine kada je prikazana fotografija kuće snimljena. Zanimljivo je da je u Historijskom arhivu Subotice sačuvan projekt ove kuće te da znamo vlasnika, na žalost ne i projektanta, budući da se na projektu nije potpisao. Molba za dobivanje građevinske dozvole bila je pisana na njemačkom jeziku, koji je tada bio službeni za cijelo Austrijsko carstvo čiji je Subotica bila dio. No to je u Subotici bio samo izuzetak, kada su bile u pitanju građevinske dozvole. Sama dozvola na poledini molbe ispisana je na mađarskom jeziku, a potpisao ju je Antal Biró, senator i tadašnji predsjednik Odbora za uljepšavanje grada.

Vlasnik kuće je bio György Vizinger i on je 1861. godine, iz koje datira predmetna molba, zapravo podnio dvije molbe Odboru za

uljepšavanje grada. Prvom je tražio dozvolu za izgradnju svoje prizemne kuće,¹ a drugom da gradski inženjer Pál Karvazy da nacrt regulacijske linije kuće.² S obzirom da je ulica bila izlomljena, a Vizingerova parcela štrčala izvan regulacijske linije ulice, inženjer Karvazy ju je ispravio i uvukao Vizingerovu parcelu u ravan sa susjednim parcelama. Na taj se način jednostavnim malim koracima, kod novog projekta svake kuće postupno uređivao i regulirao grad, spontano i bez reda naseljavan nakon odlaska Turaka, početkom XVIII. stoljeća.

U gradu je u vrijeme kada se gradila Vizingerova kuća bilo vrlo malo kuća toga tipa. Većina kuća u Subotici bile su prizemne seoske kuće, zabatom orijentirane prema ulici i pretežno trodijelne, s dvije

sobe i kuhinjom između. Grad je tada bio još vrlo siromašan, ali su 1854. godine bili završeni Velika gostiona i kazalište, što znači da je ovo postao veoma cijenjen dio grada za stanovanje. Vizingerova kuća je imala osnovu u obliku latiničnog slova U. U gradu je, sudeći prema katastarskom premjeru grada iz 1838. godine, bilo svega nekoliko kuća tog oblika. I na Vizingerovoj parceli tada nalazila se samo jedna seoska kuća i u njenom produžetku pomoćni objekt, ali su na tri susjedne parcele već bile izgrađene skromne građanske kuće s osnovom u obliku latiničnog slova L.

DEVASTIRANJE PRETHODI RUŠENJU

Na sredini ulične fasade Vizingerove kuće nalazila se kapija i suhi ulaz. U južnoj polovici kuće nalazile su se tri sobe, od kojih su dvije bile orijentirane prema dvorištu, a treća samo prema tremu koji se pružao duž dvorišne fasade kuće, dok je kuhinja bila povučena u dvorišnom kraku kuće, i iza nje ostava s izravnim ulazom iz dvorišta. U sjevernom dijelu kuće bile su tri sobe i niša za spavanje. Kuća je svojom veličinom bila impresivna za to vrijeme. Imala je šest soba, za razliku od ostalih seoskih kuća s po dvije sobe, ali nije imala nikakav drugi luksuz. Nije imala: kupaonicu, toalet, salon, blagovanoicu, dječju sobu. Sve su sobe bile višefunkcionalne, osim niše koja je bila namijenjena isključivo za spavanje.

Fasada kuće je bila projektirana u stilu jednostavnog klasicizma, koji je maksimalno štedio financijske resurse vlasnika. Godine 1997. očuvana polovica kuće imala je još originalnu fasadu i originalne prozore iz 1861. godine. U sljedećem razdoblju potpuno je porušena. Trebalo bi obratiti pozornost da kuća u Subotici iz doba klasicizma, a pogotovo iz šezdesetih godina skoro više nema, ili da su devastirane do neprepoznatljivosti. Moglo bi se dogoditi da u našoj aroganciji i neznanju ostavimo bez i jednog bisera te arhitekture, bez karike u povijesnom urbanističkom i arhitektonskom razvoju grada.

¹ Signatura predmeta sačuvanog u Historijskom arhivu Subotice poznata autorici

² Signatura predmeta sačuvanog u Historijskom arhivu Subotice poznata autorici

RIBIČIJA U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Upornošću do nezaboravnog užitka u ribolovu

Lov ribe hobi je mnogih Srijemaca, a brojne rijeke, rukavci i jezera pružaju velike mogućnosti za dobar ulov, pod uvjetom da, naravno, ribič dobro poznaje teren i osobine ribe koju lovi

Srijemskomitrovački ribiči imaju tu sreću da pored Save, koja protječe kroz sam grad, u krugu od 50 kilometara imaju još nekoliko rijeka i jezera bogatih ribom i pogodnih za ribolov.

Mnogi ribiči, od najmlađih do najstarijih, većinu vremena provode na keju u skoro samom središtu grada. Sadašnji je kej nasljednik kamenom popločane obale koja se poslije izuzetno visokog vodostaja sedamdestih godina urušila te je sagrađen novi nasip koji, lijepo uređen, predstavlja omiljeno šetalište Mitrovčana. Prilikom izgradnje novog keja velike količine krupnog kamena su bačene u vodu kako bi se oblažile snažne vodene erozije. Ovo je kamenje ujedno stvorilo izuzetne terene za ribolov.

RIBOLOV U SREDIŠTU GRADA

Od gradske marine pored pješačkog mosta do »kapetanije«, u duljini od 1,5 kilometara ribiči se mogu zateći svakodnevno, osim onda kada je vodostaj ekstremno visok. Štapovima obično dugim 7 metara, a po visokom vodostaju i znatno kraćim, plovkaroši love cijele godine. Uz obvezno bacanje

hrane i česta zakvačivanja, jer je na dnu kamenjar, ostvaruju solidne ulove bodorke, podusta, šljivara, deverike i jaza.

Ribiči koji su opredijeljeni za lov »dubinkom«, odnosno dalje od obale, u potrazi za većom ribom love nizvodno od pješačkog mosta gdje je dno malo »čistije« i bez velike količine kamenja, za razliku od dijela uzvodno od mosta. Na mjestima koja se redovito prihranjuju kukuruzom lovi se šaran, dok većina »dubinkaša« lovi smuđa, štku ili u ljetnim mjesecima soma.

Osim za ribiče koji love dubinkom ili plovkom, kej predstavlja glavno mjesto i za ribiče koji se bave varaličarenjem, odnosno za one koji rubo love umjetnim mamcem. Krupno kamenje, kao i ostaci građevinskog materijala koji se nalaze u vodi oko mosta, predstavljaju idealno mjesto za grabljivice koje iza mnogobrojnih prepreka vrebaju sitnu ribu. Glavni cilj većine varaličara je smuđ, čiji lov zahtijeva veliko iskustvo i dobro poznavanje svake prepreke. U protivnom, zajamčen je gubitak velikog broja varalica koje se provlače pokraj samih prepreka na dnu. Na ovom se mjestu već deset godina posljednjeg vikenda u listopadu održava dvodnevno međunarodno

natjecanje u lovu smuđa. Bucov je riba koja se na ovom terenu lovi od svibnja do listopada. Njegova je osobina da lovi ribice sa same površine. Omogućuje i manje iskusnim ribolovcima da ga love jer se varalica povlači blizu površine.

TERENI VAN GRADA

Od ribolovnih terena van grada najpospećeniji su oni oko industrijske zone, posebice dva poteza poznata kao »dubljak« i »klačnički«, koje odlikuje tvrdo dno s iznimno velikim dubinama. Ova se mjesta posjećuju po nižem vodostaju, odnosno kada im se može prići s obale, dok ribiči koji posjeduju čamac tu dolaze tijekom cijele godine. Na ovim se terenima love sve vrste riba, a posebice je popularan noćni lov mre. Osim rijeke Save, ribolovci iz Srijemske Mitrovice često odlaze i na obližnje rijeke i jezera. Bosut i Studva su spore i pitome rijeke koje izviru u Hrvatskoj. Studva se ulijeva u Bosut u selu Morović, 30 km od Mitrovice, dok je ušće Bosuta u Savu udaljeno 20 km od Mitrovice. Na ovim dvjema rijekama, širokim u prosjeku 100-150 metara, love se uglavnom babuška i ostale vrste »bijele« ribe, dok ostalih vrsta ima u znatno manjim

količinama. Ušće Bosuta u Savu zbog brže i dublje vode obiluje svim vrstama grabljivica koje love sitnu ribu prispjelu iz Bosuta.

Ušće rijeke Drine u Savu udaljeno je 40 km od Mitrovice i predstavlja teren koji zahtijeva veliko znanje ribiča, dobro poznavanje terena i gdje se mora točno loviti po određenom vodostaju. Brza i snažna Drina donosi mnogo ribe i zbog hladnije vode s više kisika ljeti se na ušću okuplja puno savske ribe. U svojoj snazi Drina često stvara nove sprudove i rupe, donosi balvane i razne prepreke, stoga je poznavanje terena od presudnog značaja za ribolov koji može biti iznimnog uspješnog.

Na Dunavu Mitrovački ribiči najčešće posjećuju četiri terena: Susek, Neštin, Korušku i Slankamen. Svi su oni udaljeni između 30 i 50 km od Mitrovice. Mnogobrojni dunavci, kameni šporovi, kao i ušće Tise u Dunav, u Slankamenu su omiljena ribolovačka mjesta na Dunavu gdje ribiči često kampiraju ili imaju vikendice.

Osim rijeka, na Fruškoj gori se nalaze mnogobrojna jezera koja se u novije vrijeme nalaze u privatnom zakupu te se na njima lovi uz posebne dozvole. Mnoga od ovih jezera dugačka nekoliko kilometara i široka u prosjeku 400 metara (mada ima i znatno većih) udaljena su 30-40 minuta vožnje autom od Mitrovice i poribljena su gotovo isključivo šaranom, babuškom i deverikom. Nažalost svi ovi tereni, izuzimajući kej u gradu i privatna jezera, česta su meta ribokradica koji mrežama, strujom ili lovom ostima kada se riba mrijesti u plićaku, pustoše ove prelijepše terene. Ribokradice i odsustvo kontrole doveli su do toga da je ribe svake godine sve manje, pogotovo smuđa i šarana koji se masovno love za vrijeme mrijesta. Ipak i pokraj svega toga, za uporne ribiče koji dobro poznaju terene i kojima nije teško rano ustati ili do kasno u noć provesti vrijeme pored vode, ništa ne može poremetiti užitak u lovu i borbi s ribom.

Dario Španović

Dobar puls Trojnog susreta

Od hrvatskih kulturno-umjetničkih društava, svoje običaje, plesove i pjesme pokazala su društva iz Luga i Piškorevaca (Hrvatska), kao i HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora i HBKUD »Lemeš« iz Svetozara Miletića

U prelijepom ambijentu Kanalske ulice u Bezdanu, prošle je subote, 31. srpnja, održan šesti po redu Trojni susret, najpoznatija manifestacija bezdanske Udruge građana »Puls«. Nastupila su kulturno-umjetnička društva iz Srbije, Hrvatske i Mađarske, a dobar ugođaj nije pomutila niti kiša koja je tog dana ometala organizatore.

I, dok su po se na montažnoj pozornici po danu smjenjivala kul-

njih desetak. No, i pokraj toga programi koje oni organiziraju svako su vrijedni pažnje. Do sada su organizirali akciju posvećenu borbi protiv narkomanije pod nazivom »Trčanjem protiv droge«, zatim predavanja o samozapošljavanju i otvaranju malih i srednjih poduzeća, plesne kampove, Bezdanski kotlić, ekološke akcije, ekskurziju »Upoznaj Vojvodinu«, projekcije dokumentarnih filmova, triatlon i drugo.

U Kanalskoj ulici

»Predstavili smo se pjesmama i plesovima iz Đakovštine i Slavonije, jer smo društvo koje njeguje isključivo izvorni folklor. Naše je društvo osnovano 1927. godine kao pjevačko društvo i uvijek je aktivno radilo, uz kraće prekidne za vrijeme Domovinskog rata. Djelujemo u nekoliko sekcija i nastupali smo na svim smotrama u Hrvatskoj, a u Italiji smo 2000. godine predstavljali Hrvatsku na Festivalu izvornog folklor. Nastupali smo i u Francuskoj, Bosni i Hercegovini, Mađarskoj, a sada smo prvi put u Srbiji. Naše je društvo već 16. godinu za redom organizator manifestacije »Piškorevački sokaci« koja se održava krajem kolovoza. Do sada je bio običaj da ugostimo i skupine iz drugih država, ali i nas je malo pogodila financijska kriza, tako da unatrag dvije godine nismo imali goste iz drugih država.«

Jedan od voditelja ovog programa bio je *Aleksandar Botka* iz Bezdana, koji je ujedno i potpredsjednik Udruge građana »Puls«. On za naš list kaže kako je postojala velika potreba da se osnuje ovakva udruge, a učili su i radili »u kora-

ku.«
»Kod nas u selu nije postojala slična organizacija«, kaže *Aleksandar Botka*. »Vidjeli smo kako se to radi u Somboru, kako ljudi skupljaju grupe i pokušavaju uraditi nešto interesantno što bi privuklo i zabavljalo ljude. Počeli smo od sitnih stvari, ali iz godine u godinu bio je sve veći odziv ljudi i sada su već svi navikli da svake godine imamo Trojni susret. Trojni susret i Bodrog fest su rođeni u istoj prostoriji u Somboru, gdje se okupilo nas nekoliko iz nevladinih organizacija iz okolice Sombora. Razgovarali smo o tome kako treba napraviti etno festival ili nešto slično. Mi ovdje ipak imamo drugačiji festival od onog u Bačkom Monoštoru, ista nam je tema, ali ovo je ovdje varijacija na tu temu.«

Iako je kiša dobro natopila poljanu na kojoj se održavala ova manifestacija, to nije spriječilo velik broj ljubitelja etno, ali i nekih drugih ugođaja, poput rock koncerata, da u Kanalskoj ulici uz dobru glazbu, hranu i piće ostanu do duboko u noć.

Zlatko Gorjanac

Folklorni odjel HBKD »Lemeš« iz Svetozara Miletića

turno-umjetnička društva, navečer su mlađu publiku zabavljale rock skupine Full Moon iz Sombora i The By – Pass iz Subotice.

ZABAVA UMJESTO APATIJE

Udruga građana »Puls« iz Bezdana nestranačka je, nevladina i neprofitna udruga koja organizira multi-etničke, kulturne, sportske i druge programe u cilju komunikacije i tolerancije između etničkih zajednica. Udruga je osnovana prije 6 godina, a na poticaj desetak mještana nezadovoljnih tadašnjom ponudom kulturnih i sportskih događanja, te apatijom koje je iz dana u dan bivalo sve više.

Već poslije druge godine rada »Puls« je brojio 100 članova, od kojih je danas aktivno ipak samo

Od hrvatskih kulturno-umjetničkih društava, svoje običaje, plesove i pjesme pokazala su društva iz Luga i Piškorevaca (Hrvatska), kao i HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora i HBKUD »Lemeš« iz Svetozara Miletića. Osim kulturno-zabavnog programa, posjetitelji Trojnog susreta mogli su uživati i u gastronomskim specijalitetima: ribljim paprikašima, domaćim slasticama i pićima, dok je na štandovima pokraj kanala upriličena cjelodnevna izložba starih zanata i rukotvorina.

VARIJACIJA NA ISTU TEMU

»Ovdje smo po prvi put i dojmovi su nam dobri«, kaže *Barica Brlošić*, članica Upravnog odbora KUD »Zora« iz Piškorevaca.

LEMEŠKI KOTLIĆ, 9. PO REDU

Jelenko Savić najbolji kuhar

Posljednjeg dana srpnja u središtu Lemeša mještani su priredili 9. po redu Lemeški kotlić. U okviru ove manifestacije nastupili su gosti iz Bácsbokoda (Mađarska) sa svojim puhačkim i tamburaškim orkestrom, te domaćini ME »Nemet Laslo« i HBKUD »Lemeš«. Ovom je prigodom Kulturni centar »Laza Kostić« za najmlađe priredio zaseban program, kao i bojanje lica u čemu su mališani najviše uživali.

Za natjecanje u kuhanju junećeg paprikaša prijavilo se preko 50 majstora, a žiri kojega je predvodio *György Janda* za najboljeg kuhara proglasio je *Jelenka Savića*, dok su drugi i treći bili *Dalibor Aćai* i *Durika Kaić*.

Najljepše ureden stol, po mišljenju žirija, bio je stol *Valerije Černuš*, drugim i trećim proglašeni su *Marijane Mandić* i *Ivana Tadića*.

Lucia Tošaki

DUŽIJANCA U ĐURĐINU

Zahvala Bogu za plodnu godinu

Svečanost svršetka žetvenih radova obilježena je u Đurđinu u nedjelju, 1. kolovoza. Proslava dužijance započela je svečanom svetom misom u župnoj crkvi svetog Josipa Radnika, ukrašenoj novim žitom, gdje je mnoštvo djece i mladeži obučenih u narodnu nošnju dočekalo ovogodišnjeg bandaša Marka Tumbasa i bandašicu Klaru Dulić, te malog bandaša Damira Ivkovića Ivandekića i malu bandašicu Marijanu Dulić. Oni su kao zahvalu donijeli sliku od slame, rad Marije Vidaković, i kruh od ovogodišnjeg žita.

Misno slavlje predvodio je vlč. Željko Šipek, mjesni župnik župe sv. Marka u Starom Žedniku uz koncelebraciju mjesnog župnika vlč. Lazara Novakovića.

Misnom slavlju, među ostalima, nazočili su dogradonačelnik Subotice Pero Horvacki, kao i gradski bandaš i bandašica Martin Matković i Martina Dulić.

Proslava dužijance nastavljena je u večernjim satima akademijom na kojoj su recitatori govorili pjesme posvećene dužijanci i žetvenim radovima, a zbor mališana uz pratnju tamburaša HKPD »Đurđin« svojom je pjesmom uljepšao ovu akademiju. Sudjelovalo je oko tridesetero djece. Nakon toga uslijedilo je bandašicino kolo u dvorištu župe, koje je i ove godine okupilo veliki broj mladih.

Verica Kujundžić

FOTO: Ivan Ivković Ivandekić

ŽETVENO SLAVLJE U LJUTOVU

Dužijanca – suradnja Boga i čovjeka

Svečanost dužijance, kojom se proslavlja svrшетak napornog žetelačkog rada risara i risaruša, obilježena je prošle nedjelje u Ljutovu. Domaćini su, već tradicionalno, bračni par Ruža i Antun Juhas, iz čijeg su se doma mladi u narodnim nošnjama, predvođeni bandašom i bandašicom Miroslavom Vojnić Zelićem i Ivanom Vuković, te malim risarima Kristijanom Matićem i Ivanom Jurić, uputili k mjesnom Domu kulture, gdje je održana svečana sveta misa. Misno slavlje predvodio je mr. vlč. Mirko Štefković uz koncelebraciju tavankutskog župnika preč. Franje Ivankovića. U prigodnoj propovijedi, vlč. Štefković istaknuo je da sve što ljudi rade predstavlja suradnju s Bogom.

»Dužijancom zapravo slavimo suradnju između Boga stvoritelja i čovjeka stvorenja, radnika.

Na dužijanci zahvaljujemo Bogu za urod pšenice, ali Božji znak nije samo ljetina, nego prije svega obitelj i blagostanje. U novijim crkvenim dokumentima, osobito u vrijeme Ivana Pavla II., je puno toga zapisano o dostojanstvu rada. U našim krajevima i u zemljama u kojima je proteklih

desetljeća vladao komunizam, rad i nije baš bio na cijeni. Danas je slična situacija, puno je ljudi bez posla, ali nažalost niti nema puno vrijednih i marljivih ljudi. Posao nam pomaže u samoostvarenju i tada smo radosni i zadovoljni, te znamo zahvaliti Bogu. Ako naš rad ide u drugom smjeru, onda to predstavlja besmisleno zgrtanje i nema svog cilja, što čovjeka zatvara samog u sebe i on ne podiže pogled k Bogu. Međutim, Bog nikada ne prestaje iznova pristupati svakom čovjeku i neka ova dužijanca bude znak Božje blizine i zahvale«, rekao je vlč. Štefković.

Svetoj misi nazočili su i gradski bandaš i bandašica Martin Matković i Martina Dulić, te predsjednik organizacijskog odbora »Dužijance 2010« Davor Dulić.

Nakon misnog slavlja uslijedio je nastavak žetvene proslave uz prigodan kulturno-umjetnički program, koji su priredili Ljutovčani, nastupom svog folklornog i tamburaškog odjela, nakon čega je upriličeno »Bandašicino kolo«.

Marija Matković

SUBOTIČANI U OSIJEKU: DRAGICA I LAZAR MAMUŽIĆ

U snovima i dalje u Subotici

Da smo bili ljudi od snalaženja mi bismo se snašli i u rodnoj Subotici, izbjegli mobilizaciju moga Laze, uvrede kojima smo zasipani i ne bismo išli u progonstvo, koje nam neki i danas spočitavaju. Ovako, morali smo put Hrvatske da Lazo ne ide u Miloševićevu vojsku

U godan srpanjski dan u Osijeku, prvi nakon nesnošne žege, a temperatura se spustila na 24 stupnja, provodimo u razgovoru ugodnom kod obitelji Mamužić, u ulici Crkvenoj, naglašavamo ovo, jer ima neke simbolike. Razgovor smo i započeli spominjući crkvu, katoličku crkvu u Subotici, gdje su Dragica i Lazar primili svete sakramente, tu su krstili i djecu i neke od osmero unučadi, tu išli na proštenja, pa čak dolazili u Zagreb na obiteljsku ljetnu školu i sve to poslije dopunjavali u župi Isusovog uskrsnuća kod vlč. Bele Stantića ili na susretima kod preč. Andrije Kopilovića.

»U Subotici sam provela najljepše godine, 42 godine, i živjela život punim plućima. Ta jedva smo čekali nedjelju i blagdan, jer cijela je obitelj išla redovito na misu, a uvjereni sam, da smo ne samo u Subotici, već u čitavoj Vojvodini, mi Hrvati bili okupljeni oko naše Katoličke crkve. Evo tu na zidu, priznanje je od Svetog Oca, Ivana Pavla II., koje je naša obitelj dobila na zagovor preč. Kopilovića«, kaže Dragica. »Lagala bih vam da mi Subotica nije draga, još i danas, toliko godina poslije, danju sam u Osijeku a noću u Subotici, ma i budim se sa Suboticom na usnama.«

PRELAZAK GRANICE

Naravno, već su se snašli u Osijeku, mada Dragica ne voli tu riječ. »Da smo bili ljudi od snalaženja mi bismo se snašli i u rodnoj Subotici, izbjegli mobilizaciju moga Laze, uvrede kojima smo zasipani i ne bismo išli u progonstvo, koje nam neki i danas spočitavaju. Ovako, morali smo put Hrvatske da Lazo ne ide u Miloševićevu vojsku. Da je teško bilo, bilo je, ali Bože zdravlja. Mi smo ljudi od pravednosti, a znate kako kažu – tko tjera pravicu, ne muze kravicu.«

Došli su u Osijek 1993. godine, a i danas se sjećaju nemilog događaja na našoj granici. Propuste

Dragicinu sestru s obitelji, poslije su i oni došli u Osijek, propuste i obitelj Pehar, koji su im pomogli pri seljenju i dovezli njihovoga psa, propuste i kamion sa stvarima, a njih ne, mada su već imali i domov-

nice. Na koncu ih ipak puste, a onda novo razočaranje, kuća koju su zamijenili oštećena je pri granatiranju Osijeka, četvero djece a posla nema. Kćerka Svjetlana već je bila zaručena, uskoro se udala i

vratila u Suboticu gdje i danas živi i ima dvoje djece, poslije se udala i Emanuela, za Subotičanina, akademskog slikara Kujundžića i danas živi u Dardi i također ima dvoje djece, a najmlađa Danijela živi s obitelji u roditeljskom domu i ima četvero djece, samo je sin Pavao neoženjen, diplomirani je psiholog i radi u školi u Ladimircima. Dragica se zaposlila u studentskoj referadi na Medicinskom fakultetu i kaže kako joj je taj posao dar od Boga. Jedino Lazo nije u radnom odnosu.

»Radio sam u Subotici, u Severu, ali tamo je lako bilo biti Mamužić, jer naš je predak bio gradonačelnik Subotice bezmalo dva desetljeća, a od kako sam došao u Osijek imam problema s poslom. Imao sam i prometnu nesreću u Mađarskoj, bio u bolnici gotovo mjesec dana i sve troškove morao podmiriti jer nisam u radnom odnosu, a nisam imao prava niti na odštetu«, žali se Lazo.

DRUŽBA S DJECOM I UNUCIMA

Danas se druže uglavnom s djecom i unucima i, priznaju, to su im najdraži trenuci. Odu i do Subotice, ali sve rjeđe, uglavnom kod kćerke i na misu u katedralu, ali ne kao prije, na Dužijancu, na Veliko prelo, pa ni na Bunarić, a nekada je to bilo nezamislivo. Družili su se jedno vrijeme i u okviru Zajednice prognanih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, na skupovima ogranka u Osijeku i odlazili na skupštine u Zagreb, a više ni to ne. Godine čine svoje.

»Život je satkan od ljepote i patnje, a svaka patnja ima svojega smisla. Ja sam shvatila da sam kroz tu svoju patnju sazrila, ojačala i da nisam više navezana niti za toranj na Gradskoj kući, niti na miris franjevačke crkve, pa niti na misna slavlja u našoj katedrali, ali sve to me još uvijek noćima vraća na sjever Bačke u najljepši grad na svijetu«, rekla je na kraju Dragica Mamužić.

Slavko Žebić

Dragica i Lazar Mamužić

S djecom i unucima u dragim trenucima

TRODNEVNA HUMANITARNA AKCIJA U BAČU

Igrajmo za osmijeh mališana

»**Z**drav čovjek ima mnogo želja!!! A bolestan samo jednu... Općina Bač je uz vas! Igrajmo za osmijeh mališana...«

Za osmijeh četvero mališana u Baču je održana trodnevna humanitarna akcija kako bi se pomoglo Petru Šustumu i Jovani Stojnić iz Bača, Slobodanu Praljaku iz Vajske i Leu Lackoviću iz Vukovara. Pokroviteljstvo za ovu humanitarnu akciju prihvatili su Općina Bač, Dom zdravlja iz Bača, a medijski pokrovitelj je Radio Bačka. Jednako tako, dvadesetak poduzeća iz općine svojim su donacijama pomogli ovu akciju. Organizator ovog hvale vrijednog događaja bio je Ženski rukometni klub Mladost iz Bača, a na inicijativu Barbare Brauer, bivše rukometašice tog kluba, a sada aktivne rukometašice jednog danskog rukometnog kluba. Veteranke ŽRK Mladost koje su odavno ostavile loptu i okrenule se obitelji i poslu, rado su se odazvale ovoj akciji i pokazale kako humanost ne poznaje granice. Među njima je bila i Viktorija Matin-Lacković, samohrana majka malog Lea Lackovića.

Viktorija Matin-Lacković, sada Vukovarčanka, u Baču je živjela 30 godina, a u ŽRK Mladost je provela punih 15 godina. Po preseljenju u Vukovar, u rukometnom se svijetu kretala još 3 godine, godinu i pol u ŽRK Borovo iz Borova i godinu i pol kao sutkinja. Udaja i rođenje malog Lea udaljili su je od sporta, jer sada s četverogodišnjim sinom ima previše obveza i angažiranja tako da na sport više niti ne pomi-

šlja. No, na ovakve akcije uvijek se odazove, pogotovu kada je u prilici pomoći bilo čijem djetetu.

UČINKOVITA TERAPIJA

»Za mog su Lea već održane mnoge humanitarne akcije, uglavnom u Vukovarsko-srijemskoj županiji, a i u Osijeku i Požegi. Ovo je prvi put da se ovako nešto organizira u Baču i jako sam zahvalna organizatorima, pokroviteljima, mojim bivšim klupskim kolegicama, a i bačkoj publici na velikom odazivu. Da nije ovakvih akcija Leo i ja sigurno ne bismo mogli ići na sva ta liječenja na koja smo išli do sada. Mnoga su od tih liječenja bila uzaludna i samo smo izgubili dragocjeno vrijeme. Leo boluje od cerebralne paralize i epilepsije. Nakon kompliciranog poroda, uslijedila je teška asfiksija mozga. Dvije smo godine radili vježbe po Vojti, zatim godinu dana Bobat koncept, ali nije bilo rezultata. Tada sam na internetu pronašla ABR terapiju, otišla na tečaj u Austriju i sada već godinu dana radimo tu terapiju koja se konačno pokazala učinkovitom. U ovih godinu dana, koliko radimo ove vježbe, spazam je skroz popustio i sada smo na velikoj pozitivnoj nuli, sada ga treba ojačati da dobije funkcionalan pokret. Da bismo sve to postigli, potrebno je puno vježbati. Ručno vježbamo 4 sata dnevno. Da bi se povećao broj ABR sati, što je veoma bitno, koristimo ABR stroj, koji radi na istom principu i kada dijete spava, gleda TV ili se igra. Zahvaljujući tome, Leo vježba 14

sati na dan. No da bismo s vježbama nastavili treba puno novca. Stroj se iznajmljuje po 200 eura na mjesec, svaka 4 mjeseca se ide na tečaj u Austriju i za sve to je potrebno puno novca kojeg mi nemamo dovoljno i ovisimo o dobroti i humanosti ljudi«, priča svoju tužnu priču Leova majka Viktorija.

Da zlo nikada ne dođe samo, obistinilo se i u njihovom slučaju. Prije godinu i pol dana napustio ih je Leov otac, koji se nije mogao nositi sa svim problemima, i obvezama koje Leova bolest iziskuje. Tako su njih dvoje, prepušteni sami sebi, prinuđeni sami boriti se za Leovo zdravlje. Viktorija je ostala bez posla, bez primanja, u iznajmljenom stanu, a doskora su bili i bez automobila. Automobil im je neophodan jer pored ABR vježbi koje rade kod kuće, idu vježbati u Đakovo, Osijek, Vinkovce.

USPJEH UZ DOBRE LJUDE

»Naš slijedeći cilj je Düsseldorf u Njemačkoj. Tamo rade presađivanje matičnih stanica. Postoje dvije metode: endoskopska, koja je puno efikasnija jer se ide s ubacivanjem stanica ciljano, izravno u mozak, a samim tim što je efikasnija, ona je i mnogo skuplja; druga metoda je lumbalna punkcija, gdje se matične stanice putem livora prenose do mozga i distribuiraju svugdje. Za sve nam je to potrebno puno novca, samo jedna anestezija košta 1400 eura, a nama su potrebne dvije. A gdje je ono glavno? Obraćala sam se svima, Caritasu u Vatikan, ka-

Da nije ovakvih akcija, moj sin i ja sigurno ne bismo mogli ići na sva ta liječenja na koja smo išli do sada, kaže majka jednog od četvero djece za koje su institucije i građani ovoga grada pokazali humanost na djelu

toličkim misijama, Glasu koncila, gradu Vukovaru. Poslije emisije 'Hrvatska uživo', gdje smo bili u emisiji Roberta Zubera 'Misija', javljali su nam se ljudi u želji da nam pomognu, znatna su sredstva uplaćena na naš žiro-račun, no to nije ni izbliza dovoljno za tako kompliciranu operaciju. Mladi kazalištarci iz Osijeka su za Lea odigrali nekoliko kazališnih predstava u Vukovaru, Osijeku, Vinkovcima, Požegi, a grad Vukovar i Vukovarsko-srijemska županija su bili pokrovitelji humanitarne akcije 'Dan osmijeha' početkom lipnja u Vukovaru. Sve za Lea. Zahvalni smo svima koji nam na bilo koji način pomažu, jer bez dobrih ljudi ne možemo uspjeti. U ljudima ima dobrote i sigurno bi pomogli još i više. Na nesreću, pojavljuju se pojedinci koji takve slučajeve koriste za obmane i prijekare pa su ljudi jako oprezni. No, nadam se da će većina prepoznati ozbiljne slučajeve i da će moj Leo uz pomoć dobrih ljudi prohodati i imati funkcije kao i ostala djeca«, puna vjere i optimizma kaže Leova majka. Naglašava kako joj puno pomognu njezini roditelji Ela i Marin Matin koji žive u Baču, ali u ovim teškim kriznim vremenima od njih ne može niti očekivati veliku financijsku pomoć, kao uostalom ni od drugih običnih ljudi.

»Neću odustati od Lea, vidim kako ima pomaka nabolje u njegovom liječenju i neću stati na pola puta. Opet ću se obratiti svima za pomoć, sigurna sam da ću uspjeti. Ovakvih humanitarnih akcija će biti još i moj će Leo sigurno prohodati. Poslije predstojećeg zahvata u Düsseldorfu, kada mu se ubace matične stanice, Leo će sigurno napredovati i biti normalno dijete«, odlučna je majka malog Lea Lackovića.

Stanka Čoban

S HODOČAŠĆA U TAIZÉ VRATILA SE JOŠ JEDNA SKUPINA MLADIH IZ BAČKE, ALI I IZ DRUGIH KRAJEVA SRBIJE

Mjesto gdje Kristova ljubav lako stigne u svačiju dušu

Za razliku od prethodnih godina, kada je broj hodočasnika iz Srbije, izuzev Subotice, bio više-manje simboličan, ove je godine u Taizéu boravilo više od 500 mladih iz naše zemlje, što ih je svrstalo u, poslije Nijemaca, najbrojnije sudionike Hodočašća povjerenja na Zemlji

Prošloga se tjedna s Hodočašća povjerenja na Zemlji, u Suboticu vratila još jedna skupina mladih. Riječ je, dakako, o hodočašću koje se svake godine održava u mjestu Taizé u Francuskoj. Ovo je bila druga po redu skupina mladih, od ukupno tri iz Subotice ovoga ljeta, a iz cijele Srbije ove je godine bilo više sudionika nego ikada.

Taizé i zajednica braće koji tamo žive, hodočasnicima koje su činili pripadnici različitih naroda, pružili su priliku da tjedan dana provedu u potrazi za Bogom i boljim upoznavanjem Njega i sebe. To su činili prije svega molitvom i tumačenjem biblijskih tekstova s vjernicima iz drugih naroda i kultura.

Ovaj će tjedan najviše ostati zapamćen po rekordnom broju mladih iz Srbije. Brojkom od preko 500 ljudi zauzeli su drugo mjesto među svim hodočasnicima, dok su ispred njih bili samo Nijemci, koji su skoro uvijek najbrojniji. Iz Hrvatske ih je, s druge strane, u ovoj smjeni bilo samo petnaestak. Zanimljivo je da je iz Srbije, pored pravoslavnih i katoličkih skupina, bio i jedan autobus hodočasnika koji su došli u organizaciji Evangeličke crkve u Pivnicama, a kojeg su uglavnom činili Slovaci. Sudjelovale su i druge skupine koje dolaze redovito, poput onih iz Zrenjanina i Bora, a među svim srpskim grupama mogli su se naći i hodočasnici iz Novog Sada, Beograda, Vrbasa i Šapca. Također je bila i grupa iz Sarajeva.

BRATSKO DRUŽENJE HRVATA, SRBA I OSTALIH

Dobrodošlicu je mladima iz Srbije i Bosne i Hercegovine priredio brat *Richard*, koji to već godinama čini služeći se svojim savršenim srpskim, hrvatskim i bosanskim jezikom. On je napomenuo kako je, kao i svi ostali, vrlo iznenađen brojem ljudi iz Srbije kojih je znatno više nego proteklih godina. Na nečiju konstataciju, kako će ih sada iz godine u

godinu biti sve više, duhoviti brat podrijetlom iz Švicarske je odgovorio: »Ne daj Bože!«

Treba dodati i kako je ova subotička grupa tjedan dana duhovne obnove u Taizéu provela bez ikakvih problema, dok nam prethodna iskustva govore drukčije, najčešće zbog konzumiranja alkohola što je tamo zabranjeno, a čega ovoga puta nije bilo.

Da je ova grupa zaslužila pohvale za lijepo ponašanje govori i činjenica kako su se mladi subotički hodočasnici toliko svidjeli strancima da su ih ovi po povratku doma odmah sve dodali na Facebooku. Samo što se osjećaj povezanosti nikako ne može doživjeti na najpopularnijoj društvenoj mreži, kao što se doživljava tijekom boravka u Taizéu. Također je i putovanje do Taizéa i natrag prošlo bez da je nekome nešto ukradeno ili da je netko nešto ukrao, što se ponekad znalo dogoditi.

Sve grupe iz Srbije bile su smještene u isti dio baraka, te je pomalo bilo čudno nalaziti se u Francuskoj, a oko sebe slušati isti jezik kojeg slušamo doma. Međutim, to su bili ljudi iz različitih krajeva države, gdje se govori i pomalo drukčijim naglaskom i upoznavanje s njima bilo je jednako zanimljivo kao i sa strancima. Nova grupa iz Hrvatske, gdje ih je došao pun autobus, došla je u subotu, dan prije nego što se inače dolazi u Taizé. To je bio pretposljednji dan boravka grupe iz Bačke, te prilika da se upoznaju i sa svojim vršnjacima iz Hrvatske.

Pored sljedbenika Krista europskih nacionalnosti, Hodočašću povjerenja na Zemlji prisustvovali su i kršćani s drugih kontinenata. S obzirom na udaljenost od ovoga mjesta i troškove prijevoza, lokalne crkve iz Azije, Afrike, Južne i Sjeverne Amerike svaki put šalju nove ljude. Oni se nakon nekoliko mjeseci vraćaju doma prenoseći svoja iskustva i pozitivnu energiju svojim sugrađanima. Budući da je ekumenskog karaktera, Taizé je otvoren i za ljude drugih vjera.

REGIONALNI SUSRET S BRATOM RICHARDOM

Na susretu sa svim grupama iz Srbije i Bosne i Hercegovine, brat Richard, koji često posjećuje ove dvije zemlje, govorio je o tome što predstavlja Taizé i koji su sljedeći susreti u pripremi. Govorio je o bratu Rogeru, koji je osnovao ovo religijsko mjesto, o smislu i misiji Taizéa, te o tome kako po povratku kući nastaviti živjeti po riječima Isusa Krista. Brat Richard je pričao i o monaškom životu braće u Taizéu i pokušao nam približiti značaj Crkve pomirenja.

»Brat Roger se oduvijek pitao na koji način može pridonijeti jačem zajedništvu ljudi s Bogom. On nikada nije htio nametnuti svoju vjeru drugima, već je želio stvoriti mjesto u kome su svi dobrodošli i gdje svatko može osjetiti Kristovu ljubav«, objasnio je brat Richard. »Pronašavši pogodno mjesto na ovom malom brijegu, vođen Božjim glasom, krenuo je u ostvarivanje svoga sna. Tako je formirana zajednica braće koji su se zavjetovali živjeti život evanđelja u jednostavnosti i celibatu.«

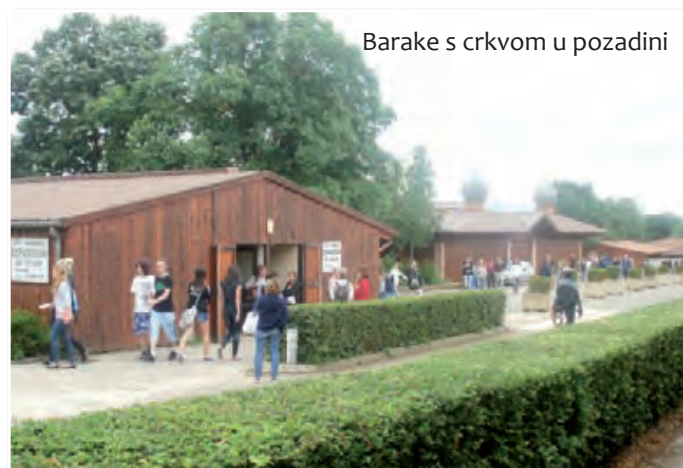
Spomenuo je i novogodišnji susret koji će ove godine biti održan u Rotterdamu, o čemu je bilo više riječi s desetak mladih iz subotičkog autobusa na čaju s bratom Richardom. Na čaju su privilegirani i već iskusni hodočasnici prenosili svoja iskustva onima koji su prvi put na ovakvom mjestu. Bilo je riječi o razlozima zbog kojih se ljudi vraćaju u ovo malo selo na burgundijskom brežuljku i zašto je na novogodišnjim susretima preporučljivo sudjelovati po mogućnosti i u predgrupi ili doći u Taizé kao volonter na duže vrijeme.

POZIV NA HODOČAŠĆE U SARAJEVO

»Mi, braća u Taizéu, živimo od svog rada. Pravimo šolje i tanjure od keramike, prodajemo pjesmarice i CD-ove s pjesmama iz crkve na raznim jezicima, pišemo knjige. Ne primamo nikakve darove, a svako naše naslijeđe darujemo najsiriromašnijima. Nas ima stotinjak, ali mi nismo u mogućnosti sami opskrbiti svih 5000 ljudi. Zato nam je od jako velikog značaja pomoć koju dobivamo od vas mladih koji ste puni energije. Pogotovo smo vrlo zahvalni volonterima koji za novogodišnje susrete dolaze u predgrupi, jer tada ima i do 40.000 hodočasnika, s obzirom da se ti susreti održavaju u europskim metropolama. Između ostalog, to je jedno novo iskustvo i novi način i prilika da se pronađe ili produbi svoja vjera«, poručio je brat Richard, te sve pozvao i na susret u Sarajevo koji će biti održan od 3. do 5. rujna ove godine. Dodao je još kako se 16. i

20. kolovoza ove godine slave dvije godišnjice. Prvi datum označava pet godina smrti brata Rogera, a drugog se proslavlja 70 godina postojanja zajednice braće i Taizéa kao hodočasničkog mjesta. Za oba događaja bit će održana posebna večernja molitva u Crkvi pomirenja.

Tomislav Perušić

Kronologija od 7. do 13. kolovoza

7. KOLOVOZA 1714.

U matičnu knjigu rođenih, ustrojenu 1687., nakon višegodišnje stanke opet je unesena zabilješka. U njoj se, među ostalim, navodi kako je do prekida došlo zbog mutnih prilika: Rakoczijske bune, turskih upada i drugih nedaća. Žitelji subotičkog šanca kriju se u okolnim trščarima i pustarama, ili se na strani regularnih carskih postrojbi bore protiv ustanika, mahom živući u izbjeglištvu, u Petrovaradinu i drugdje.

7. KOLOVOZA 1783.

Car *Josip II.* ukinuo je torturu koja je u Subotici primjenjivana trostupanjski, pretežito od 1753. do 1776. u jednom slučaju je primijenjen i četvrti stupanj, kada je doveden dželat iz Segedina.

7. KOLOVOZA, 1930.

Rođen je *Josip Gabrić*, pravnik, političar i društveni djelatnik, glasoviti stolnotenisač, zaslužni sportaš Jugoslavije, višestruki prvak države i jugoslavenski reprezentativac.

8. KOLOVOZA 1897.

Willim Lindheim utemeljuje Akcionarsko društvo »Subotička električna željeznica i osvjetljenje DD«. Osnovicu društva čini kapital od 800 tisuća forinata u dionicama. Većina tih dionica je u vlasništvu osnivača.

8. KOLOVOZA 1941.

U okupiranoj Subotici započela je primjena takozvanog Židovskog zakona. Njime je uveden obvezatni liječnički pregled prije sklapanja braka, zabranjen je brak između Židova i onih koji to nisu, a spolni

odnosi između Židova i svih drugih proglašeni su kaznenim djelom.

9. KOLOVOZA 1767.

Profesor principistike *Jeremije Ostraticki* je s učenicima svojih i ostalih razreda subotičke Latinske škole odnosno Gimnazije, izveo dramski tekst »Krispus, sin cara Konstantina Velikoga«. Naredne godine pripremio je novi kazališni komad – »Josip Egipatski«.

9. KOLOVOZA 1831.

Epidemija kolere u gradu – kulminira! Na ovaj dan umro je više od stotinu oboljelih Subotičana. Svoju plemenitu dušu ispustio je i svećenik *Antun Šarčević*, koji je do zadnjeg daha vršio svoju dušobrižničku dužnost među teško oboljelim sugrađanima.

9. KOLOVOZA 1995.

U HKC »Bunjevačko kolo«, u sklopu »Dužijance '95.« održan je Simpozij o životu i književnom djelu istaknutog hrvatskog spisatelja *Matije Poljakovića* (1909.-1973.).

10. KOLOVOZA 1789.

Zbog nebrige i nerazumijevanja, čak oporbe pojedinih »gradskih otaca«, ukinuta je subotička Gramatikalna škola, odnosno Gimnazija. Zapravo, premještena je u Novi Sad, gdje je otvorena već 1. rujna. Dakako, Subotičani su pozvani na njeno otvorenje! Prvi čovjek ove »novootvorene« škole bio je njen subotički ravnatelj dr. *Stipan Ranić*.

10. KOLOVOZA 1838.

Usporedo s premjeravanjem započelo je sređivanje i reguliranje subotičkih vinograda. Prvo su iseljeni tamošnji žitelji, iskrceno je šumsko drveće, a površine pod vinovom lozom su premjerene i podijeljene u 13 rajona. Njihovo čuvanje povjerenjeno je pudarima. Potkraj 1888. Subotica je imala 4015 lanaca pod vinogradima.

10. KOLOVOZA 1923.

Umro je svećenik, spisatelj, prevoditelj i društveni djelatnik *Ivan*

Evetović. Od 1902. bio je zastupnik u Saboru Ugarske, a poslije Prvog svjetskog rata član Privremenog predstavništva u Beogradu, a od 1921. zastupnik u Ustavotvornoj skupštini Kraljevine SHS. Pisao je pjesme, pripovijesti, putopise i prevodio s francuskog, španjolskog, talijanskog, njemačkog i engleskog jezika.

10. KOLOVOZA 1947.

Mimohodom radnika, poljodjelaca i građana glavnim gradskim ulicama, živopisnim prikazom razvoja ratarstva i poljodjelstva od najstarijih vremena, te velikim mitingom u središtu grada, Subotičani su proslavili tradicionalni žetveni praznik – Dužijancu.

11. KOLOVOZA 1456.

Subotički vlastelin i glasoviti vojskovođa *János Hunyadi* (poznat i kao *Janko Sibirjanin*), umro je od kuge u Zemunu, gdje je predvođeni žestoke borbe protiv Turaka nanio teške gubitke njihovom postrojbama. Novi vlastelin Subotice (Zabatha) postaje Hunyadijev sin *Mihály Szilágyi*.

11. KOLOVOZA 1994.

U HKC »Bunjevačko kolo« održan je dvodnevni Simpozij o književnom stvaralaštvu *Balinta Vujkova* (1912.-1987.), književniku, sakupljaču, obrađivaču i tumaču hrvatskog, odnosno bunjevačkog narodnog pripovjedačkog stvaralaštva. Osim s teritorija Jugoslavije, Vujkov je sakupljao hrvatske narodne pripovijetke u Austriji, Češkoj, Slovačkoj, Mađarskoj i Rumunjskoj.

11. KOLOVOZA 1999.

Na glavnom trgu Subotice, i na Paliću, priređeno je promatranje pomračenja Sunca. Više tisuća Subotičana promatralo je ovaj fenomen. Pomračenje je nastupilo sekundu iza 12 sati i 52 minute, kada se istom uključila i javna gradska rasvjeta. Pomračenje je izazvalo kratkotrajno zahlađenje od oko dva stupnja Celzija.

12. KOLOVOZA 1837.

Gradski liječnici dr. *Vince*

Zomborčević i dr. *Antonije Kovač*, uputili su izvješće Gradskom vijeću da jezero Palić odgovara svim normama koje važe za ostala natronska jezera i banje. U njima oboljela ljudska koža dobiva svoja prvotna svojstva.

12. KOLOVOZA 1907.

Rođen je *Ljudevit Vujković Lamić*, Moco, istaknuti hrvatski nacionalni djelatnik, spistel, svestrani sportaš, atletski i nogometni trener. Zastupljen u više zbornika, hrestomatija i antologija.

12. KOLOVOZA 1941.

Pripadnici okupatorske policije i žandarmerije, započeli masovna uhićenja rodoljuba, antifašista i komunisti. Za nešto više od dva mjeseca uhićeno je na stotine članova Narodnooslobodilačkog pokreta.

13. KOLOVOZA 1794.

Kraljevska komora Ugarske suglasila se s planom Gradskog vijeća da se u Subotici podigne nova zgrada Gimnazije, o trošku grada. U te svrhe pribavljen je građevinski materijal i osiguran novac u iznosu oko 8700 forinata. Međutim, zbog rata s Francuzima, i materijal i novac – iskorišteni su u druge svrhe. Nova gimnazijska zgrada sagrađena je tek 1818. godine.

13. KOLOVOZA 1945.

Započelo je povlačenje iz optica mađarskih metalnih kovanica i njihova zamjena za dinare, po tečaju – jedan dinar Demokratske Federativne Jugoslavije, za jedan pengő.

13. KOLOVOZA 1994.

U 81. godini, iznenada je preminuo *Ivo Stantić*, istaknuti pregalac, javni djelatnik, predratni tajnik Hrvatske seljačke stranke u Subotici, jedan od utemeljivača i prvi predsjednik Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Bunjevačko kolo« (18. siječnja 1970.). Dan uoči smrti, na tribini društva, govorio je o njegovu osnutku i razvoju. Po obrazovanju je bio je pravnik i sudac Okružnog suda, u mirovini.

Srem folk fest

Srijemska Mitrovica – U Srijemskoj Mitrovici od 9. do 12. kolovoza održat će se manifestacija Srem Folk Fest u organizaciji centra za kulturu »Sirmiumart« pod pokroviteljstvom grada Srijemske Mitrovice. Na ovoj međunarodnoj smotri sudjelovat će veliki broj kulturno-umjetničkih društava iz inozemstva i Srbije. Smotra folkloru započinje svečanim defileom središtem grada sudionika iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Grčke, Izraela, Rumunjske, Poljske i Italije. Otvorenje je 9. kolovoza u 19,30 sati.

Likovna kolonija HKC »Bunjevačko kolo«

Subotica – XIV. međunarodna likovna kolonija, koju organizira Likovni odjel HKC »Bunjevačko kolo«, bit će održana od srijede, 11. kolovoza, do subote 14. kolovoza. Tridesetak slikara gostiju kao i slikari članovi Likovnog odjela slikat će u krugu HKC-a, na marijanskom svetištu na Bunariću, u okolici Paličkog jezera, kao i u središtu Subotice gdje će se prirediti i izložba nastalih slika.

Kolonija će se zatvoriti u subotu 14. kolovoza u 18 sati.

Zdenka Kovačiček i Aerodrom na Belgrade Beer Festu

Beograd – Belgrade Beer Fest predstaviti će od 18. do 22. kolovoza na Ušću raznovrsnim glazbenim programom izvođača iz Srbije i regije, među kojima su Partibrejkers, Zdenka Kovačiček, Kiril Džajkovski, Ana Popović, Gramophonedzie, Jurica Pađen & Aerodrom, Pankrti, Bajaga i Instruktori, Sunshine, Bilja Krstić i Bistrik, Neno Belan i Fiumens...

Hrvatski pjevačica Zdenka Kovačiček predstaviti će program posvećen legendarnoj Janis Joplin, a među sudionicima prvog festivalskog dana bit će i domaći bend Instant karma, srpska bluzerka Ana Popović, koja živi i radi u Nizozemskoj, te Partibrejkers, makedonska zvijezda Kiril Džajkovski, Gramophonedzie i DJ Benny Benassi.

Žanrovski raznolik program Belgrade Beer Festa obuhvaća 19. kolovoza i nastupe grupa SuperVajB, Zona B i ansambla Legende iz Srbije, Pađena & Aerodroma iz Hrvatske, te Riblje čorbe, Inspektora Blaže i Kljunova i grupe S.A.R.S. i Kal, dok će 20. kolovoza nastupiti Porsche Lynn, ZZ Top unreal tribute, Santos Brothers Band, Rage against the machine real tribute, kao i slovenski pioniri pank Pankrti, a potom Bajaga i Instruktori, Del Arno Band, Bijelo Dugme tribute band i grupa Skroz.

Prilično Prazni, Stereotype Incorporated, Oko - Jimi Hendrix Tribute bend iz Slovenije, kao i slovenski bend Siddharta, domaći Sunshine, te YU Grupa, Orthodox Celts i pjevač Louis, čine program 21. kolovoza, dok će u završnici nastupiti Rolling Stones Tribute Band, Nebo & The Downstrokes iz Hrvatske, Bilja Krstić & Bistrik Orchestra, Dejan Cukić, Belan i Fiumensi, te Van Gogh i na samom kraju Đ Mouse J & DJ Lapac.

Beer Fest je i ove godine praćen velikom ekološkom kampanjom »Biram da recikliram« koja je prošle godine nagrađena kao jedna od najboljih.

Organizatori su pozvali građane da posjete štand kampanje na platou ispred šoping centra »Ušće« i donesu prazne limenke, a zauzvrat dobit će poklon pakete organizatora i njihovih sponzora.

Kamp na temu hrvatskog bunjevačkog suvenira

Hrvatska čitaonica poziva učenike osnovnih škola u kamp na temu »Hrvatski bunjevački suvenir«, koji će biti održan od 23. do 27. kolovoza, a u kojem može sudjelovati 40-ero učenika. Zbog ograničenog broja sudionika prijave se primaju do 18. kolovoza, a cijena petodnevnog boravka za jedno dijete iznosi 800 a za dvoje 1500 dinara (uključen je jedan kuhani obrok i potrošni materijal). Prijave se primaju na telefon 064 211 31 86 do popunjavanja broja djece.

Parni valjak u Beogradu

Beograd – Nakon više od 20 godina, zagrebačka grupa Parni valjak održat će 16. listopada koncert u Beogradskoj areni, u sklopu turneje u većim gradovima na prostoru bivše Jugoslavije.

»Telefoni nam zvone stalno, javljaju se prijatelji, kolege, svi pitaju kad dolazimo. I evo, konačno. Toliko dugo nismo svirali u Beogradu i toliko mi je sve to emotivno, da kad počne koncert nadam se da ni neću čuti glazbu od pjevanja iz publike«, izjavio je tim povodom frontmen Valjka Husein Hasanfendić-Hus.

Zagrebački bend je u međuvremenu nekoliko puta najavljivao povlačenje sa scene, ali su se prošle godine ponovno okupili poslije slučajne svirke u klubu Sax u Zagrebu, i definitivno, singlom »Stvarno, nestvarno«, najavili snimanje novog albuma. Posljednji album »žno sunčano?« izdali su 2004. Dodatne informacije o prodaji karata bit će objavljene krajem kolovoza.

Novi dvobroj časopisa Klasje naših ravni, 5.-6., 2010.

U danas objelodanjenom, novom svesku časopisa »Klasje naših ravni«, 5.-6., 2010., tiskane su pripovijetke »Ako je to uopće rastresenost« i »Slavni dani mladog studenta agronomije«, koje potpisuje *Franjo Petrinović* i pripovijetka pod naslovom »Zorka« *Milivoja Prčića*. U rubrici posvećenoj pjesništvu svoje stihove objavljuju *Matija Molcer*, *Ljubica Kolarić-Dumić*, *Lajčo Perušić* i *Jakov Basch*. U rubrici »Stavovi« – u tekstu pod naslovom »Ne smijemo trgovati ljudskim suzama«, s *Antom Sekulićem* razgovarala je *Nada Glad*. Osim toga u novom svesku »Klasja naših ravni« objavljene su drame *Josipa Klarskog* »Pitam ja vas ... ili: Ilija Troskot i njegova dica«, kao i »Orahova ljuska« *Stjepana Bartoša*. Nadalje, *Đuro Vidmarović* prikazao je knjigu *Zdravka Kordića* »Unutarnji svemi« i djelo »Božansko u krajoliku« – jedinstvo pjesničkog i fotografskog doživljaja zavičaja *Enerike Bijač* i *Vlade Vladića*. *Igor Šipić* objelodanjuje rad o knjizi »Tigar« *Tomislava Marjana Bilosnića*, a *Snežana Ilić*, prikaz zbirke pjesama *Mirka Kopunovića* »Nad raspuklinom čutnje«. U rubrici posvećenoj baštini svoje radove objavljuju *Đuro Franković* (»Predstave o raju ... u mađarskih Hrvata«), *Antonija Čota Rekettye* (»Lemeš u osimu plemenitog drača«) i *Milovan Miković* (»Navodi o kazalištu«).

Prvi svezak na jesen 2011.

Ovim se projektom pokušava memorirati značaj Srijema i Srijemaca hrvatskoj kulturi i općem društvenom stvaralaštvu kroz povijest

Hrvati u Vojvodini heterogena su zajednica koja se zbog različitih povijesnih okolnosti na ovo područje nastanila u različitim razdobljima, u nekoliko većih i niz manjih migracijskih valova, najčešće pod subetničkim imenima i s raznolikim dijalektalnim značajkama. To je za posljedicu imalo, uz teritorijalnu i političko-administrativnu odvojenost od matičnih područja, da su hrvatske subetničke grupe u Vojvodini bile sudionici posebnih povijesnih integrativnih procesa u suvremenu hrvatsku naciju.

Upravo zbog te činjenice i burnih demografskih promjena tijekom posljednjeg desetljeća prošlog stoljeća i očitog nestajanja Hrvata u Srijemu, pa i u naseljima koja su naseljavali većinski, javila se ideja da se kroz pokretanje projekta »Biografski leksikon Hrvata istočnog Srijema« za buduće generacije po-

kuša memorirati značaj Srijema i Srijemaca hrvatskoj kulturi i općem društvenom stvaralaštvu kroz povijest. Naslovom se naglašava istočni Srijem, ili dio zemljopisnog Srijema koji se nalazi u Vojvodini, ali u leksikon će ući i osobe koje nisu rođenjem iz Srijema, uz kriterij da su takve osobe imale značaj za Hrvate u istočnom Srijemu.

IDEJNI TVORCI

Idejni tvorcii ovog leksikona su *Eduard Hemar* i *Zlatko Žužić* iz Zagreba, koji su još 2008. godine pokrenuli inicijativu za ovaj projekt potaknuti višegodišnjim izlaženjem Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca u Subotici, koji je vremenom postao jedan od najznačajnijih nakladničkih projekata kada su Hrvati iz Vojvodine u pitanju. Kako navedeni leksikon iz tehničkih razloga nije mogao obu-

hvatiti i hrvatsku zajednicu iz Srijema, ukazala se potreba da se kroz specijalizirani projekt za Srijem predstave najvažnije osobe iz bogate povijesti Hrvata na tom prostoru, koji bi obuhvatio zaslužne osobe iz svih sfera ljudskog djelovanja, a koje su dale doprinos hrvatskoj zajednici u Srijemu ili su potekle iz te zajednice i afirmirale se i djelovale u drugim sredinama.

Prvi zadatak inicijatora Biografskog leksikona Hrvata istočnog Srijema bio je oformiti uredništvo koje će činiti stručne osobe iz Hrvatske i Vojvodine i postaviti temelje za početak rada na projektu. Tijekom 2009. i 2010. godine projektu su se priključili *Mario Bara* iz Zagreba i *Dario Španović* iz Srijemske Mitrovice, te je formirano uredništvo, a nakon toga se pristupilo prikupljanju i sistematiziranju svih dostupnih podataka i izradi osnovnog abecedarija.

Istovremeno uredništvo je počelo kontaktirati s potencijalnim suradnicima, institucijama i društvima na području Republike Hrvatske i Republike Srbije za koje je procijenjeno da bi mogli pružiti podršku projektu. Iz tih je kontakata očigledno da postoji interes za uključivanjem šire zajednice kako bi projekt ojačao i dobio potrebnu širinu i kvalitetu. Do kraja 2010. očekuju se konkretni rezultati navedenih kontakata i uključivanje još nekoliko zainteresiranih strana u projekt, organizacijski, logistički i kroz financijsku potporu.

Iako ima jasno zacrtane teritorijalne okvire, Biografski leksikon Hrvata istočnog Srijema će kroz biografije osoba koja uđu u njegov sadržaj, te osobe staviti u širi odnos s okolnim područjima koja ga okružuju kako bi bile objektivne te oslikavale ukupnost političkih, kulturnih i društvenih odnosa. Leksikon bi trebao ispraviti dosadašnje propuste u postojećim biografijama, kritički ih valorizirati, donijeti nove spoznaje uključujući u sadržaj biografije osoba koje do sada nisu leksikografski obrađene uključujući i one koje zbog političkih okolnosti nisu bile podobne da se uvrste u nacionalne enciklopedije i leksikone. Za nadati se da će ovaj leksikon u konačnici doći do što većeg broja čitatelja i čuvati svijest o podrijetlu i identitetu srijemskih Hrvata.

URAĐEN ABECEDARIJ

»Za sada je napravljen inicijalni abecedarij s osnovnim biografskim podacima, izvorima i literaturom koji obuhvaća oko 500 imena, a predviđa se da Biografski leksikon Hrvata istočnog Srijema ukupno sadrži oko 800 imena. Manji broj biografija je već prikupljen, a neke od njih bit će prethodno objavljene u Zovu Srijema, glasilu Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata. Tijekom izrade leksikona koristit će se dosadašnja iskustva Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca kao i drugih sličnih projekata«, kaže izvršni urednik Zlatko Žužić, dok Eduard Hemar, glavni urednik naglašava kako je cilj okupiti veći broj suradnika, pogotovo onih iz srijemskih mjesta koji bi mogli pridonijeti u pisanju biografija onih osoba koje su malo poznate ili uopće nepoznate široj javnosti. »Predviđeno je da Biografski leksikon Hrvata

Uredništvo

Članovi uredništva Biografskog leksikona Hrvata istočnog Srijema su Eduard Hemar, Zlatko Žužić, Mario Bara i Dario Španović.

Eduard Hemar – glavni urednik, nakladnik je iz Zagreba, stalni suradnik Leksikona podunavskih Hrvata, Bunjevaca i Šokaca, Leksikona hrvatskog iseljništva te više drugih leksikona i biografskih projekata s bogatim stručnim iskustvom u pisanju leksikografskih članaka, a za Srijem je vezan dugogodišnjim istraživanjem sportaša s tog područja i stalnom suradnjom u glasilu Zov Srijema. Nakladnička kuća Libera Editio, čiji je direktor i vlasnik, djeluje 10 godina i jedan je od nositelja projekta.

Zlatko Žužić, izvršni urednik, rođenjem je Hrtkovčanin, glavni je urednik glasila Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata Zov Srijema i glasila Zavičajnog kluba Hrtkovčana Gomolava, zagrebački dopisnik Hrvatske riječi te urednik nekoliko knjiga biblioteke Srijemski Hrvat i glavni tajnik Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, sa sjedištem u Zagrebu. Posjeduje veliko iskustvo u radu i suradnji s hrvatskom zajednicom iz Srijema te ima veliki broj osobnih kontakata sa srijemskim Hrvatima koji danas žive na području istočnog Srijema, Hrvatske i trećim zemljama.

Mario Bara, zamjenik glavnog urednika, povjesničar i sociolog, rođen je u Somboru, zaposlen je kao znanstveni novak na Institutu za migracije i narodnosti u Zagrebu na znanstvenom projektu »Utjecaj migracija na regionalni razvoj Hrvatske«. Područje njegova znanstvenoga interesa su planske migracije (kolonizacije), sociologija etničkih odnosa i povijest Hrvata u Vojvodini, a trenutačno je polaznik poslijediplomskog doktorskog studija sociologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Član je uredništva Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca i stalni suradnik Leksikona hrvatskog iseljništva.

Dario Španović, povjesničar, rođen je i živi u Srijemskoj Mitrovici, član je HKK »Srijem«. Profesor je hrvatskog jezika i književnosti učenicima iz hrvatske zajednice na području Srijemske Mitrovice i dopisnik Hrvatske riječi iz Srijemske Mitrovice.

istočnog Srijema izađe u nekoliko svezaka iz više razloga. Prvi je organizacijske prirode. Budući da je projekt pokrenut od entuzijasta kojima to nije jedini i profesionalni poziv bit će jednostavnije izlaženje manjih svezaka, a intenzitet njihova izlaženja ovisit će o broju suradnika i financijskih mogućnosti. Financiranje ovakvih projekata izvan profesionalnih institucija puno je teže i nesigurnije. Zbog toga je namjera aplicirati na natječaje mjerodavnih ministarstava u Hrvatskoj, ali i na druge potencijalne izvore financiranja. Namjera je da leksikon izađe u tri ili četiri sveska, a dio sredstava koji bi se osigurao od prodaje prvog sveska iskoristio bi se za financiranje kasnijih svezaka. Izlaženje prvog sveska planira se za jesen 2011. a tempo objavljivanja bio bi otprilike

godinu dana za jedan svezak. Da bi se taj plan ostvario potrebno je uključiti što više suradnika te ovim putem pozivam sve zainteresirane da se uključe u njegovu izradu», pojašnjava Eduard Hemar.

PROVJERLJIVI PODACI I IZVORI

Mario Bara, zamjenik glavnog urednika, kao povjesničar i sociolog ima najviše leksikografskog iskustva te smo ga zamolili da nam detaljnije objasni sadržaj budućeg leksikona: »Članci će se temeljiti na provjerenim podacima i izvorima, dok će sadržaj biti pisan jednostavnim i znanstvenim stilom. Nailazit će se na teškoće s osnovnim biografskim podacima jer za neke osobe ne postoje u dostupnim izvorima. U ta-

kvim slučajevima podaci će se bazirati na izjavama članova obitelji kao jedinim mogućim izvorima što će u takvim slučajevima biti navedeno u popisu izvora. Stoga nam je važna suradnja s osobama u Srijemu ili podrijetlom iz Srijema koje su poznavatelj mjesnih prilika i značaja određenih osoba kako za hrvatsku zajednicu tako i za šire društvo općenito. Postojeća dobra suradnja sa Zajednicom protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata bit će iskorištena za pomoć u prikupljanju materijala, a projekt podržavaju i hrvatska kulturna društva u Srijemu, uključujući i institucije kao što je Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata«, rekao je Mario Bara i također pozvao sve zainteresirane da se uključe u izradu Leksikona.

Z. Ž.

Poziv suradnicima

Svi zainteresirani za suradnju, kako iz Vojvodine tako i iz Hrvatske, mogu kontaktirati uredništvo Biografskog leksikona Hrvata istočnog Srijema na brojeve telefona +385-1-2913-840, +385-98-716-095 i +385-91/560-4512, ili putem pošte na adresu: Zajednica protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata Ulica grada Vukovara 235 10000 Zagreb ili putem elektroničke pošte leksikonsrijemaca@gmail.com

IZLOŽBA IVANA BALAZEVIĆA U CENTRU ZA KULTURU »DR. IVAN KOSTRENIĆ«, GRADSKA GALERIJA, CRIKVENICA, 3. – 17 KOLOVOZA

Tirkizno sunce, akril na papiru, 2010.

Slika je ženskog roda.

Izvan ovozemaljskoga, a tako ljudski putena, strasna.

Sama je svoje svetište. Sama u sebi.

Postoji svojim bitkom.

Slika potpunog ulaženja u vlastitost života, a ti »el duende« - vilenjački duh!

Božena Maletić-Delaš o slikama Ivana Balaževića

O UMJETNOSTI

Još uvijek postoje prostori u koje se može vjerovati, koje treba istraživati. Prostori su to nedimnuti od pogrešnih ruku i pogrešnih namjera. Samo oni kojima valeri znače više od primarnih boja ponekad hode tim prostranstvom koje je možda i neveliko jer prostrano ne znači mjeru nego osjećaj za trenutak i mjesto. Tamo ništa nije isparcelirano na vlasništva i interese,

Žudnja, čulnost i strast

tamo se ne može posjedovati ništa i nikoga. Može se samo prepoznati i to je krajnja mjera posjeda, mjera nedostupna mnogima.

O MOTIVU

Ništa nije toliko netočno kao vjerovanje da je dobra umjetnina nastala kao preslik postojećeg. I onda kad u nekom detalju gledatelj slike prepozna nešto iz stvarnog svijeta ne znači da je prepoznao i razlog i poetski ustroj slike.

Eupalinos, graditelj rekao je prije nekih 2000 godina: »O slatke li preobrazbe. Nitko ne zna da je ovaj jedinstveni hram matematička slika jedne korinške djevojke, koju sam sretno ljubio. Vjerno odražava njezine razmjere. Živi za mene. Vraća mi što sam mu dao.«

ALLE KUNST IST EROTISCH /G. KLIMT 1862.-1918./

Da je sva umjetnost bliska ili potpuno vezana uz EROS mislio je i tako stvarao bečki slikar Gustav Klimt prije stotinjak godina a ja mu se jučer a i danas skromno pridružujem.

Ništa vrijedno ne nastaje iz ravnodušnosti.

Kad kažemo ŽUDNJA, ČULNOST, STRAST, prva nam je pomisao na tjelesnu ljubav i ljubav uopće. Ništa pogrešno ali ne i jedino. STRAST koja porađa i stvara likovno djelo udahnjuje mu ČULNOST kako se ono ne bi moralo razumjeti – dovoljno ga je duboko doživjeti i povremeno ŽUDITI za njim.

Ivan Balažević

efikasnost oglašavanja

www.svastara.rs

VOJVODANSKA Svaštara

JEZIČNI SAVJETNIK

Dva hljeba kruha, molim!

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Na pisanje ovoj tjednoj savjeta potaknula me emisija *A sad u Europu!* poznatoga hrvatskog novinara Gorana Milića. Prošloga je tjedna reprizirana emisija o moliškim Hrvatima koji žive u regiji Molise u Italiji u selima Acquaviva Collecroce (hrvatski Kruč), San Felice del Molise (hrvatski Štifilić), Montemitro (hrvatski Mundimitar). Onamo su, bježeći pred Turcima, stigli krajem 15. i početkom 16. stoljeća. U navedenim su selima Hrvati većina. Govore arhaičnim dijalektom hrvatskoga jezika koji jednostavno zovu »po našku« a on se, unatoč okruženosti talijanskim govornim područjem, uspio održati do današnjih dana. Danas ima oko 5 000 govornika moliškoga hrvatskog dijalekta koji je sačuvan samo jezičnom predajom, a poseban je i vrlo vrijedan stoga što u njemu nema turcizama jer su se moliški Hrvati iselili prije nego su Turci prodrli u njihove krajeve.

U emisiji se govorilo, između ostaloga, i o nekim starim rije-

čima. Između ostalih spominjala se riječ *hljeb* o kojoj bih i ja ponešto napisala. Naime često se u jezičnim savjetima govorilo i pisalo o razlici između riječi *hljeb*, koju se nepravedno proglašavalo srbizmom, i *kruh*. Razlika, koju su potvrdili i moliški Hrvati, vidi se u uporabi: može se reći da je netko kupio *dva* ili *tri hljeba kruha*, ali i *dva hljeba, tri hljeba* ili *dva kruha, tri kruha*. Čini se da nekada imenica *kruh* možda nije pripadala kategoriji brojivih imenica, ali je to s vremenom postala. Zato danas kažemo kupiti *dva kruha* – što zapravo znači *dva hljeba kruha* ili *dvije štruce kruha*. U »Jezičnom savjetniku« Matice hrvatske iz 1971. godine piše kako je riječ *hljeb* germanizam što nije točno jer smo tu riječ naslijedili iz praslavenskoga jezika u koji je ona možda došla iz germanskoga jezika, no to se dogodilo prije petnaest ili više stoljeća pa za nas predstavlja samo jezičnu zanimljivost.

U hrvatskome standardnom jeziku danas riječ *hljeb* označava upravo *oblik kruha* i to ne bilo

koji, nego 'okrugao oblik kruha'; za razliku od riječi *štruca*, koja označava 'duguljast' oblik *kruha*. Što znači da u pekarnici možemo kupiti *dva hljeba kruha*, ukoliko kupujemo okrugli *kruh*, ili *dvije štruce kruha* ako nam je draži 'duguljasti'.

Vratit ćemo se moliškim

Hrvatima s početka teksta. Milićev nam je sugovornik objasnio kako se i u njihovu jeziku, onome »po našku«, kaže *kruh*, a kada se govori o obliku i količini kaže se *hljeb* ili *hljebovi kruha*, dakle kad moliški Hrvati već stoljećima kupuju *dva, tri ili više hljebova kruha*, možemo i mi!

JANKO POLIĆ KAMOV, »ISPOVIJEST HEROJA NAŠIH DANA«, ŠARENI DUĆAN, 2010.

Nedoumice i poslije stoljeća

»**O**n je bio jedna od najinteresantnijih, najoriginalnijih, najkompliciranijih, najmodernijih i najsnažnijih ličnosti u cijelom našem životu i u cijeloj našoj književnosti«, zapisao je 1913. Kamovljev biograf Vladimir Čerina. No, ni nakon stoljeća od smrti Janko Polić Kamov (1886.-1910.) ne prestaje izazivati nedoumice, jer njegovo osebujno i neponovljivo djelo, život obavijen velom tajnovitosti, kao i legende isprepletene oko njega predstavljaju jednu od najvećih i najintrigantnijih tema u hrvatskoj književnosti i umjetnosti.

Jer, Kamov je bio pisac ispred svog vremena; iako je umro ne navršivši ni dvadeset i četiri (24!) godine, taj je »klinac« ostavio za sobom zadivljujuće djelo iznimne umjetničke vrijednosti, zbog kojeg se danas smatra prvim hrvatskim avangardnim piscem i svakako jednim od najboljih koje smo imali!

U ovdje uvrštenom kompletnom opusu novela i »lakrdija«, kako ih je nazvao, najbolje se vidi Kamovljeva veličina i hrabrost da beskompromisno prikaže istinu, ukaže na društvene laži, farizejstvo i filistarstvo, utkavši usput i plemenitu priču o tragediji svoje obitelji, o svojoj nesretnoj ljubavi, kao i priču o svojoj uistinu jedinstvenoj sudbini.

Samosvojan, jedinstven i originalan, taj prokleti genij, veliki psovač, pjesnik dubokih mutnih slutnji, nagovještač rasula, već u dvadeset i prvoj godini napisao je oporuku: »Ako umrem, ostavljam svoje tijelo na raspolaganje liječnicima, da ga upotrebe za svoje pokuse; budući moja djela ne dopriješe izvan moje ladice, budu i moj život ne posluži dovoljno znanosti – to joj ostavljam svoje tijelo i dajem joj svoju smrt. I hulja bio onaj, ko nada mnom pozove popa, pribije krst i donese vijence.«

Otišao je tri godine kasnije, bolno mlad, nikad prežaljen i nikad zaboravljen.

(Moderna vremena Info)

CJELOTJEDNA ŠKOLA ANIMATORA U SONTI

Radosti bližnjega

U tjednu međusobnog druženja i zajedničke posvećenosti Svevišnjem mladi su slijedili put don Ivana Bosca

U posljednjoj dekadi srpnja šezdesetak polaznika Škole animatora Subotičke biskupije okupilo se u župi sv. Lovre u Sonti. Mladi iz Selenče, Kule, Ruskog Krstura, Subotice, Bajmoka, Starog Žednika,

U tjednu međusobnog druženja i zajedničke posvećenosti Svevišnjem mladi su slijedili put don Ivana Bosca. Organizator Škole animatora Subotičke biskupije, sončanski župnik vlč. Dominik Ralbovsky, uz nesebič-

Sombora, Apatina, Sonte, te gosti iz Slovačke, Makedonije i SAD-a, družili su se i stjecali nove spoznaje. Tijekom dana, od jutarnje molitve do večernjega klanjanja, vrijeme im je bilo ispunjeno iskrenošću molitve i radošću pjesme, međusobnim povjerenjem i druženjem, radovanjem zbog radosti bližnjega.

nu pomoć svojih sestara *Kristine, Katarine i Blaženke* tjedan je dana bio otac jedne uzorite, velike obitelji. S puno duha i razuma program je osmislio, a njegove kolege, bogoslov *Marijan Škabla*, povjerenik za pastoral mladih subotičke biskupije *Marijan Vukov*, te vlč. *Marinko Stantić* i gost-predavač iz

Slovačke *Vladimir Valent* srcem i znanjem su slijedili osmišljeno. Sve jutarnje molitve vodio je bogoslov *Marijan Škabla*. Iskrenošću obraćanja Svevišnjem pripremao je duše polaznika za svakidašnju milost Božju. Povjerenik za pastoral mladih Subotičke biskupije *Marijan Vukov* održao je predavanje na temu »Izraeli narod«. Treći dan boravka u Sonti polaznici su proveli na mjesnom kupalištu Bara. Osim kupanja i malih sportova, poslušali su, a u formi razgovora i sudjelovali u predavanju na temu »Mladi i njihovi idoli« vlč. *Marinka Stantića*. Sljedećega dana organiziran je put u Sombor. Uz svetu misu u karmelićanskoj crkvi posjećen je i grob o. *Gerarda Stantića*, a domaćini su im priredili i ručak u prostorijama samostana. Vreli sati poslijepodneva ublaženi su boravkom na otvorenim bazenima

sportskoga centra »Mostonga«. Petoga dana boravka u Sonti organiziran je rad polaznika po skupinama, uz svjedočenje gosta predavača iz Slovačke *Vladimira Valenta*. Subota je bila molitveno-meditativni dan. Organizirano je hodočašće u svetište Doroslovo. U posljednjem danu boravka u Sonti, poslije svete mise proslavljeni su rođendani dvojice polaznika Škole, a u kasnim poslijepodnevima gosti su ispraćeni na put svojim kućama, uz obećanje – vidimo se uskoro!

I. Andrašić

SEDMA OBLJETNICA

Dan Radio Marije

Sedma obljetnica postojanja Radio Marije u Subotici bit će obilježena 7. kolovoza u svetištu Majke Božje na Bunariću. To je prigoda za susret članova redakcije, volontera i slušatelja za zajedničku zahvalu Bogu za dosadašnji, te molitvu za budući rad.

Molitva krunice počinje u 8,30 dok će od 9 sati biti upriličena sveta misa, nakon čega će se druženje na Bunariću nastaviti sve do 15 sati.

U Svjetsku obitelj Radio Marije, utemeljenu početkom osamdesetih godina u Italiji, a koja danas obuhvaća oko 60 zemalja svijeta, 2003. godine uključila se i Republika Srbija, na području na kojem se program ovoga radija emitira na pet frekvencija, a pripremaju ga uredništva sa sjedištima u Novom Sadu i Subotici. U Subotici je područni studio započeo s radom 2006. godine. Program se emitira pola dana na hrvatskom, a pola dana na mađarskom jeziku. Uglavnom su to molitve, crkveni nauk i glazba, ali ima emisija i s društvenim temama općeg interesa.

Radio Marija je veoma popularna u krugu starijih osoba koje su nekada redovito posjećivale crkvu, a sada im se kroz ovaj program otvorila nova mogućnost da i dalje budu na neki način prisutne na crkvenom životu. No, imaju svoju emisiju i mladi, pa i djeca.

Na susretu na Bunariću bit će prisutan i izaslanik Svjetske obitelji Radio Marije, vlč. *Tadeusz Bienasz*, koji će održati predavanje na temu »Duh i misija Radio Marije«.

Program Radio Marije emitira se u Subotici na frekvenciji 90,7 MHz, po načelu time-sharinga s Radio Slavoslovijem Subotičke pravoslavne općine.

RADIO MARIA

NOVI SAD 90,0 MHz - SUBOTICA 90,7 MHz
SOMBOR 95,7 MHz - PLANDIŠTE 89,7 MHz
LESKOVAC 107,4 MHz

Kontakt:
NOVI SAD
Koste Abraševića 16
Redakcija: 021/4790529
Program: 021/4790464
SMS: 063/598441
radiomarija.srbija@gmail.com
www.radiomarija.rs

Kontakt:
SUBOTICA
Starine Novaka 58
Redakcija: 024/692255
Program: 024/692259
SMS: 063/445523
marioradio@tippnet.rs
www.mariaradio.rs

POMOZITE RADIO MARIJI!

Broj računa: 160-324873-16
Banca Intesa a.d., Prima: Udruženje Marija,
21000 Novi Sad, Koste Abraševića 16

IZREĆI I OČITOVATI ZAHVALU I RADOST ŠTO JE KRUH DAR NEBA I RADA LJUDSKIH RUKU

Dužijanca kao znak i poruka

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Danas je svetkovina Preobraženja. Isus je poveo trojicu dragih učenika – svjedoka – na goru Tabor i pokazao im svoju božansku slavu. Petar je uzviknuo: Dobro nam je biti ovdje! Nije shvatio da je to Preobraženje bila objava, ali objava ohrabrenja. Kad ti isti učenici tog istog Gospodina vide na Golgoti, da i onda povjeruju da je to njihov dragi učitelj čije lice sjajno poput sunca, a haljine poput snijega, makar je razapet, popljuvan i gol.

Teško je to razumjeti. Otajstvo veliko, ali je znakovito. Prije Golgote je Tabor, ali nakon Golgote je uskrsnuće.

ŽELJELI SMO UZIĆI NA TABOR, ALI NAM SE POKAZALA GOLGOTA

Evo, mi slavimo stotu Dužijancu u malo čudnim okolnostima. Možda smo željeli uzići na Tabor, ali nam se pokazala Golgota. Neka. Božja je to volja jer tek nakon Golgote dolazi Uskrsnuće. Pozvali smo stožernika Rimske Crkve, *Vinka* kardinala *Puljića*, koji je metropolita onih područja odakle su naši predci – barem jedan veći dio – doselili prije više od tristo godina. Želja nam je da stotu Dužijancu i cijelu godinu do novog stoljeća Dužijance slavimo u duhu njegova svjedočanstva i njegove poruke. A na onu sljedeću doći će zagrebački nadbiskup, jedan od najmlađih stožernika Rimske Crkve, *Josip* kardinal *Bozanić*. Nadamo se da će dotle proći Kalvarija i ući ćemo u novo stoljeće s uskrsnućem.

Netko je zapisao kako je institucija kojoj je povjerena organizacija Dužijance na koljenima i da je to dobro. Možda i jest. Dobro je svakako jer kaže *Benedikt XVI.* da ni jedno djelo koje ne »padne na koljena« nije zrelo. Pa ni nakon sto godina. Volio bih da ovaj stav »na koljenima« bude poruka za budućnost. Ove su godine izostali mnogi detalji za koje se mislilo da čine Dužijancu. Međutim, Dužijanca nije ceremonija – najmanje trijumfalna – i Dužijancu ne čine ceremonije nego je Dužijanca čovjek – ljudi. Čovjek koji ima osjećaj za zahvalnost i ljudi koji imaju osjećaj odnosa prema darovatelju svih dobara – Bogu. Ona nije samo vjerski čin, ali bez toga čina vjere ona je bez duše. Dužijancu čine ljudi, a ne institucije i organizacije. Tko to ne vidi, manjka mu osjećaj za vrednotu koja bi trebala ostati i iza njegovog »kratkotrajnog sve-mošstva«.

Mi smo Dužijancu naslijedili i prenosimo je dalje. Bilo je vremena kada je zabranjivana, bilo je vrijeme kada je bila znak ponosnog prkosa, bilo

je vrijeme kada je bila snažni znak opstojnosti, ali nikad nije bilo a da nije bila znak zahvalnosti. Neka nevidljiva ruka polako je u novije vrijeme rezala granu po granu, ali je ostao korijen. Podsjeća me na grb kardinala *Lekaija*, koji je u vrijeme teškog komunizma u svoj grb stavio porezano drvo – panj – ali je iz tog panja nicala jedna mladica. Tko je tada mogao vjerovati da će Crkva u tom željeznom bloku sovjetskog komunizma preživjeti. Eno, preživjela je, živi i radi.

NAŠI, VAŠI, NJIHOVI

Tako i kod nas. Stablo je ogoljeno, grane porezane, na »naši«, »vaši« i »njihovi«. Tako se događa da je Dužijanca sada ostala bez logističke podrške, društvene pa i političke. Baš radi toga što je na sceni logika »naši, vaši, njihovi«. No, činjenica da Crkva nije od jučer i nije do danas, nego je trajna institucija koja je nadživjela sve podjele, ostat će i sada vjerna i otvorena narodu koji ulazi u svetište susresti Boga i Boga u čovjeku. Bez podjela »naši, vaši, njihovi«. Stoga se čini da se Dužijanca vraća na ona vrata iz kojih je izišla u javnost: vrata Crkve. Crkva je toga svjesna.

Ponuda je i sada ona koja je bila na »vrhuncu«. Za svakoga ponešto. Niti mislimo da svatko mora doći u crkvu, niti izaći na trg ili uzeti udjela u javnoj zabavi. Jedno je sigurno da ljudi koji čine Dužijancu imaju jednu nutarnju potrebu: izreći i očitovati zahvalu i radost što je kruh dar neba i rada ljudskih ruku i izraziti to kao čovjek koji te vrednote i spoznaje nosi u duši i uvjeren je u njihovu trajnu vrijednost. Kada bi zamrla zahvala, umro bi i čovjek. Rad je vrednota, ali izdvojena za sebe iscrpljuje se sama u sebi. Rad sa zahvalnošću rada radost i nadgrađuje samog sebe. Zasigurno je čovjek našega podneblja osjetio tu dimenziju vrednote te je bilo i rada i znoja, a i radosti. Kada su u naše vrijeme poremećene vrednote te se ne gleda realna vrijednost rada i ne vrednuje najveća vrednota zajedništva, onda izostaje radost. Veliko je pitanje, a onda i odgovornost ove generacije hoće li te vrednote biti potpuno pomućene ili će baš po ovoj manifestaciji sklada rada, reda i duha biti poruka našem vremenu gdje je prava radost. Očito u poštenom radu, u čistoj savjesti i bratskoj ljubavi. Napisao sam u knjizi »Sto bandaša i bandašica«: »Dok je nas, bit će Dužijance, bit će i nas...« Je li to realna tvrdnja? Ja vjerujem i molim da s tim duhom zakoračimo i u novo stoljeće Dužijance.

Rad sa zahvalnošću

rada radost i nad-

građuje samog sebe.

Zasigurno je čovjek

našega podneblja

osjetio tu dimenziju

vrednote te je bilo i

rada i znoja, a i rado-

sti. Kada su u naše

vrijeme poremeće-

ne vrednote te se ne

gleda realna vrijed-

nost rada i ne vred-

nuje najveća vredno-

ta zajedništva, onda

izostaje radost.

Kulnarski kutak

... i još po nešto...

TOPLO PREDJELO - TELEĆA JUHA

Potrebno: 200 g teletine, 100 g mrkve, 1 celer, glavica luka, 1 paprika, malo riže, malo graška, ulje, brašno, peršinov list, sol, mljevena crvena paprika.

Priprema: Od ulja, brašna i crvene paprike napravite tanku zapšku, dolijete vode, te dodajte sitno narezano povrće i meso. Sve poklopite i ostavite kuhati oko sat vremena. Kad meso omekša, dodati skuhanu rižu, ili rižu možete dodati i pola sata poslije početka kuhanja da se kuha skupa s juhom. Prije serviranja posuti nasjeckanim peršinom.

GLAVNO JELO - KUNIĆ S PROŠEKOM

Potrebno: 1 kunić oko 1 kg, 2 lista kadulje, 1 lovorov list, 1 žličica svježeg origana, 1 grančica ružmarina, 100 ml prošeka, 2 češnja češnjaka, 2 žlice maslinova ulja, ½ žlice vegete, papar, sol, 100 g zelenih maslina.

Priprema: Kunića narežite na komade, te ga posolite, stavite u vatrostalnu zdjelu, pospite vegetom, paprom i začinskim biljem. Sve polijte maslinovim uljem, dodajte češnjak narezan na listiće i na kraju zalijte prošekom. Pecite u pećnici zagrijanoj na 200°C 60 minuta. Tijekom pečenja, meso okrenite i po potrebi podlijevajte vodom. Pri kraju pečenja dodajte masline. Pečeno meso poslužite uz kuhanu palentu, prelijte umakom od pečenja i ukasite maslinama.

Savjet: Pred kraj pečenja meso ne podlijevajte vodom, kako biste dobili ukusniji i gušći umak.

DESERT - TORTA OD KEKSA I MALINA

Potrebno za tijesto: 250 g petit beurre keksa, 80 g maslaca, 3 žlice meda, 1 vanilin šećer, ½ žličice cimeta, 2 žlice instant kave, 50 ml narančina soka, 1 žličica naribane narančine korice

Potrebno za kremu: 350 g svježeg kravljeg sira, 250 g sira ricotte, 200 ml slatkog vrhnja, 5 žlica meda, 300 g malina, 2 vrećice želatine i 8 žlica vode.

Priprema: Kekse zdrobite i stavite u dublju zdjelu. Na laganoj vatri otopite maslac i med. Dodajte vanilin šećer, cimet, instant kavu, sok i naribanu narančinu koru. Miješajte dok se kava ne otopi, pa mješavinom prelijte pripremljene kekse. Sve dobro izmiješajte i smjesu ravnomjerno rasporedite na uljem namazan kalup za torte (promjera 24 cm).

Pripremljenu podlogu stavite u hladnjak u kapun na oko sat vremena. Svježi sir i ricottu pomiješajte i izmiješajte električnom miješalicom do pjenaste strukture. Pripremljenoj smjesi dodajte tučeno slatko vrhnje, med,

usitnjene maline i želatinu, koju ćete pripremiti na sljedeći način: želatinu prelijte hladnom vodom i ostavite stajati 10-ak minuta. Potom ju lagano zagrijte neprestano miješajući, dok se ne otopi. Dobivenu kremu stavite na keks, dobro ohladite, ukasite malinama i listićima metvice.

Zdravlje

ČUVAJTE SE I TIJEKOM LJETA

Tijekom ljetnih vrućina svi rado potražimo razne načine kako se rashladiti, no često ne razmišljamo o tome šteti li to našem zdravlju. Lječnici savjetuju da se spas od vrućine nikako ne traži u hladnim napicima ili pretjerano klimatiziranim prostorijama, jer to može naškoditi našem zdravlju. Ako temperatura zraka premašuje 30 stupnjeva, a vi uđete u klimatiziranu prostoriju, organizam se neće moći prilagoditi na naglu promjenu. U potrazi za hladom padamo u zamke, neke od tih su i ove:

ČUVAJTE SE PROPUHA

Kada ste oznojeni, ne pravite propuh u prostoriji u kojoj boravite, niti u autu tijekom vožnje. Zrak koji struji osvježava vas samo kratkotrajno, a može vam donijeti brojne probleme poput kihavice, kašlja, bolova u ušima, vrtoglavice, ukočenosti vrata, ramena ili leđa. Propuh brzo hladi kožu i nadražuje živce, zbog čega mogu nastati i veće komplikacije, kao što je iskrivljenost mišića lica. Kada želite prozračiti prostoriju izidite na kratko.

VODITE RAČUNA O TOME GDJE SJEDATE

Sjedenje ili ležanje na hladnim površinama, osobito u mokrom kupaćem kostimu, povećava rizik od upale mjehura. O tome bi žene osobito trebale voditi računa, jer su one sklonije infekcijama mokraćnih kanala. Činjenica je da te upale najčešće prouzrokuju bakterije, koje lakše prodiru ukoliko su obrambeni mehanizmi mokraćnih kanala i mjehura zbog hladnoće oslabljeni. Ukoliko nemate rezervni badić, sjedite na suncu dok se ne osušite.

Piše i uređuje: Željka Vukov

NEMOJTE BRZO ULAZITI U VODU

Toplota širi krvne žile, a hladnoća ih sužava. Zbog toga ne treba ulaziti u vodu odmah nakon sunčanja. Naglo rashlađivanje zagrijanog tijela može izazvati kolaps kardiovaskularnog sustava, a posebno može biti opasno za osobe koje imaju srčane tegobe i probleme s cirkulacijom. Ako ste duže boravili na suncu, istuširajte se prije ulaska u vodu, ili u vodu ulazite postupno.

BEZ NAGLIH TEMPERATURNIH PROMJENA

Ako temperatura vani premašuje 30 stupnjeva, a vi uđete u klimatiziranu prostoriju, organizam se neće moći u kratkom roku prilagoditi na tako naglu promjenu. Kao posljedica dugotrajnog boravka u pretjerano rashlađenom prostoru mogu se javiti ukočenost mišića, prehlada, promuklost i upala ždrijela. Razlika

između temperature klimatiziranog prostora i vanjske temperature ne smije biti veća od šest stupnjeva.

SOK DA, ALI BEZ LEDA

Previše rashlađena pića predstavljaju temperaturni šok za sluznicu ždrijela i glasnice, pa se javljaju promuklost, grebuckanje u grlu i bol

OČNA KUĆA
 optika i ordinacija
 na jednom mjestu
551-045
 Subotica
 Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

pri gutanju. Voda iz hladnjaka i napici s puno leda ne gode ni želucu, jer usporavaju varenje. Ovakav vid rashlađivanja tijekom ljetnih dana osobito trebaju izbjegavati osobe koje pate od gastritisa, čira na želucu ili dvanaesniku. Rashlađujte se umjereno, pijte tečnosti sobne temperature, svježe iscijeđene sokove od voća i povrća, mineralnu vodu i mlake nezaslađene čajeve.

Poliklinika za vašu porodicu

www.badawi-su.com

POLIKLINIKA

Badawi

Pedijatrija	Kardiologija	Budwig protokol	Tehnika emocionalne slobode-EFT
Ginekologija	Ultrazvuk	Akupunktura	Masaža
Urologija	Gastroskopijska	Biorezonanca-SCIO	Bahove kapi
Neurologija	Laboratorija	Detox	Bioptron
Gastroenterologija	Alergotest	Ellman-Radiotalasna hirurgija	Magneti i ostalo...

PREDSTAVLJANJE BANDAŠA I BANDAŠICE

Stoti predvoditeljski par

Martina Dulić i Martin Matković imaju čast biti predvoditeljima jubilarnih, 100-tih žetvenih svečanosti u Subotici

Uloga bandaša i bandašica u obavljanju risa nekada je bila iznimno važna i velika, dok danas mladi ne rade ris, ali također imaju veliku ulogu i obvezu prema svom narodu i prema sebi samima. Nekada su oni bili organizatori i predvoditelji, a ta je čast pripadala najvrjednijima i najvještim. Kad se ris prestao obavljati onda su za bandaša i bandašicu birani momci i cure koji su bili aktivni u svojim župnim zajednicama. Svojevremeno je na taj način bandaša i bandašicu biralo Katoličko divojačko društvo, a kasnije je to obavljao netko od hrvatskih svećenika. Sada bandaša i bandašicu bira katedralni župnik mons. *Stjepan Beretić*.

Čast biti stotim bandašem i bandašicom pripala je *Martini Matković* i *Martini Dulić*.

Martina je rođena 1992. godine, završila je Gimnaziju »Svetozar Marković« u Subotici i upisala je biologiju na Prirodno-matematičkom fakultetu u Novom Sadu. Iz Đurđina je i od malih je nogu aktivna u svojoj župnoj zajednici. U slobodno vrijeme rado pjeva i u VIS »Proroci«, a svojevremeno je i svirala u Subotičkom tamburaškom orkestru.

U Dužijanci je također sudjelovala dugi niz godina skupa s obitelji, a ovo joj je, kako i sama kaže, izuzetna čast. »Još me je jesenas župnik mns. *Stjepan Beretić* pitao bih li se prihvatila biti bandašicom. Moram priznati kako sam malo bila zatečena jer nisam očekivala takvo pitanje, pogotovo ne zato što sam iz Đurđina, budući da u gradu ima cura koje bi mogle biti bandašice. Osobito mi je to bilo iznenađenje jer je ove godine 100. Dužijanca«, kaže Martina Dulić. »Nisam čak ništa niti rekla svojoj obitelji, jer je župnik rekao kako to još nije sve sigurno. Naravno, moj odgovor je bio pozitivan. Martina, bandaša, poznajem od ranije i dobro smo se uklopili.« Dodaje kako je i njezina obitelj, kada ih

Martina Dulić

je mons. Beretić došao službeno pitati, bila iznenađena i jako ponosna. »Osobno mi je to jako velika čast, da baš od svih cura budem izabrana ja. Martin i ja smo bili na svim seoskim dužijancama, odradeno je čišćenje žita, nošnja je sašivena i sad samo čekamo nedjelju. Mislim da će sve to dobro proći, do sada smo upoznali puno mladih i u svemu smo uživali«, objašnjava bandašica Martina Dulić.

Iako već godinama sudjeluje na Dužijanci, sada sve gleda drugim očima. »Ovo mi je sada prava zahvala Bogu za cijelu godinu. Ovim putem pozivam i sve čitatelje Hrvatske riječi da dodu na Dužijancu, da svi skupa zahvalimo Bogu na dobivenim darovima, a ujedno ih pozivam i u bandašicino kolo u nedjelju navečer na gradskom trgu u Subotici.«

Martin je rođen 1988. godine, student je treće godine matematike na Bečkom sveučilištu. Svojedobno se bavio folklorom igrajući u HKC »Bunjevačko kolo«, te je na ovaj način, skupa s obitelji sudjelovao u Dužijanci. Martin je posljednje tri godine čuvar Božjeg groba, a pripada župi sv. Terezije Avilske – katedrali bazilici u Subotici. Ministrant je od 10. godine, i za veće blagdane i sada ministrira, kad je kod kuće.

I njega je, kaže, mons. Beretić ranije pitao bi li htio biti bandaš. »Župnik, me je prvo pitao bih li se toga ja prihvatio, da me ima u vidu, ali da to još nije sigurno. Poslije Uskrsa je došao do nas pitao i moje roditelje koji su bili iznenađeni, ali izuzetno sretni. Nikada nisam pomislio da ću moći biti bandaš. Naravno, odgovorio sam pozitivno jer je to za mene izuzetna čast. Mogu reći kako sada drugačije gledam na Dužijancu. Do sada je to bilo sasvim drugačije, sudjelovao sam na Dužijanci ali ne toliko srcem kao sada. Sad vidim kako se sve to prožima jedno s drugim, te kako je ova naša Dužijanca stvarno vrhunac ovoga slavlja.«

Martin Matković

Čišćenje žita

Grgo Piuković plete vijence za Dužijancu od 1966. godine, kada je i sam bio bandaš, a kasnijih je godina pomagao drugima, te tako još i dan-danas pomaže mladima, odnosno odradi najveći dio posla. U razgovoru s njim saznali smo što se sve plete za jednu Dužijancu.

Za karuce je potrebno isplesti 2 vijenca od po 9 metara dužine, te za ukrašavanje kotača još 12 malih koji su dugački 30 cm.

Za veliku krunu, koja je jedan od simbola Dužijance, treba isplesti 8 vijenaca dužine 1,5 m.

Ove je godine, s obzirom na jubilej, ispleten i broj 100 koji se nalazi iznad svečanog ulaza u katedralu-baziliku, te je tu utrošeno više od 8 metara.

Pletu se i vijenci za druge simbole Dužijance kao što je veliki klas, zatim vijenac za bandašev šešir, te vijenci koji se nose na bistu i na grob Blaška Rajića. Također se plete i veliki vijenac za ulazna vrata u crkvi sv. Roka, kao i u katedrali, te za improviziranu kapiju za bandašicino kolo. Za konjičke utrke također se pletu dva mala vijenca.

Žito koje se blagoslovi pod svetom misom dijeli se nazočnim vjernicima, a i ono se čisti te slaže u male snopiće. Njih ima pripremljenih 30, a u svakom snopu ima 100 klasova žita.

Prije prve seoske dužijance, kako kaže Martin, bio je u neizvjesnosti kako će to izgledati, ali sada je sve već uhodano. »Nadam se kako će u nedjelju sve dobro proći, jer ipak nije niti približno biti gost na Dužijanci ili biti bandaš. Činjenica da smo 100. bandaš i bandašica, dopunjuje mi emocije i tek je to posebna stvar, posebna Dužijanca u mojim očima«, kaže Martin i dodaje kako je čišćenje žita gotovo. »Grgo Piuković je radio s nama, sve nam je pokazao, objasnio, učio nas plesti. Na čišćenje žita smo pozvali i prijatelje, a odazvali su se i mladi iz župe sv. Roka, koji inače svake godine čiste žito. Odazvao se lijepi broj mladih, nas oko 20, vrijeme nas nije uvijek poslužilo, ali smo ostajali i po nevremenu čistiti. Ovom prigodom želim zahvaliti svima koji su se odazvali na čišćenje žita – mladima, obiteljima koje su sudjelovale, župniku mons. *Andriji Anišiću* i naravno bač Grgi koji nas je svemu naučio.«

Ž. Vukov

6. kolovoza 2010.

PROGRAM SREDIŠNJE PROSLAVE DUŽIJANCE 2010.

6. kolovoza (petak)

- 10 sati – Postavljanje izložbe »Stari obrti i alati« - ispred Gradske kuće u Subotici
- 19 sati – Otvorenje izložbe radova s XXV. saziva Prve kolo nije naive u tehnici slame iz Tavankuta – vestibil Gradske kuće
- 20 sati – Tamburaška večer – Trg slobode u Subotici
Predstavljanje ovogodišnjeg bandaša i bandašice
Izbor najljepših parova pratitelja bandaša i bandašice
Nastup tamburaških sastava

7. kolovoza (subota)

- 10-19 sati – Smotra folklornih skupina
- 18 sati – Svečano Večernje u katedrali bazilici svete Terezije Avilske
- 20 sati – Skupština risara
Gala koncert folklornih skupina

8. kolovoza (nedjelja)

- 8,45 – Ispraćaj i blagoslov bandaša i bandašica u crkvi sv. Roka
- 10 sati – Svečano euharistijsko slavlje u katedrali bazilici sv. Terezije Avilske
- 11,30 – Svečana povorka do centralnog gradskog trga predaja kruha gradonačelniku
- 18 sati – posjet grobu preč. Blaška Rajića
- 19 sati – Bandašicino kolo – Trg slobode

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Zajednički jubilej

Piše: Stanka Čoban

Mira Filipović pozdravlja
vlč. Marka Kovačeva

Davne 1937. godine u subotičkoj »Danici« pisalo je: »Maleno je mjesto proplamsalo; uz *Stjepana Bartolovića, Ivana Kubanovića*, svršenih studenata filozofije, pred kojima puca polje profesorskog rada, dalo je i četiri mladomisnika; *Stjepan Ognjanov, Marin Šemudvarac, Ivan Topalić* i o. *Blaženko Bukinac* O.F.M. što je skupa uzevši lijep broj... Na svu sreću nije ove godine Bač osamljen u

tome pogledu. Hrvati-Šokci iz Bačkog Brega, koji leži uz samu mađarsku granicu, nisu dočekali nove životne prilike zatvorenih očiju. Dokaz je tomu mladomisnik *Marko Kovačev*...«

Da, te 1936. godine Bač je doista imao što slaviti. Četiri mladomisnika, četiri domaća sina, četiri Hrvata-Šokca, život su posvetili Bogu, crkvi i narodu. Malo je među živima onih koji se sjećaju tih događaja, no

predaja, doduše vrlo slaba, je ostala. Pripovijedalo se kako je za mladomisnike bio priređen svečani doček na željezničkoj postaji. Konjanici na svatovski ukrašenim konjima, rodbina i mnoštvo katoličkog puka (u ono vrijeme sav bački puk bio je katolički), u velikoj procesiji kakva se od toga doba više ne pamti, puni ponosa i nade, slavili su svoje odabrane sinove. »Držimo da je opravdana nada, koju u njih polaže narod – iskuvši težinu tuđe ruke – da će se pokazati doraslim zmršenim prilikama sadašnjice! Ne samo nada, da će oni svoju dužnost prema narodu ispuniti, nego i uvjerenje, da će oni tu nadu ispuniti!!! Svaka vam sreća na ustrajnosti do konca.« (»Danica« 1937.).

No, život nije ispunio nade i očekivanja za sve njih. Dvadeset pet godina poslije, vlč. Ivan Topalić je u svom rodnom Baču, gdje je tada bio župnik, slavio svoj srebrni pir, dvadeset pet godina misništva. Htio ga je slaviti na isto tako veličanstven i svečani način kao i na početku svog svećeništva., sa svojim kolegama svećenicima kojima se Bač ponosio. No, nedostajala su dvojica. Stjepan Ognjanov i o. Beato Bukinac O.F.M. (za koje se u to vrijeme nije smjelo niti upitati), nisu bili među živima. Nestali su (među njima i dipl. phil. Ivan Kubanović) u poslijeratnim previranjima »negdje oko Karlovca«. Njima u čast vlč. Ivan Topalić i dr. Marin Šemudvarac, koji je tada vršio profesorsku dužnost u Zagrebu, zajedno sa svojim gostima vlč. *Markom Kovačevim*, tada svećenikom u Bačkom Monoštoru, vlč. *Johanom*

Lohrbash iz Apatina i vlč. *Antalom Csajkasem* iz Bogojeva, 5. srpnja 1936. godine proslavili su svoj srebrni jubilej. A Šokci ne bi bili Šokci, da svojim odabranim sinovima i njihovim gostima i ovaj put nisu priredili veliko slavlje. U svečano ukrašenoj župnoj crkvi prepunoj vjernika, goste svećenike i njihovog domaćina dočekalo je pet djevojčica u narodnim nošnjama – tri Šokice: *Mira Filipović, Anica Topalić* i *Anica Božin*, Njemica *Maria Pfajfer* i Mađarica *Ilonka Zarecki*. Pet svećenika, pet pozdrava, pet »veršova« (za tu prigodu napisala ih je sada pok. *Ivka Ognjanov*), na trima jezicima – hrvatskom, njemačkom i mađarskom, nikoga u crkvi nije ostavilo ravnodušnim.

»Velečasni gospodine, dragi goste jubilarče...«, bili su prvi stihovi kojima je jedanaestogodišnja *Mira Filipović* pozdravila vlč. *Marka Kovačeva*. »Nešto želim reći, o današnjoj sreći, jer bih htjela znati, vama čestitati, na tom lijepom danu, dvadesetpetgodišnjice, vaše prve svete, prikazane mise. Svećenički život, mnoge žrtve traži, zato je svećenik Isusu najdraži. Boga ljubiti, Bogu vjeran biti, u svakoj prilici samo njega služiti. Velika je žetva, malo je radnika, a dobar svećenik, svom je rodu dika. Neka cvjeta cvijeće, nek pjevaju ptice, nek ukrase slavlje dvadesetpetgodišnjice! Živjeli!!!«

Da, znali su Šokci svojim sinovima priređivati slavlja. Slavili su mlade mise, srebrne pirove, pa čak i dijamantni pir. Dr. Marin Šemudvarac, 60 godina svog svećeničkog rada slavio je i u Baču. No, odavno se u Baču više ne slavi, odavno je u Baču »malo radnika«. Doduše, odavno već ni »žetva nije velika«, a »dike svog roda« se odavno više ne rađaju!

Jer Šokci u Baču, poslije 1936. godine nisu imali niti jednog mladomisnika!

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

ЖКП Суботичке пијаци
Szabadkai Piacok KK
JKP Subotičke pijace

Beška

6. kolovoza 2010.

U NEKOLIKO REDAKA

Povratak nogometa

Nakon završenog Svjetskog prvenstva u Južnoj Africi, mnoge su žene mislile kako će konačno moći odahnuti od njima dosadnog nogometa. I odahnule su, ali samo na desetak dana, jer se susretima kvalifikacija za Ligu prvaka i Ligu Europe nogomet ponovno vratio i naše domove. Odahnuli su i muškarci, jer bez nogometa se ne može normalno živjeti. Čak niti deset dana...

FOTO KUTAK

Gdje se život stvori?

KVIZ

Relja Bašić

Koje je godine i gdje rođen poznati hrvatski glumac Relja Bašić?
U čijoj je klasi diplomirao na ADU u Zagrebu?
U kojem je kazalištu debitirao na sceni?
Kako se zove prvo privatno putujuće kazalište u Hrvatskoj i koje ga je godine Bašić osnovao?
Koliko je predstava izvelo ovo kazalište za 30 godina postojanja?
Kako se zove najpoznatija filmska uloga Relje Bašića?

14. veljače 1930. godine u Zagrebu.
U klasi profesora dr. Branka Gavella.
HNK u Zagrebu.
Teatar u gostima, osnovan 1974. godine.
4213 predstave u 430 gradova Hrvatske, Jugoslavije i inozemstva.
Gospodin Fulir u filmu »Tko pjeva zlo ne misli« iz 1970. godine.

VIGENI

Što bi se dogodilo kada bi se naša vlada odjednom našla u pustinji?
Prvi dan bi se čudili.
Drugi dan bi imali sastanak.
Treći dan bi poskupio pesak!

Spremaju se muž i žena za neku proslavu. I muž je u dilemi kako da se očeslja, a na glavi ima samo tri dlake. I onda pita ženu za savjet. A ona mu kaže:

-Jednu dlaku na lijevu stranu, drugu na desnu, a treću ostavi u sredini.

Muž uzme da se očeslja i otpadne mu jedna dlaka, a ostanu mu dvije. Opet pita ženu što da radi.

-Jednu začesljaj na lijevu stranu, a drugu dlaku na desnu - kaže mu ponovno žena.

On ponovno uze da se očeslja i otpadne mu još jedna dlaka. Ponovo ode kod žene i pita je što da radi. Žena vec iznervirana bijesno mu odgovori:

- Baš me briga više, idi raščupan!

PLIVANJE

Prvenstvo Srbije

KRUŠEVAC – U subotu 31. srpnja i u nedjelju 1. kolovoza u Kruševcu je održano prvenstvo Srbije za pionire (djeca uzrasta 13-14 godina) u plivanju na kojem je sudjelovalo 29 klubova sa 170 natjecatelja. Plivački klub Spartak je nastupio sa 6 plivača i osvojio ukupno 8 medalja (1 zlatnu, 3 srebrne i 4 brončane), dok je u ekipnoj konkurenciji zauzeo 7. mjesto. Najuspješniji plivači Spartaka bili su: Bojan Rašković koji je osvojio 4 medalje (srebrnu 200 m slobodno, brončanu 800 m slobodno, brončanu 50 m slobodno i brončnu 400 m slobodno) i Milica Šoštarec (zlatnu 50 m slobodno, srebrnu 100 m slobodno, srebrnu 400 m slobodno i brončanu 800 m slobodno). Za ekipu Spartaka su nastupili još i: Darko Mamužić, Damir Pinter, Martin Jaramazović i Marko Spasenić, koji su također ostvarili zapažene rezultate.

Koncem kolovoza u Kikindi će se održati plivački kamp pod pokroviteljstvom Plivačkog Saveza Srbije. Kamp je pozivnog karaktera za djecu uzrasta 11-13 godina na koji se pozivaju najtalentiranija djeca cijele Srbije. Poziv da borave u kampu dobilo je čak 8 plivača Spartaka: Marko Šoštarec, Davor Mamužić, Andrej Barna, Filip Hunjadi, Jovana Mavrak, Milica Šoštarec, Bojan Rašković i Darko Mamužić.

STOLNI TENIS

Međunarodni tradicionalni mjesečni stolnoteniski turnir u Horgošu

HORGOSH – Tijekom protekloga vikenda STK »Horgoš« bio je odličan domaćin turnira u stolnom tenisu u dvjema natjecateljskim konkurencijama (aktivni igrači i amateri).

Subotičani su u Horgošu osvojili ukupno 4 medalje (1 zlatnu, 1 srebrnu i 2 brončane).

Kategorija aktivnih igrača: 1. mjesto Tivadar Juhas (Spartak, Subotica), 2. Oto Agošton (Segedin, Mađarska), 3. Mark Rekecki (Horgoš) i Gyorgy Sidi (Segedin, Segedin).

Kategorija amatera: 1. mjesto Tibor Bezeg (Bečej), 2. Istvan Erdelji (JKP Stadion, Subotica), 3. Boško Lončar (JKP stadion, Subotica) i Mačaš Lakatoš (JKP stadion, Subotica)

NOGOMET

NK Bačka slavi 109 godina

SUBOTICA – Predstavnici NK Bačke i mladi nogometaši najstarijeg kluba u državi obilježili su 109 godina postojanja NK Bačka 1901, te su položili cvijeće na grobove istaknutih velikana ovoga kluba.

Velika pobjeda Spartak ZV

NOVI SAD – Nogometaši Spartak Zlatibor Vode pobijedili su prošlog četvrtka, 29. srpnja, u Novom Sadu momčad Dnjepra iz Dnjepropetrovska (2:1) u prvom susretu 3. kola kvalifikacija za Ligu Europe i ostvarili minimalnu prednost pred uzvrat koji je igran jučer (četvrtak 5. kolovoza) u Ukrajini. Uspjeh »golubova« dobiva na veličini s obzirom da je svladan rival bogatog iskustva u europskim nogometnim natjecanjima koji je u prošlosti izbacivao i Dinama i Hajduka.

TENIS

Naslov za Zlohovu

PALIĆ – Slovačka tenisačica Zuzana Zlohova pobjednica je Palić Opena 2010, tradicionalnog ženskog profesionalnog turnira u organizaciji TK Palić 1878. Nakon osvojenog prvog seta (6:1) u finalu, Bugarka Gledačeva joj je predala meč zbog iscrpljenosti, pa je naslovom u igri parova s predstavnicom BiH, Kajtažović, Slovačkinja osvojila duplu »paličku krunu«. Pobjednici turnira je pripao ček na 1568 USD.

KOŠARKA

Početak priprema za novu sezonu

SUBOTICA – Prvim treningom i testom izdržljivosti košarkaši Spartaka započeli su pripreme za novu sezonu u okviru koje će igrati ponovno u Prvoj ligi Srbije. Prvi dio priprema održat će se na Staroj planini put koje su krenuli sljedeći igrači: Miodrag Dinić, Luka Marković, Miroslav Radić, Srđan Stojanović, Radoš Vukolić, Vuk Peković, Davorin Kuntić, Strahinja Pribić, Predrag Prlja, Nenad Bošković, Kemal Karahodžić, Dejan Stefanović, Miloš Milisavljević, treneri Blagoja Ivić i Zdenko Davčik, sportski direktor Goran Banjanin i ekonom Ivica Stuparić.

MEMORIJALNA UTRKA

Sjećanje na Drena Mandića

SUBOTICA – Druga po redu memorijalna utrka Dren Mandić, koja za glavni cilj ima čuvanje uspomena na subotičkog alpinista koji je tragično stradao u pokušaju da osvoji vrh K2 tijekom ekspedicije na Himalajama, održana je 1. kolovoza na Paliću. Dren Mandić je izgubio život na visini od 8240 metara i zbog toga je 75 trkača

JÖVÖ
VODA POWER
 ENERGIA
WATER
 BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
 ENERGIA

JKP Vodovod i Kanalizacija Subotica

različitim dobi imalo zadatak svladati upravo toliko dugačku stazu po potpuno ravnom terenu. Trkači su ovu dužinu mogli svladati u natjecateljskoj (71 trkač) i rekreacijskoj (4 trkača) utrci. Pobjednik memorijalne utrke u muškoj konkurenciji je Atila Filep s vremenom 29 minuta i 52 sekunde, dok je pobjednica u ženskoj konkurenciji bila Nikolett Laszlo koja je zadanu stazu istrčala za 35,26.

MALI NOGOMET

Turnir u Hajdukovu

HAJDUKOVO – Protekloga vikenda u sportskom centru na Hajdukovo održan je turnir u malom nogometu, na kojem je sudjelovalo 13 ekipa iz Palića, Subotice, Kelebije, Bačkih Vinograda, Šupljaka, Sente i Hajdukova. Rezultati polufinala: Bad Boys (Hajdukovo)-Ludasi Ifik (Šupljak) 5:1, Palić-Tebra (Palić) 2:1.

Za treće mjesto: Tebra-Ludasi Ifik 3:0 par forfe.

Finale: Bad Boys-Palić 4:0.

Najbolji igrač: Tihomir Engi (Bad Boys)

Najbolji vratar: Ferenc Ševenj (Bad Boys)

Najbolji strijelac: Ervin Tešić (Tebra) 39 golova.

KONJIČKI SPORT

Dužijanica 2010

SUBOTICA – Na gradskom hipodromu u Subotici, u organizaciji KK Bačka, organizirana je tradicionalna kasačka utrka Dužijanica, u sklopu regularnog trkaćeg dana redovite natjecateljske sezone.

Rezultati utrka:

DUŽIJANCA

Do 2300

1. Kalibra 1:19,6 Goran Zolnai
2. Moon Arrow (IT) 1:20,1 Boris Kečenović
3. Darumadar 1:20,5
4. A.daja 1:20,9

Do 2300

1. Patriota 1:17,9 Marko Slavić
2. Daytona (D) 1:18,4 Miroslav Merковиć
3. Laky Fridon 1:18,7
4. Iliade Mack (IT) 1:19,1

Do 4500

1. Jegrevu 1:16,9 Marko Slavić

2. Dajson 1:17,2- Andel Jožef
3. Dakota (D) 1:17,6
4. Playboj 1:17,8

Domaća Dužijanica

prvo trčanje

1. Living Line 1:16,5 Branislav Mukić
2. Dimitrije D. 1:17,9 Zoran Petrović
3. Mir 1:18,4
4. Trocadero 1:18,4

drugo trčanje i konačan plasman

1. Living Line 1:17,4
2. Trocadero 1:16,4

Internacionalna Dužijanica

prvo trčanje

1. Cash Hammering (S) 1:14,6 Milan Zan (SLO)
2. Dumas IP (IT) 1:14,9 Aleksandar Gabrić
3. Lester (D) 1:15,2
4. Addington (D) 1:15,6

drugo trčanje

1. Addington (D) 1:13,8
2. Cash Hammering (S) 1:14,1
3. Lester (D) 1:14,4
4. Dumas IP (IT) 1:14,7

konačan redoslijed

1. Cash Hammering (S)
2. Addington (D)
- 3/4 Lester (D)
- 3/4 Dumas IP (IT)

Internacionalna 2200 m

1. Funny Filou (D) 1:17,9 Zvonko Bogdan
2. Worship (US) 1:18,5 Zan Milan (SLO)
3. Typhoonora (NL) 1:18,9
4. Do It Be (IT) 1:19,6

Postignut je rekord staze u vremenu 1 minuta, 13 sekundi i 8 stotinki.

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

**POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA
U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.**

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

POGLED S TRIBINA

Sandra i Blanka

Mala Hrvatska, sa samo 11 reprezentativaca na dosad najvećem Europskom prvenstvu u atletici u Barceloni (1370 natjecatelja), doma se vratila s čak dvjema zlatnim medaljama i zauzela visoko 10. mjesto na ljestvici osvajača medalja. Iza Hrvatske je primjerice jedna Italija (6 medalja, bez zlata), zatim Portugal (4 medalje, bez zlata), Rumunjska (2 medalje, bez zlata). *Sandra Perković* donijela je, za mnoge posve neočekivano, prvu zlatnu europsku medalju u povijesti hrvatske atletike bacivši u posljednjoj šestoj seriji disk na pobjedničku daljinu od 64, 67 m, a potom je fenomenalna *Blanka Vlašić* konačno kompletirala kolekciju medalja osvojivši zlato na EP-u s preskočenih 203 cm. Prije katalonske prijestolnice očekivali smo Blankinu pobjedu, a Sandra je zadovoljstvo udvostručila i Hrvatsku dovela u prestižno društvo deset najboljih europskih atletskih super sila. Ima li boljeg uvoda za predstojeći Svjetski kup kojemu je u Splitu domaćin upravo Hrvatska?

Na koncu, kako to uvijek u životu biva, čaša žuči mora zagorčati čašu meda. Brončani olimpijac Jakov Fak odlučio je napustiti hrvatsku reprezentaciju, uzeti ispisnicu i u budućnosti nastupati za susjednu Sloveniju iz koje dolazi njegov trener i osoba najzaslužnija za njegove nevjerojatne biatlonske podvige. Unatoč naporima ljudi iz HOK-a, osiguranim sredstvima za njegov daljnji razvoj i mogućnosti angažiranja inozemnih trenera, momak iz Mrkopolja odlučio je »prominiti bandiruć«. Neme veze, uskoro će se pojaviti netko novi. I bolji...

D. P.

NOGOMET

Poraz Dinama

Drugo kolo novoga prvenstva donijelo je veliku senzaciju u Zagrebu, za koju je zaslužna momčad Rijeke koja je na Maksimiru svladala Dinamo (2:1). »Modri« su u prvenstveni duel izašli s izmijenjenom momčadi i s

mislama na uzvrat protiv Šerifa u 3. pretkolu Lige prvaka, a ekipa *Nenada Gračana* iskoristila je priliku i na Kantridu se vratila punih ruku. U drugom derbiju Osijek nije uspio iskoristiti prednost domaćeg travnjaka i unatoč dva vodstva, na koncu je remizirao s Hajdukom (2:2), koji je također u susret ušao opterećen uzvratom protiv bukureštanskog Dinama u 3. pretkolu kvalifikacija za Ligu Europe.

Ostali rezultati 2. kola: Split – Varaždin 4:0, Šibenik – Cibalijska 0:0, Zadar – Karlovac 2:0, Istra 1961 – Zagreb 0:2, Inter – Slaven 0:1, Hrvatski dragovoljac – Lokomotiva 1:2.

Tablica: Zagreb, Rijeka, Slaven 6 bodova, Hajduk, Cibalijska 4, Split, Dinamo, Karlovac, Zadar, Lokomotiva, Varaždin 3, Šibenik, Osijek 1, Hrv. Dragovoljac, Inter i Istra 1961 0.

RUKOMET

Odlazi Červar

Najtrofejniji trener u povijesti hrvatskog reprezentativnog rukometa, *Lino Červar*, odlazi s mjesta prvog stručnjaka muške rukometne reprezentacije. Zbog obveza u klubu (RK Metalurg, Skoplje) nije u mogućnosti

izbivati potrebna 2,5 mjeseca godišnje koliko je neophodno za kvalitetan reprezentativni rad i zbog toga je odlučio odstupiti s izborničkog mjesta, te ne obnoviti ugovor s Hrvatskim rukometnim savezom. Njegovo će mjesto do daljnjeg zauzeti Slavko Goluža, dosadašnji prvi Červarov pomoćnik.

TENIS

Ferrero osvojio ATP Umag

Nekadašnji svjetski broj jedan Španjolac *Juan Carlos Ferrero* pobjednik je 21. izdanja umaškog ATP Croatia Opena, nakon što je u finalnom susretu svladao Talijana *Potita Staracea* s 6.4, 6.4. U turniru parova slavila je češko-slovačka kombinacija *Leos Friedl* i *Filip Polasek*, koji su u finalnom duelu porazili sličnu kombinaciju *František Čermak*, *Michal Mertinak* s 6.3, 7.6 (7). Pobjedniku singla pripao je ček na 72.150 eura, dok su pobjednici parova podijelili iznos od 21.650 eura.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Mogućnost odloženog plaćanja.
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

IGOR ŠTIMAC, BIVŠI PREDSEDNIK UDRUGE KLUBOVA 1. HNL

Trenutačno nemamo kvalitetu

Nužna restrikcija stranih nogometaša u 1. HNL

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Legendarni štoper »vatrenih« i bivši predsjednik Udruge klubova 1. HNL Igor Štimac, veliki je protivnik smanjenja sustava natjecanja s Lige 16 na Ligu 10, a u kraćem razgovoru za naš tjednik pojasnio je razloge protiv najnovije odluke Skupštine HNS-a.

»Posljednja skupština HNS-a, na kojoj se izglasavala promjena sustava natjecanja, bila je neligitima jer prethodno nije bilo usvajanja zapisnika s prethodne skupštine, a nije ga bilo jer je na toj prethodnoj skupštini bio zaključak o potrebi otvaranja javne rasprave u županijskim savezima na ovu temu. Javna rasprava je pokazala kako je većina županijskih saveza za aktualni sustav natjecanja, međutim kako to nije odgovaralo 'manjini', izvršen je jedan nelegitimni potez izbjegavanja verifikacije zaključaka i zapisnika s prethodne skupštine i išlo se odmah na glasovanje za koje je već unaprijed osigurana potrebna većina. Bez obzira na sve što se dogodilo u pogledu isforsirane promjene sustava natjecanja na format manje Prve lige, znakovit je čvrst stav 18 skupština koji su ostali dosljedni svom stajalištu protiv promjena i to je prvi put da se tako nešto dogodilo otkada je Vlatko Marković na čelu Hrvatskog nogometnog saveza.«

LIGA 16

»Na jednoj strani postoji nešto što bismo svi mi željeli gledati, a to je jedna uža liga koja bi bila kvalitetnija i gledljivija, ali s druge strane imamo nešto što je puno teže i jednostavno potrebno da bi se hrvatski nogomet počeo razvijati. Neophodno je osigurati hrvatskim klubovima protočnost u smislu napredovanja po pitanju razvijanja infrastrukture i ostvarenja ambicija za mogućnost natjecanja u višem rangu, i isto tako ostvariti širinu baze koja uvijek daje veću kvalitetu. U situaciji smo da kada nemamo kvalitetu, ne možemo ići na koncentraciju kvalitete. Hrvatski nogomet tone već 20 godina,

Komentatorska uloga

Kada radim komentare prijenosa osjećam se »kao svoj na svome« i rad na HRT-u mi je uvijek predstavljao veliko zadovoljstvo. Ljudima koji gledaju prijenose treba na najjednostavniji način predočiti situaciju na terenu.

Srna

Hoće li Darijo Srna preći u neki od velikih europskih klubova ovisi isključivo o vlasniku Šahtjora, s obzirom da kapetan hrvatske reprezentacije ima važeći ugovor za sljedećih 7 godina.

domaća natjecanja, kao što je to slučaj i u cijeloj regiji, padaju po kvaliteti iz jednog jednostavnog razloga: odljev igrača prema vani je puno veći nego priljev mladih igrača iz omladinskih pogona. Nama predstoji kroz dugoročne projekte, kroz kvalitetne kriterije koji će pratiti te projekte, smanjivati tu razliku i vremenom izjednačiti

razliku u broju kvalitetnih igrača. A onda u godinama koje dolaze postupno povećavati koncentraciju kvalitete. Da bi se to dogodilo moramo imati natjecanje koje neće biti pod pritiskom i paskom onih koji žele mešetariti u nogometu i napuštivati naše lige nekvalitetnim strancima, već otvoriti prostor klubovima da forsiraju mlade igrače

iz vlastitog kadra. Izvrstan primjer je rezultat Cibalijske koja je postigla fenomenalan rezultat osvajanjem treće pozicije u prošlom prvenstvu. Smanjivanjem lige, zaoštrio će se borba za ostanak u prvoligaškom društvu, a niti jedan čelnik ni trener neće sebi dopustiti rizik potencijalnog ispadanja, te će posegnuti za angažiranjem nekoliko starijih i iskunijih nogometaša što će u drugom smjeru zatvoriti prostor za napredovanje mladim, talentiranijim igračima. Naravno, ovakav kratkotrajan potez izaziva i znatno veće trošenje financija i klupskog proračuna, što u konačnici zaustavlja dugoročan put razvoja mladih igrača.«

RESTRIKCIJA STRANACA

»Nogometaši iz drugih država uvijek su dobrodošli ukoliko svojom kvalitetom zadovoljavaju potrebu za igranjem u našoj 1. HNL, a za to treba ustanoviti određene stroge kriterije po pitanju njihova angažmana. I to samo u Prvoj ligi, i to maksimum 3 'stranca', dok u nižim ligama niti slučajno ne bi smjelo biti mjesta za strane igrače. Ukoliko je Hrvatska deseta reprezentacija svijeta onda oni igrači koji dolaze iz zemalja koje se nalaze do 10. pozicije su dobrodošli, ali svi oni koji dolaze iz slabije plasiranih zemalja na svjetskoj ranking tablici jednostavno moraju biti reprezentativci. U protivnom nemamo kvalitetu.«

OGRANIČENJE BROJA PROFESIONALNIH NOGOMETAŠA U KLUBU

»Nevjerojatan je podatak da dva najveća hrvatska kluba Dinamo i Hajduk imaju skupa 100 profesionalnih nogometaša na svom popisu. To je deset momčadi, a ne mogu svi igrati i zamislite kako bi to bilo dobro kada bi višak igrača išao na posudbe u druge momčadi, kakav je posve normalan slučaj u Engleskoj, kako bi se razvijala kvaliteta našega klupskoga nogometa.«

**PETAK
6.8.2010.**

05.40 - Najava programa
05.45 - Trenutak spoznaje
06.45 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
08.35 - Vijesti
08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - ZABA - 90 sekundi
09.10 - Pet zvjezdica 1, serija
10.00 - Vijesti
10.15 - Vizije budućnosti:
Kvantna revolucija,
dokumentarna serija
11.15 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.15 - TV kalendar
12.30 - More ljubavi,
telenovela
13.15 - Ljetna slagalica
14.10 - Vijesti s prijevodom
za gluhe
14.19 - Vrijeme sutra
14.20 - Sutra je novi dan 1,
serija
15.05 - Hrvatsko podmorje 3:
Sv. Andrija
15.35 - A sad u Europu!
16.20 - Luda kuća 1,
humoristična serija

17.00 - Vijesti
17.10 - Hrvatska uživo
18.30 - Čarolija 10, serija
19.15 - Vrijeme
19.30 - Dnevnik
20.04 - ZABA - 90 sekundi
20.10 - Heroji neba, film
22.30 - Dnevnik 3
23.10 - Dr. House 2, serija
00.00 - Zavojiti put oprosta,
američki film
01.20 - Mala Odessa,
američki film
03.10 - Zvezdane staze:
Enterprise 3, serija
04.10 - Ljetna slagalica
05.00 - More ljubavi,
telenovela

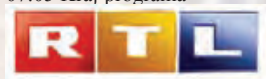

07.00 - Panorame turističkih
središta Hrvatske
07.55 - Najava programa
08.00 - TV vrtić: Sama u
vrtiću
08.15 - Na kraju ulice:
Zlatna ribica
08.30 - 101 dalmatinac,
crtana serija
08.55 - Obitelj Addams,
crtana serija
09.15 - Silvestrovi i cicijeve
tajne, crtana serija
09.40 - Glazbeceda: Slovo D
09.50 - Izazovi: Uporna Lara,
hrvatski film
10.05 - Heidi, serija za djecu

10.30 - Minoes, film
12.00 - Ružna Betty 2, serija
12.45 - Beverly Hills 1, serija
13.30 - Simpsoni 18, serija
13.55 - Crveni patuljak 6,
humoristična serija
14.30 - Zvezdane staze:
Enterprise 3, serija
15.20 - Braća i sestre 2, serija
16.05 - S druge strane, film
17.40 - Vrhunska putovanja:
Vijetnam, serija
18.30 - Mučke 3a, serija
19.00 - Mučke 3a, serija
19.30 - Garaža
20.00 - Večeras...
20.05 - Večernja škola
20.40 - Vijesti na Drugom
20.45 - Vrijeme
20.50 - Bitange i princeze 1,
humoristična serija
21.25 - Bitange i princeze 1,
humoristična serija
22.05 - Comanche Moon,
mini-serija
23.40 - Mučke 2a, serija
00.10 - Mučke 2a, serija
00.40 - Mučke 2b, serija
01.10 - Mučke 3a, serija
01.40 - Mučke 3a, serija
02.10 - Kraj programa

06.30 Naši najbolji dani, serija
07.30 Yu-gi-oh GX, serija
07.55 Jackie Chan, serija
08.20 Bumba, crtana serija
08.35 Peppa, crtana serija
08.50 Fifi i cvjetno društvo,
crtana serija
09.00 Dona Barbara, serija
10.50 U ime ljubavi, serija
12.50 IN magazin
13.35 Baywatch, serija
14.30 Dona Barbara, serija
16.25 U ime ljubavi, serija
17.00 Vijesti Nove TV
17.20 U ime ljubavi, serija
18.30 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Ples anđela, igrani film
21.55 Dan Trifida 1, film
23.35 Dan Trifida 2, film
01.10 Ezo TV, tarot show
02.40 Lovci na vampire, film
04.05 Ples anđela, igrani film
05.45 IN magazin
06.20 Baywatch, serija
07.05 Kraj programa

07.40 Miffy, animirana serija
07.55 YooHoo i prijatelji,
animirana serija
08.10 RTL ritam zona - Urban,
glazbena emisija
10.20 Nestala, telenovela
11.30 K.T.2, serija
11.55 Ekkluziv, magazin
12.15 Punom parom,
kulinarski izazov
12.40 Bibin svijet,

humoristična serija
13.15 Los Victorinos
14.05 Najljepši urok
15.45 Nestala, telenovela
16.35 Pod istim krovom,
humoristična serija
17.00 Kralj Queensa, serija
17.25 Raymond, serija
17.55 Bibin svijet, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.10 Ne daj se, Nina,
humorna drama
20.00 Totalno ludi, film
21.45 Porky's 2: Dan poslije,
igrani film, komedija
23.40 Vijesti
23.50 U njenu obranu, film
01.30 Astro show, emisija
uživo

**SUBOTA
7.8.2010.**

06.45 - Hrvatsko podmorje 3:
Sv. Andrija
07.15 - Najava programa
07.20 - Glas domovine
07.45 - TV kalendar
08.00 - Vijesti
08.15 - Kinoteka - ciklus
klasičnog vesterna: Od
pakla do Teksasa, film
09.50 - Fotografija u Hrvatskoj
10.00 - Vijesti
10.20 - Kućni ljubimci
10.55 - Normalan život,
emisija o obitelji
12.00 - Dnevnik
12.35 - More ljubavi
13.20 - Prizma, multinacional-
ni magazin
14.05 - Ekumena: Ugovori
države i vjerskih
zajednica
15.05 - Reporteri - izbor:
Develope or die
15.55 - Znanstvene vijesti
16.05 - Euromagazin
16.40 - Vijesti
16.49 - Vrijeme sutra
16.50 - Kulturna baština:
Gajeta
17.05 - Jelovnici izgubljenog
vremena
17.25 - Prirodni svijet 3: Titus
- kralj gorila,
dokumentarna serija
18.20 - Lijepom našom: Sveti
Martin na Muri
19.15 - Vrijeme
19.16 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - Luckasti profesor 2:
Obitelj Klump, film
22.00 - Vijesti
22.25 - Romeo mora umrijeti,
američki film
00.20 - Noć kulturnih filmova:
Burni ponedjeljak,
britansko-američki film
02.10 - Noć kulturnih filmova:

Gorkoslatki život, južnokorej
ski film
04.05 - Skica za portret
04.35 - More ljubavi,
telenovela

07.00 - Panorame turističkih
središta Hrvatske
07.50 - Najava programa
07.55 - Žutokljunac:
Nezvani gost
08.25 - Vrijeme je za Disneyja:
101 dalmatinac
-- -- - Vrijeme je za Disneyja:
Moji prijatelji Tigar
i Pooh
09.10 - Pseća ophodnja, serija
za djecu
09.35 - Slučaj za ekipu BARZ,
serija za djecu
10.00 - Slučaj za ekipu BARZ,
serija za djecu
10.25 - Sportske igre mladih
10.40 - Briljanteen
11.30 - Hrvatski pisci na TV
kranu - Drago Ger-
vais: Reakcionari
12.10 - Batman: Tajna
Batwoman, film
13.30 - Čovjek i afrička fauna:
Blaga i pohlepa,
serija
14.30 - KS automagazin
15.00 - 4 zida
15.40 - Moj rođak Vinny, film
17.40 - Vrhunska putovanja:
Mikronezija, seri
18.30 - Mučke 3b, serija
19.00 - Mučke 4a, serija
19.35 - Tuđinci u Americi,
serija
20.05 - Večeras...
20.10 - HNL: Varteks -
Dinamo, prijenos
22.10 - Struna u krvi 6, serija
23.45 - Mini HNL
00.10 - Mučke 3a, serija
00.40 - Mučke 3a, serija
01.10 - Mučke 3a, serija
01.40 - Mučke 3a, serija
02.10 - Mučke 3b, serija
02.40 - Mučke 4a, serija

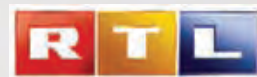

07.35 Surfer iz Nice, film
09.10 Dora istražuje, serija
09.35 Timmy Time, serija
09.50 Ben 10: Alien Force,
crtana serija
10.15 Dodir s neba, serija
11.15 Frikovi, serija
12.10 Smallville, serija
13.05 Surfer iz Nice, film
14.45 Njihova liga, film
16.50 Nad lipom 35, show
17.00 Vijesti Nove TV
17.10 Nad lipom 35, show
18.00 Lud, zbunjen, normalan,
serija
19.15 Dnevnik Nove TV

**PRVI PROGRAM
SUBOTA, 7.8.2010. 16.05
EUROMAGAZIN
ZEMLJA BASKIJA**

Baskija je teritorij u zapad-
nim Pirinejima administrativno
podijeljen između Španjolske i
Francuske. Sastoji se od sedam
povijesnih regija. Četiri južne pri-
padaju Španjolskoj, dok preostale
tri na sjeveru pripadaju Francuskoj.
Španjolska Baskija ima veliku
političku autonomiju, francuski dio
nema veću samostalnost u odnosu
na vlasti u Parizu. Francuska je
mirna regija, španjolska poznata po

20:05 Slučajni milijunaš,
igrani film
21:45 Izravni udar, igrani film
23:25 Noćni lovci, igrani film
00:55 Male noćne priče, show
02:25 Dan Trifida 1,
igrani film
03:55 Dan Trifida 2,
igrani film
05:25 Braća u vjeri,
igrani film
07:05 Kraj programa

07.20 Miffy, serija
07.55 2 glupa psa, crtana serija
(dvije epizode)
08.45 Ne daj se, Nina,
humorna drama
10.50 Jedna od dečkiju, serija
11.15 U njenu obranu,
igrani film, triler
13.00 Tri želje, igrani film
15.00 Ja, ja i ja, igrani film
16.40 Totalno ludi, igrani film,
komedija
18.30 Vijesti
19.05 Zvezdazde Ekstra:
Najzločestiji holivudski
dečki, zabavna emisija
20.00 Izborni dani, igrani film
21.50 Policijska akademija 6:
Grad pod opsadom,
igrani film
23.25 Teška lova, igrani film
01.15 Astro show,
emisija uživo

**NEDJELJA
8.8.2010.**

05.20 - Najava programa
05.25 - Lijepom našom: Sveti
Martin na Muri
06.20 - TV kalendar
06.35 - Euromagazin
07.05 - Ekumena: Ugovori

djelovanju terorističke organizacije ETA-e. Zašto se ta dva dijela Baskije toliko razlikuju?

Autori: Tina Šimurina i Damir Matković

Snimatelji: Igor Tukša i Damir Matković

Montažerka: Evica Bublčić

države i vjerskih zajednica

- 08.00 - Vijesti
- 08.10 - Opera pod zvijezdama
- 09.25 - Rijeke Hrvatske: Cetina, serija
- 09.55 - Vijesti iz kulture
- 10.06 - Umorstva u Midsomeru 12, serija
- 11.40 - Manjinski MOZAIK
- 11.55 - Ep reportaža
- 12.00 - Dnevnik
- 12.30 - Plodovi zemlje
- 13.25 - Rijeka: More
- 14.00 - Obale - Zaljev Mont-Saint-Michel: Ravnoteža u pokretu, serija
- 14.55 - Mir i dobro
- 15.30 - Vijesti
- 15.35 - Vrijeme sutra
- 15.40 - U obranu svog života, američki film
- 17.30 - Snimka koncerta
- 18.35 - Ne daj se, Floki! - serija za djecu
- 19.05 - Baltazar, crtana serija
- 19.15 - Vrijeme
- 19.16 - LOTO 6/45
- 19.30 - Dnevnik
- 20.10 - Stipe u gostima, TV serija
- 20.55 - Cleopatra, američki film
- 00.55 - Vijesti
- 01.10 - Vijesti iz kulture
- 01.20 - Posrnuli andeo, mini-serija
- 03.05 - Bodulska balada, snimka koncerta
- 04.05 - Plodovi zemlje
- 04.55 - Rijeka: More

- 07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
- 08.00 - Najava programa
- 08.05 - Jura Hura, serija za

- djecu
- 08.35 - Trolovi, crtana serija
- 09.00 - Banda iz Sugar Creeka: Razbojnici, američki film za djecu
- 10.50 - Biblija
- 11.00 - Zagreb: Misa, prijenos (nije kod. na sat.)
- 12.05 - Putovanja željezni-com: Vlakom od Kine do Rusije, dokumentarna serija
- 12.55 - Plavi Max, britanski film
- 15.30 - Domaći dokumentarni film (Sinjska alka)
- 16.30 - Sinjska alka, prijenos
- 19.30 - Garaža
- 20.00 - Večeras...
- 20.05 - Stuart spašava svoju obitelj, američko-njemački film
- 21.45 - Zakon!, humoristična serija
- 22.20 - Video na(d)zor
- 22.50 - Prikraseni 3, humoristična serija
- 23.15 - Ritam tjedna, glazbeni magazin
- 23.55 - Waldbühne 2007.: Berlinska filharmonija pod ravnanjem Simona Rattlea, koncert ozbiljne glazbe
- 01.40 - Kraj programa

- 08:00 Dodir s neba, serija
- 08:50 Dora istražuje, crtana serija
- 09:15 Timmy Time, crtana serija
- 09:30 Ben 10: Alien Force, crtana serija
- 09:55 U slučaju frke, serija
- 10:20 Žene američkih vojnika, serija
- 11:15 Automotiv, auto-moto magazin
- 11:45 Njihova liga, igrani film
- 13:50 Genijalni Bobby Jones, igrani film
- 16:00 Slučajni milijunaš, igrani film
- 17:00 Vijesti Nove TV
- 17:10 Slučajni milijunaš, igrani film - nastavak
- 17:55 Lud, zbunjen, normalan, serija
- 19:15 Dnevnik Nove TV
- 20:05 Nad lipom 35, humoristično-glazbeni show
- 21:15 Jesse Stone: Noćni prijelaz, igrani film
- 22:45 Red Carpet, showbiz magazin
- 23:45 Tko je Samantha?, serija
- 00:15 Osuđena, igrani film
- 02:00 Velika pustolovina u Tokiju, igrani film

- 03:25 Red Carpet, showbiz magazin
- 04:20 Jesse Stone: Noćni prijelaz, igrani film
- 05:50 Automotiv, auto-moto magazin
- 06:15 Kraj programa

- 07.35 Miffy, animirana serija
- 08.15 2 glupa psa, crtana serija (dvije epizode)
- 09.00 Ne daj se Nina, humorna drama (tri epizoda)
- 11.55 Jedna od dečiju, humoristična serija
- 12.20 Tri želje, igrani film, drama
- 14.20 Izborni dani, igrani film, komedija
- 16.05 Policijska akademija 6: Grad pod opsadom, igrani film, komedija
- 17.40 Discovery: Preživjeti divljinu - Pustinja, dokumentarni film
- 18.30 Vijesti, informativna emisija
- 19.05 Ekkluziv, magazin
- 20.00 Skok s Clausenovog doka, igrani film, drama
- 21.40 CSI: Miami, kriminalistička serija
- 22.30 Velika namještaljka, igrani film, triler
- 00.25 Teška lova, igrani film, komedija

**PONEDJELJAK
9.8.2010.**

- 05.40 - Najava programa
- 05.45 - Mir i dobro
- 06.15 - Drugo mišljenje
- 06.45 - TV kalendar
- 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
- 07.05 - Vijesti
- 08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
- 09.05 - ZABA - 90 sekundi, emisija pod pokroviteljstvom
- 09.10 - Pet zvjezdica 1, serija
- 10.00 - Vijesti
- 10.15 - Vizije budućnosti: Biotehnoška revolucija, dokumentarna serija
- 11.15 - Oprah show
- 12.00 - Dnevnik
- 12.30 - More ljubavi, telenovela
- 13.15 - Ljetna slagalica
- 14.10 - Vijesti s prijevodom za gluhe
- 14.19 - Vrijeme sutra
- 14.20 - Sutra je novi dan 1, serija

- 15.05 - Hrvatsko podmorje 3: Pag
- 15.35 - A sad u Europu!
- 16.20 - Luda kuća 1, humoristična serija
- 17.00 - Vijesti
- 17.10 - Hrvatska uživo
- 18.30 - Čarolija 10, serija
- 19.15 - Vrijeme
- 19.30 - Dnevnik
- 19.56 - Sport
- 20.01 - Vrijeme
- 20.04 - ZABA - 90 sekundi
- 20.10 - Potrošački kod
- 20.45 - TV Bingo Show
- 21.30 - Povijesne serije dramskoga programa: Konjanik
- 22.25 - Dnevnik 3
- 23.05 - Dr. House 2, serija
- 23.55 - Filmske noći vesterna: Kauboj bez mira, američki film
- 01.25 - Prljavi seksi novac, serija
- 02.10 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
- 02.55 - Knez i djevojka 3, serija
- 03.40 - A sad u Europu!
- 04.25 - Ljetna slagalica
- 05.15 - More ljubavi, telenovela

- 07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
- 07.55 - Najava programa
- 08.00 - TV vrtić: Sunce
- 08.15 - Na kraju ulice: Zrcalo
- 08.30 - 101 dalmatinac, serija
- 08.55 - Obitelj Addams, serija
- 09.15 - Dexterov laboratorij, crtana serija
- 09.40 - Na glasu: Balada o Buginim gaćicama
- 09.50 - Brlog
- 10.05 - Heidi, serija za djecu
- 10.30 - Pas na sudu, američki film
- 12.00 - Ružna Betty 2, serija
- 12.45 - Beverly Hills 1, serija
- 13.30 - Simpsoni 18, humoristična serija
- 13.55 - Crveni patuljak 6, humoristična serija
- 14.30 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
- 15.20 - Knez i djevojka 3, serija
- 16.05 - Vrhunska putovanja: Bugarska, dokumentarna serija
- 16.55 - Budimpešta: EP u plivanju, prijenos
- 19.00 - Mučke 4a, humoristična serija
- 19.30 - Mučke 4a, humoristična serija
- 20.00 - Večeras...
- 20.05 - Večernja škola: Rasizam

- 20.40 - Vijesti na Drugom
- 20.45 - Vrijeme
- 20.50 - Bitange i princeze 1, humoristična serija
- 21.30 - Pravedan cilj, film
- 23.15 - Prljavi seksi novac, serija
- 00.05 - Deadwood 3, serija
- 00.55 - Ljetni retrovizor: Kalifornikacija, serija
- 01.25 - Ljetni retrovizor: Zločinački umovi 3, serija
- 02.10 - Ljetni retrovizor: Kineska plaža 2, serija
- 02.55 - Kraj programa

- 08:00 Dodir s neba, serija
- 08:50 Dora istražuje, serija
- 09:15 Timmy Time, serija
- 09:30 Ben 10: Alien Force, crtana serija
- 09:55 U slučaju frke, serija
- 10:20 Žene američkih vojnika, serija
- 11:15 Automotiv, auto-moto magazin
- 11:45 Njihova liga, igrani film
- 13:50 Genijalni Bobby Jones, igrani film
- 16:00 Slučajni milijunaš, igrani film
- 17:00 Vijesti Nove TV
- 17:10 Slučajni milijunaš, igrani film - nastavak
- 17:55 Lud, zbunjen, normalan, serija
- 19:15 Dnevnik Nove TV
- 20:05 Nad lipom 35, show
- 21:15 Jesse Stone: Noćni prijelaz, igrani film
- 22:45 Red Carpet, showbiz magazin
- 23:45 Tko je Samantha?, serija
- 00:15 Osuđena, igrani film
- 02:00 Velika pustolovina u Tokiju, igrani film
- 03:25 Red Carpet, showbiz magazin
- 04:20 Jesse Stone: Noćni prijelaz, igrani film
- 05:50 Automotiv, auto-moto magazin
- 06:15 Kraj programa

- 06.55 Miffy, animirana serija
- 07.10 YooHoo i prijatelji, animirana serija
- 07.25 RTL ritam zona - Pop hitovi, glazbena emisija
- 09.40 Bibin svijet, humoristična serija
- 10.15 K.T.2, serija
- 11.00 Ekkluziv, magazin
- 11.50 Punom parom, kulinarski izazov
- 12.15 Nestala, telenovela
- 13.05 Los Victorinos, telenovela

13.55 Najljepši urok, telenovela
 15.30 Cobra 11, kriminalistička serija
 17.20 Bibin svijet, humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Ne daj se, Nina!, humorna drama
 20.00 Ubojita Jane, igrani film
 21.30 Rafalna paljba, igrani film, akcijski
 23.15 Vijesti
 23.30 Skok s Clausenovog doka, igrani film, drama
 01.05 Astro show, emisija uživo

**UTORAK
10.8.2010.**

05.40 - Najava programa
 05.45 - Normalan život
 06.45 - TV kalendar
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 08.35 - Vijesti
 08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - ZABA - 90 sekundi
 09.10 - Pet zvjezdica 1, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Vizije budućnosti: Kvantna revolucija, dokumentarna serija
 11.15 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - More ljubavi, telenovela
 13.15 - Ljetna slagalica
 14.10 - Vijesti s prijevodom za gluhe
 14.19 - Vrijeme sutra
 14.20 - Sutra je novi dan 1, serija
 15.05 - Hrvatsko podmorje 3: Lošinj
 15.35 - A sad u Europu!
 16.20 - Luda kuća 1, humoristična serija
 17.00 - Vijesti
 17.10 - Hrvatska uživo
 18.30 - Čarolija 10, serija
 19.15 - Vrijeme
 19.30 - Dnevnik
 20.01 - Vrijeme
 20.04 - ZABA - 90 sekundi
 20.10 - Boje turizma
 21.00 - Korak ispred, američki film
 22.50 - Dnevnik 3
 23.30 - Dr. House 2, serija
 00.20 - Filmske noći vesterna: Gnjev božji, američki film
 02.10 - Bez traga 6, serija
 02.55 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
 03.40 - A sad u Europu!
 04.25 - Ljetna slagalica
 05.15 - More ljubavi, telenovela

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
 08.00 - Najava programa
 08.05 - TV vrtić: Tužibaba
 08.15 - Na kraju ulice: Kviz
 08.30 - 101 dalmatinac, crtana serija
 08.55 - Obitelj Addams, crtana serija
 09.15 - Dexterov laboratorij, crtana serija
 09.40 - Navrh jezika: Ispod zvijezda
 09.50 - Boli glava: Vjetar zvan bura
 10.05 - Heidi, serija za djecu
 10.30 - Heidine kronike, američki film
 12.00 - Ružna Betty 2, serija
 12.45 - Beverly Hills 1, serija
 13.30 - Simpsoni 18, humoristična serija
 13.55 - Crveni patuljak 6, humoristična serija
 14.30 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
 15.20 - Knez i djevojka 3, serija
 16.05 - Vrhunska putovanja: Las Vegas, dokumentarna serija
 16.55 - Budimpešta: EP u plivanju, prijenos
 19.00 - Mučke 4a, humoristična serija
 19.30 - Mučke 4a, humoristična serija
 20.00 - Večeras...
 20.05 - Večernja škola: Sport
 20.40 - Vijesti na Drugom
 20.45 - Vrijeme
 20.50 - Bitange i princeze 1, humoristična serija
 21.30 - Bez traga 6, serija
 22.20 - Zakon i red: Zločinačke nakane 3, serija
 23.10 - Deadwood 3, serija
 00.00 - Ljetni retrovizor: Kalifornikacija, humoristična serija
 00.30 - Ljetni retrovizor: Zločinački umovi 3, serija
 01.15 - Ljetni retrovizor: Kineska plaža 2, serija

02.00 - Kraj programa
 06.30 Naši najbolji dani, serija
 07.30 Yu-gi-oh GX, crtana serija
 07.55 Jackie Chan, crtana serija
 08.20 Bumba, crtana serija
 08.35 Peppa, crtana serija
 08.50 Fifi i cvjetno društvo
 09.00 Dona Barbara, serija

10.50 U ime ljubavi, serija
 12.50 IN magazin
 13.35 Baywatch, serija
 14.30 Dona Barbara, serija
 16.25 U ime ljubavi, serija
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.20 U ime ljubavi, serija - nastavak
 18.30 IN magazin
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Lud, zburjen, normalan, serija
 21.00 Karate Kid 2, igrani film
 23.00 Večernje vijesti
 23.15 IN magazin
 00.00 Bračne vode, serija
 00.25 Seks i grad, serija
 00.55 Ezo TV, tarot show
 01.55 Začarani, serija
 02.40 Carandiru, igrani film
 05.00 Seks i grad, serija
 05.25 Bračne vode, serija
 05.50 Baywatch, serija
 06.35 Kraj programa

07.35 Miffy, animirana serija
 07.50 YooHoo i prijatelji, animirana serija
 08.10 RTL ritam zona - Priča o..., glazbena emisija
 09.05 RTL ritam zona - Top 40 domaći, glazbena emisija
 10.15 Bibin svijet, humoristična serija
 10.50 K.T.2, serija
 11.35 Ekkluziv, magazin
 11.55 Punom parom, kulinarski izazov
 12.20 Nestala, telenovela
 13.10 Los Victorinos
 14.00 Najljepši urok
 15.35 Cobra 11, kriminalistička serija (dvije epizode)
 17.25 Bibin svijet, humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Ne daj se, Nina!, humorna drama
 20.00 Crkni ljepotice, igrani film, komedija
 21.45 Kako sam upoznao vašu majku, humoristična serija (dvije epizode)
 22.35 Teorija velikog praska, humoristična serija (dvije epizode)
 23.35 Vijesti
 23.45 CSI: NY, kriminalistička serija
 00.35 Ubojita Jane, igrani film, znanstveno-fantastični
 02.00 Astro show, emisija uživo

**SRIJEDA
11.8.2010.**

05.50 - Najava programa
 05.55 - Među nama
 06.45 - TV kalendar
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 08.35 - Vijesti
 08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - ZABA - 90 sekundi
 09.10 - Pet zvjezdica 1, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Čarolije letenja: Dotaknuti nebo, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - More ljubavi, telenovela
 13.15 - Ljetna slagalica
 14.10 - Vijesti s prijevodom za gluhe
 14.19 - Vrijeme sutra
 14.20 - Sutra je novi dan 1, serija
 15.05 - Hrvatsko podmorje 4 - Od Savudrije do Prevlake: Savudrija
 15.35 - A sad u Europu!
 16.20 - Luda kuća 1, humoristična serija
 17.00 - Vijesti
 17.10 - Hrvatska uživo
 18.30 - Čarolija 10, serija
 19.15 - Vrijeme
 19.16 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.04 - ZABA - 90 sekundi
 20.10 - Nikad se nisam poljubila, američki film
 22.00 - Klasici hrvatskog dokumentarizma
 22.40 - Dnevnik 3
 23.20 - Dr. House 2, serija
 00.10 - Filmske noći vesterna: Pravi kauboji, američki film
 01.40 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
 02.25 - Prekid programa radi redovnog održavanja uređaja
 04.20 - Ljetna slagalica
 05.10 - More ljubavi, telenovela

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
 08.00 - Najava programa
 08.05 - TV vrtić: Jaje
 08.15 - Na kraju ulice: Kućni ljubimac
 08.30 - 101 dalmatinac, crtana serija
 08.55 - Obitelj Addams, crtana serija
 09.15 - Dexterov laboratorij, crtana serija
 09.40 - Ta politika: Izbori
 09.50 - U zdravom tijelu zdrav duh: Kostić i zglobovi
 10.05 - Heidi, serija za djecu
 10.30 - Mama, ja ću te čuvati - film

12.00 - Ružna Betty 2, serija
 12.45 - Beverly Hills 1, serija
 13.30 - Simpsoni 18, humoristična serija
 13.55 - Crveni patuljak 6, humoristična serija
 14.30 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
 15.20 - Knez i djevojka 3, serija
 16.05 - Vrhunska putovanja: Čile, serija
 16.55 - Budimpešta: EP u plivanju, prijenos
 19.00 - Mučke 4a, serija
 19.30 - Mučke 4a, serija
 20.00 - Večeras...
 20.05 - Reportaža
 20.20 - Nogomet, prijateljska utakmica: Slovačka - Hrvatska, 1. poluvrijeme
 21.20 - Vijesti na Drugom
 21.30 - Nogomet, prijateljska utakmica: Slovačka - Hrvatska, 2. poluvrijeme
 22.25 - Tri pogreba Melquiadesa Estrade, film
 00.20 - Deadwood 3, serija
 01.10 - Ljetni retrovizor: Kalifornikacija, humoristična serija
 01.40 - Ljetni retrovizor: Zločinački umovi 3, serija
 02.25 - Ljetni retrovizor: Kineska plaža 2, serija
 03.10 - Kraj programa

07.00 Naši najbolji dani, serija
 07.55 Yu-gi-oh GX, crtana serija
 08.20 Bumba, crtana serija
 08.35 Peppa, crtana serija
 08.50 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 09.00 Dona Barbara, serija
 10.50 U ime ljubavi, serija
 12.50 IN magazin
 13.35 Baywatch, serija
 14.30 Dona Barbara, serija
 16.25 U ime ljubavi, serija
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.20 U ime ljubavi, serija
 18.30 IN magazin
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Naša mala klinika, serija
 21.00 16 blokova, igrani film
 22.45 Večernje vijesti
 23.00 IN magazin
 23.45 Bračne vode, serija
 00.10 Seks i grad, serija
 00.40 Ezo TV, tarot show
 01.40 Začarani, serija
 02.25 Samo reci da, igrani film
 04.00 Seks i grad, serija
 04.25 Bračne vode, serija
 04.50 Začarani, serija
 05.35 Baywatch, serija

06:20 Kraj programa

07.35 Miffy, animirana serija
 07.50 YooHoo i prijatelji, animirana serija
 08.05 RTL ritam zona - Retro, glazbena emisija
 10.20 Bibin svijet, humoristična serija
 10.55 K.T.2, kriminalistička serija
 11.50 Ekkluziv, magazin
 11.55 Punom parom, kulinarski izazov
 12.20 Nestala, telenovela
 13.10 Los Victorinos, telenovela
 14.00 Najljepši urok
 15.35 Cobra 11, kriminalistička serija
 17.25 Bibin svijet, humoristična serija (dvije epizode)
 18.30 Vijesti, informativna emisija
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Ne daj se, Nina, humorna drama
 20.00 L.A. Dragnet, kriminalistička serija
 20.55 11. sat, znanstveno-fantastična serija (dvije epizode)
 22.40 CSI:NY, kriminalistička serija
 23.35 Vijesti, informativna emisija
 23.45 Crkni ljepotice, igrani film, komedij
 01.25 Astro show, emisija uživo

ČETVRTAK
12.8.2010.

05.40 - Najava programa
 05.45 - Riječ i život, religijski program
 06.45 - TV kalendar
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 08.35 - Vijesti
 08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - ZABA - 90 sekundi
 09.10 - Pet zvjezdica 1, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Čarolije letenja: Zračna pošta - Nebeski glasnici, serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - More ljubavi
 13.15 - Ljetna slagalica
 14.10 - Vijesti s prijevodom za gluhe
 14.19 - Vrijeme sutra
 14.20 - Sutra je novi dan 1, serija
 15.05 - Hrvatsko podmorje 4 - Od Savudrije do Prevlake: Krk
 15.35 - A sad u Europu!
 16.20 - Luda kuća 1, humoristična serija
 17.00 - Vijesti
 18.30 - Čarolija 10, serija
 19.15 - Vrijeme
 19.30 - Dnevnik
 20.04 - ZABA - 90 sekundi
 20.10 - Apokalipsa: Drugi svjetski rat, dokumentarna serija
 21.05 - Otvoreno

22.10 - Kratki susreti
 22.45 - Dnevnik 3
 23.25 - Dr. House 2, serija
 00.15 - Filmske noći vesterne: 100 pušaka, film
 02.00 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
 02.45 - Knez i djevojka 3, serija
 03.25 - Deadwood, serija
 04.10 - Ljetna slagalica
 05.00 - More ljubavi, telenovela

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
 08.00 - Najava programa
 08.05 - TV vrtić: Pjesnik
 08.15 - Na kraju ulice: čudovišna zimnica
 08.30 - 101 dalmatinac, crtana serija
 08.55 - Obitelj Addams, crtana serija
 09.15 - Dexterov laboratorij, crtana serija
 09.40 - Abeceda EU: Slovo č
 09.50 - Iznad crte: Ličko Lešće
 10.05 - Heidi, serija za djecu
 10.30 - Pismo, američki film
 12.05 - Beverly Hills 1, serija
 12.45 - Beverly Hills 1, serija
 13.30 - Simpsoni 18, humoristična serija
 13.55 - Crveni patuljak 6, humoristična serija
 14.30 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
 15.20 - Knez i djevojka 3, serija

16.05 - Vrhunska putovanja: Maldivi, dokumentarna serija
 16.55 - Budimpešta: EP u plivanju, prijenos
 19.00 - Mučke 4b, serija
 20.30 - Večeras...
 20.35 - Vijesti na Drugom
 20.45 - Bitange i princeze 1, humoristična serija
 21.25 - Ludo krstarenje, američki film
 23.00 - Deadwood 3, serija
 23.50 - Ljetni retrovizor: Kalifornikacija, serija
 00.20 - Ljetni retrovizor: Zločinački umovi 3, serija
 01.05 - Ljetni retrovizor: Kineska plaža 2, serija
 01.50 - Kraj programa

07.00 Naši najbolji dani, serija
 07.55 Yu-gi-oh GX, serija
 08.20 Bumba, crtana serija
 08.35 Peppa, crtana serija
 08.50 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 09.00 Dona Barbara, serija
 10.50 U ime ljubavi, serija
 12.50 IN magazin
 13.35 Baywatch, serija
 14.30 Dona Barbara, serija
 16.25 U ime ljubavi, serija
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.20 U ime ljubavi, serija
 18.30 IN magazin
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Naša mala klinika, serija
 21.00 Navy CIS, serija
 22.55 Večernje vijesti
 23.10 IN magazin

23:55 Bračne vode, serija
 00:20 Seks i grad, serija
 00:50 Ezo TV, tarot show
 01:50 Začarani, serija
 02:40 Beskraj dan, igrani film
 04:15 Seks i grad, serija
 04:40 Bračne vode, serija
 05:05 Začarani, serija

07.45 Miffy, animirana serija
 07.55 YooHoo i prijatelji, animirana serija
 08.15 RTL ritam zona - Dalmatinski libar, glazbena emisija
 09.10 RTL ritam zona - Top 40 strani, glazbena emisija
 10.20 Bibin svijet, serija
 10.55 K.T.2, serija
 11.50 Ekkluziv, magazin
 11.55 Punom parom, kulinarski izazov
 12.20 Nestala, telenovela
 13.10 Los Victorinos
 14.00 Najljepši urok
 15.35 Cobra 11, serija
 17.25 Bibin svijet, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Ne daj se, Nina!, drama
 20.00 Chuck, komedija
 20.55 CSI serija
 22.40 CSI: NY serija
 23.35 Vijesti
 23.50 L.A. Dragnet, kriminalistička serija
 00.35 11. sat, znanstveno-fantastična serija
 01.25 Astro show, emisija uživo
 02.25 11. sat, znanstveno-fantastična serijet

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radiotelevizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice, emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom od 14,35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populame melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kultuma povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • 'Stazama agrara' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18,15 'Vojvodanski tjedan'
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
 • 20,00 'Omladinska emisija', narodna glazba
 • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

www.kviskoteka.hr

[illegible]

These three are usually a part of the training for someone in charge of the project. The first is the "business case" and the second is the "project plan". The third is the "risk management plan".

6. kolovoza 2010.